

LITTERAE CIRCULARES

AD

VENERABILEM CLERUM ALMAE DIOECESIS

QUINQUE-ECCLESIENSIS

DIMISSAE ANNO DOMINI 1936.

QUINQUE-ECCLESIIIS TYP. „DUNÁNTÚL“ R. T.

II

Absolutio sacerdotum ab excommun.		Csigi Imre	41
de qua in cn. 2388. § 1.	68	Curilović Ottocarus	60
Abstinencia et ieiunium	7	Czernohorszky Josephus	52
Alapított misék összevonása	78		
Albert Josephus	13	Decretum de peregrinationibus	37
Anyakönyvekben (egyházi) örökbefogadások feljegyzése	71	Dióssy Josephus	30, 76
Anyakönyvi kivonatok külföldiek részére	71	Disciplina ieiunii et abstinenciae	7
Arató Josephus	41	Döry Ladislaus	52
Államsegélyes egyházi alkalmazottak beadványainak illetékmentessége	25	Dubia varia proposita	38, 67, 75
		Egyházi alkalmazottak (államsegélyes) beadványainak illetékmentessége	25
Baptisták vallásváltoztatása	13	Egyhmei főtanfelügyelő	41
Baranyai Ernestus	41, 70	Egyhmei papi betegsegélyző alap	78
Barcza Theodorus	60	Egyhmei papi nyugdíjbizottság	42
Bartinaí Franciscus	52	Egyhmei zsinat aktái és jegyzőkönyve	43
Bátaí Stephanus	13, 41, 60, 70	Egyhmei zsinat határozatai	42
Báter Carolus	41	Egyhmei zsinat összehívása	34
Bekötési tábla a Directorium részére	14	Egyhmei zsinat	23
Belázy Ernestus	29, 60	Erdélyi Carolus	29, 76
Bencze Josephus	22	Erdélyi Julius	59
Bencze Ladislaus	41	Esztergomi nyári egyetem	30
Benkő Paulus	60	Eucharisztikus világkongresszus 1938-ban	76
Békefi Joannes	60	Examina synod. et neopresbyt.	40, 60
Békés Adamus	60, 70	Extraliturgikus cselekmények megtartása	72
Bérmutak	11, 39	Faludi Franciscus	29
Bok Josephus	41	Farkas Josephus	52
Bőjtí rendelet	7	Fehérváry Franciscus	70
Bőjtí szózat	15	Felnöttek hitoktatása	9
Bräutigam Franciscus	59	Felvétel a Papnevelő Intézetbe	35
Búcsúk engedélyezése	27	Festum S. Joannis Bosco	39
Búcz Aemilius	41	Feuerbach Petrus	60, 70
Budavári Ladislaus	13	Fővárosi gyermeknyaraltatás	31
Communiónis pasch. tempus	11	Gaal Joannes	52
Concursus pro parochia: Bátaszék 3, Grábóc 12, Felsőmindszent 12, Bakonya 29, Szabadszentkirály 40, Koppányszántó 60, Keszű 60, Köblény 70, Tengőd	70	Gasparich Georgius	52
Cséry Desiderius	3	Gábel Paulus	42, 59
		Gábor Carolus	29
		Gálos Ladislaus	52, 59
		Gebauer Nicolaus	52
		Gere Gabriel	60

Gergye Victor	59	világi törvények és jogszabályok	
Gerlai Georgius	41	26; Paar J.: Vasárnapi evang.	
Gyalokay Joannes	29	szakaszok homiletikai magyará-	
Gyermekfelajánlás	9	zata és vázlatos feldolgozása 31;	
Gyűjtés XI. Ince pápa szobrára	24	Blandl Gy.: Nagymányok törté-	
		nete 31; Rudnyánszky Gy:	
Hadirokkantak és hadiözvegyek ingve-		Máriadalok 32; Tóth J.: Lourdes	
nes temetése	30	32; Sinka F. P.: Páduai Szt.	
Hajós Georgius	2, 52, 69	Antal csodái és Egri Magyar	
Hanuy Franciscus	2, 52	Norma 74; Dr. Proity M.: Isten,	
Hardy Ernestus	52	Szentek, Bálványok 74; Jézus	
Hargítai Joannes	41	Szentséges Szívének Hírnöke 79;	
Hauser Emericus	29	Dr. Turner - Putnoky: Engedjétek	
Heckenberger Conradus	2	Hozzám 79; Parsch P.: Üdvös-	
Hegedüs Eugenius	41	ség éve	80
Hegedüs Josephus	41		
Hemrich Franciscus	60	Jakab Adalbertus	42, 52, 69
Hetényi Aloysius	70	Juhász Paulus	60
Hérincs Paulus	41		
Horényi Colomannus	60	Katolikus Akció című lap	3
Horváth Carolus	28	Katolikus Háziasszonyok Orsz. Szö-	
Horváth (vitéz) Ludovicus	59	vetségének jóléti és szociális in-	
Horváth Michael	29, 76	tézményei	5
		Katolikus nem temetkezhetik akat.	
Ieiunium et abstinencia	7	temetőben	58
Illetékegyenérték ügyében ítéletek	72	Katonai szolgálat beszámítása a lel-	
Illetékmentesség államsegélyes egyházi		készi korpótlékba	62
alkalmazottak beadványaira	25	Katonák vallásváltoztatása	62, 72
Imák Spanyolországért	70	Kiss Ludovicus	28, 52
Indulg. ad Sacri Aeris pulsum Fer. VI.		Koch Eduardus	2, 3, 52
lucranda	27	Kolbert Valentinus	60
Indulg. extenduntur pio exercitio ad-		Komócsy Stephanus	2, 41, 52
nexae quod „Dies pro Missioni-		Koronai tételek	12
bus“ nuncupantur	67	Kosztolányi Paulus	60
Irod. művek és folyóiratok ajánlása:		Kovács Joannes	13, 29, 70
Tower V.: A pápák szerepe ha-		Kövágó Petrus	2, 3, 52
zánk megmentésében és fennma-		Kristóf Josephus	12, 76
radásában; Morus Szent Tamás		Kun (vitéz) Ludovicus	59
élete 6; Ajtai K.: Fehér pokol 6;			
Dr. Klinda P.: Fülleres Liturgikus		Lajos Julius	52
Kiadványok 26; Dr. Máthé J.:		Lehr Ignatius	41
Katolikus egyházi vonatkozásu		Lelkészi fogattartás átalány	5
		Lelkészi korpótlék	62

Lelkigyakorlatok bejelentendők	72	Palotai Joannes	13, 29, 60
Lelkigyakorlatok (papi)	61	Papi betegsegélyző alap	78
Lelkigyakorlatok a községi missziós szemináriumban	36	Papi lelkigyakorlatok	61
Leventék templombajárása	24	Papi lelkigyak. Lakócsán	74
Liebelt Franciscus	28	Papi lelkigyak. Kőszegen	36
Maryez Eleutherius	60	Papi lelkigyak. Sankt-Gabrielben	26
Mayerhof Petrus	41, 59	Papi Otthon (pécsi)	4
Melke Ludovicus	22	Patacsi Josephus	41
Miniszteri rendeletek	14, 24, 25, 72	Pápai enciklika a papságról	13
Missa votiva D. N. Jesu Christi Summi Sacerd.	57	Pensio	12, 22, 29, 76
Molnár Josephus	60	Personalia	3, 13, 22, 28, 41, 59, 69
Mosonyi Dionysius	2	Petrovits Eduardus	3, 29
Mortui: Reisz Antonius 2, Györkös Josephus 28, Rézbányai Josephus 33, Csurda Adalbertus 40, Mol- nár Martinus 40, Dobós Henri- cus 59, Navracsics Franciscus 59, Proksch Franciscus 69, Schmel- ler Josephus	69	Pécsi Oltár Egyesület egyházi ruhákat javít	74
Müller Josephus iun.	22	Péter fillér	80
Nagy Adalbertus	41	Piliván Michaël	52
Nagy Alexander	29	Pius XI. pápa 80. születésnapja	34
Nagy Georgius	41	Preces pro ordinandis	33
Nagy Stephanus	13	Privilegium pro sacerdotibus Piae Unionis a missionibus	21
Nádosí Alexander	60	Püspök Paulus	29
Nemzeti (orsz.) zarándoklás Rómába	23	Rausz Aloysius	76
Németh Paulus	59	Redintegratio Capituli Cathedralis	2
Németh Stephanus	13, 41, 60	Redling Joannes	41
Novi alumni in semín.	39	Reinhardt Georgius	41, 52, 59
Nunkovich Gabriel	29	Reining Vendelinus	41
Nyári Josephus	41, 60	Reisz Ludovicus	41, 60
Nyomdai költségek	10	Riedlinger Desiderius	76
Nyugdíjbizottság (papi)	42	Romaisz Franciscus	2
Ordinatio	22, 75	Rudolf Matthias	3, 30 76
Orsz. Kat. Nagygyűlés	61	Sárváry Josephus	22
Orsz. nemzeti zarándoklás Rómába	23	Scheich Joannes	60
Örökbefogadások bejegyzése egyházi anyak.	71	Schematismus számára adatok	61
		Schmeller Josephus	29
		Schunk Franciscus	30, 76
		Sipos Stephanus	2, 52
		Solti Stephanus	60
		Solymár Georgius	60
		Synodale examen et neomist	40, 60
		Szeitz Andreas	22, 41

Szent István kir. halálának 900-ik évfordulója	4	Ujváry Geysa	41
Szentkirályi Stephanus	52, 59	Unio Cleri	31
Szent Mór püspök 900 éves jubileuma	63	Urnapi nyolcada alatt engesztelő ájta- tosság	36
Szent olajok	31	Vaszary Colomannus	60
Szigethy Adalbertus	60	Vesztergombi Joannes	22
Szigethy Ladislaus	3, 13, 29, 60	Vértesi Fridericus	52, 59
Szijártó Ferdinándus	41	Vida Stephanus	41
Szirt Stephanus	22	Visitationis canonicae ordo	11, 39
Szommer Julius	12	Visitator catechismi	8
Szőnyi Otto	28	Vota praesulis in exordio anni	1
Takács Michaël	30, 67	Votívmise Jézus-főpapról	57
Takács Stephanus	28	Vucskits Emericus	60
Taksonyi Josephus	41	Waszner Franciscus	60
Tanácsadó plébánosok	52	Weiszenburger Josephus	41
Temetkezés akatolikusok temetőjében	58	Zsinati bírák	52
Tempus Communionis paschalis prolon- gatur	11	Zsinati (egyhmei) jegyzők	47
Theses pro coronis	12	Zsinati (egyhmei) tagok	46
Tihanyi Joannes	76	Zsinati (egyhmei) tisztviselők	48
Tiltott könyvek	58	Zsinati vizsgálók	52

1936.

I.

53

1936.

Singulis annis exeuntibus, aequae ac novo ineunte anno iterum ^{Vota praesu-} iterumque succurrunt nobis verba Apostoli: *Non habemus hic manentem* ^{lis in exordio} *civitatem, sed futuram inquirimus.* (Hebr. 13, 14.) Quid enim vita nostra ^{novi anni.} terrestris sit, nisi continuas praeparationis vitae aeternae nanciscendae? Quapropter totum annum praeteritum omnibus cum angustiis, aerumnis, tribulationibus non facile sublati, considerare debemus, ut donum Dei pretiosissimum, quo tempus nobis relictum erat meritorum acquirendorum ac augendorum, quo in sensu tempus vere gratia dicendum sit, cui omnis homo, praecipue vero dispensatores mysteriorum Dei perpetuo cooperentur oportet. Num occasione nobis clementissime concessa, monitum eiusdem Apostoli sequentes: *In omnibus labora, opus fac Evangelistae, ministerium tuum imple* (2. Tim. 4, 5.) semper usi fuerimus?

Ecce, Fratres Dilectissimi, consilium, quod in anni exordio in animo habeo. Implere ministerium, quod est Evangelistae, quod est Apostolicum. Implere ministerium, si necessitas ferret, etiam in paupertate, in miseriis, in calamitatibus, in afflictationibus, scientes quod *per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.* (Act. 14, 21.) Implete ministerium conscientiae, fixis oculis in coelum ut decet bonis ministris, item zelosi, gaudentes cum gaudentibus et flentes cum flentibus ut decet bonis pastoribus animarum. Nemo est qui praenuntiare possit, an novus hic annus nova nobis mala portaturus sit, an initium ferat sortis nostrae melioris. Forsitan animos nostros praesensiones gravium periculorum incognitorum opprimunt. Quae tamen sollicitudinibus cruciari non valent eos, qui mente in coelo sunt fixi.

Reminiscetes igitur votorum, quibus Vos, Fratres Carissimi, obse-

quii sensus faustaque omnia vertente anno Nobis exprimere properastis, congruasque grates Vobis omnibus singulisque repetentes, non cessamus pro Vobis sine intermissione orantes et deprecantes, ut Vos operaque vestra Pater coelestis benedicat, a quo cuncta vestra operatio incipiat et per quem coepta finiatur.

54

1936.

Redintegratio
Capituli
Cathedralis.

Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa XI. in Capitulo Nostro Cathedrali V-Ecclesiensi precibus Nostris humillimis deferendo promotiones seu nominationes sequentes dignatus est exhibere: *Franciscus Romaiz* Prael. dom. S. S., Abbas tit., canonicus lector in Praepositum Maiorem; *Dr. Dionysius Mosonyi* Protonot. Apost., Abbas tit., canonicus cantor in canonicum lectorem; *Dr. Franciscus Hanuy* Prael.dom. S. S., Abbas tit., canonicus custos in canonicum cantorem; *Stephanus Komócsy* Praep. tit., Archidiaconus Cathedr. in canonicum custodem; ad stallum vacans inter canonicos magistros exortum nominatus est *Dr. Petrus Kővágó* Praep. tit., parochus Báticaskensis. *Eduardo Koch* Abbati tit., canonico munus Archidiaconatus Cathedr., *Dri Stephano Sipos* Abbati tit., canonico munus Archidiaconatus Tolnaensis commissum est.

Ad numerum Capitularium plenum faciendum canonicos ad honores promovimus *Drem Conradum Heckenberger* Camerarium S. S. ad hon., parochum Lánycsókensem et *Drem Georgium Hajós* Professorem S. Theol.

55

1936.

Obitus
Antonii Reisz.

Ultimus anni praeteriti mensis luctum nobis intulit. Die 10. in Báticask placide in Domino obdormivit *Antonius Reisz*, camerarius S. Sanct. ad hon., parochus rudedonatus Véméndensis, anno aetatis suae 73-o, sacerdotii vero 47-o. Anno 1888. presbyter ordinatus diversis in locis cooperatorem egit, usque dum anno 1904. administrator in Véménd, mox anno 1906. parochus ibidem factus est. Exemplari vita clericali, necnon zelo pastoralis in cura animarum exhibito optime meruit, qui anno 1925. in numerum Camerariorum S. Sanctitatis ad hon. assumeretur. Ultimos septem vitae annos in statu quietis in Báticask egit, ubi infirmitate patienter tolerata confractus, sacramentis tamen iterata vice refectus evolavit ad aeternam haereditatem.

Animam denati confratris fervidis precibus triumque sacrorum praescriptorum suffragiis ven. clero enixe commendo.

56

1936.

Eduardus Koch Abbas tit., canonicus, ad Archidiaconatum Cathedralem Personalia.
promotus ab officio parochiae Cathedralis relevatus est et cura eiusdem
parochiae comissa est *Dri Petro Kővágó* Praeposito tit., canonico recentissime
nominato.

Matthias Rudolf camer. S. Sanct. ad hon., parochus Szászvárensis
erga preces proprias a munere parochi relevatus rudedonatus est — onere
pensionis praefato beneficio relicto.

Administratores ad int. nominati sunt: *Eduardus Petrovits* catecheta
in Báticasék, ibidem; *Ladislaus Szigethy* cooperator in Szászvár, in eadem
parochia.

Desiderius Cséry cooperator in Ozora, erga preces proprias a servitio
dioecesano ad annum relevatus est.

57

1936.

Beneficium parochiale *Báticasék* per translationem proprii pastoris Concursus
pro parochia
Báticasék.
vacans redditum, patronatuique Academiae R. Theresianae Vindobonensis
obnoxium, praesentibus usque 20-um Februarii a. c. concursui publico ex-
ponimus. Sacerdotes dioecesis, secus idonei et in examine prosynodali
approbati, dictam parochiam obtinere anhelantes, velint suos recursus Excmo
Domino Ministro Cultus et Publicae Instructionis inscribendos, legali tymbro
provisos, infra terminum Ordinariatui submittere.

58

1936.

Az A. C. Országos Elnöksége az egységes munka irányítására *Ka-* A Katolikus
Akció
címtű lap meg-
rendelése.
tolikus Akció címmel hivatalos köriratot indított, amely évenként 12 alka-
lommal jelenik meg oly módon, hogy 8 füzet a lelkeszkedő papságot
tájékoztatja az időszerű mozgalmakról, 4 füzet pedig a világi munkatár-
saknak szolgál útmutatásul. A papok részére megjelenő füzetek ára évi 1
P, a világiaké pedig évi 40 f példányonként.

Az ügy hasznosságára és fontosságára való tekintettel jelen soraim-
mal elrendelem, hogy az összes plébániavezetők az 1 P-ös füzetet egy
példányban, a 40 f-es füzetet pedig legalább öt példányban haladéktalanul
rendeljék meg s a térítendő összeget az év első negyedében az A. C. köz-
ponti irodájának (Budapest, IV. Ferenciek-tere 7. l. em.) küldjék be. Ameny-

nyiben ezt az összeget sajátjukból képtelenek lennének megfizetni, indokolt esetekben megengedem, hogy vagy az egyházközségi pénztár, vagy a templompénztár terhére utaltassék ki.

59

1936.

Sz. István
király halála-
nak 900-ik
évfordulója.

1938-ban lesz Szent István első apostoli királyunk halálának 900-ik évfordulója. Ebből az alkalomból az Actio Catholica Országos Elnöksége a magyar katolicizmushoz és a szent király emlékéhez méltó olyan művet szándékozik megjelentetni, amely feltárja a Szent István kultuszra vonatkozó összes adatokat. A cél elérésére és az adatok összegyűjtése céljából jelen körlevelemhez minden plébánia részére mellékelem az országos kulturális szakosztály kérdőíveit és felhívom a plébániavezetőket, hogy a netalán található adatokat a kérdőívekbe lelkiismeretes pontossággal és alapossággal jegyezzék be és az íveket legkésőbb f. évi február 29-ig terjesszék fel az egyházmegyei hatósághoz.

60

1936.

Pécsegyház-
megyei Papi
Otthon.

Bensőséges örömmel közlöm tiszt. Papjaimmal, hogy az évekkel ez előtt megindított mozgalom eredménye gyanánt a Pécsegyházmegyei Papi Otthon épülete — a természetbeni lakással nem bíró pécsi, a nyugdíjas és a Pécssett ideiglenesen tartozkodó vidéki papság részére — a jó Isten segítségével teljesen elkészült.

Az Inczedy Dénes-utcában, a papnevelő intézettel szemben, minden részében derűs, barátságos, a legmodernebb kényelemmel (központi fűtéssel, fürdőszobákkal, a hálósobákban folyóvízzel, virágos kerttel) ellátott, kétemeletes épület tanuskodik a pécsegyházmegyei papság minden rétegének követésre méltó áldozatkészségéről. A Székeskáptalan ajándékozta a szép, tágas és értékes telket, a közel 130.000 pengőt kitevő építési költség pedig jórészt a papság hozzájárulásaiból jött össze. A hiányzó összeget kölcsönből teremttük elő és az évi lak- és boltbérékből s további adományokból kívánjuk fedezni.

A papi otthon földszintjén nyert elhelyezést az egyházmegyei tanfelügyelőség és a már elfoglalt lakrészekben felül még tíz üres, két bútorozott szoba, közös társalgó és a berendezésre szoruló kápolna várja — mérsékelt díjazás ellenében — az állandó lakást vagy szállást igénylőket.

Midőn a főtiszt. Káptalannak nagylelkű adományáért, tiszt. Papja-

imnak nemes áldozataikért, a tervezőknek, vállalkozóknak sikerült és lelkiismeretes munkájukért, az építési bizottságnak önzetlen fáradozásaiért főpásztori elismerésemet nyilvánítom, alázatos lélekkel mondok hálát az Egek Urának, hogy egyházmegyénk e rég ápoltságát a megvalósuláshoz juttatta és az Ő hathatós áldását kérem, hogy a Pécsegyházmegyei Papi Otthon hosszú időken át virulva szolgálja nemes hivatását és késői nemzedékeknek is hirdesse a papi közös akaratát és példás összefogás örömdíját.

61

1936.

Múlt évi II. számú körlevelemben 343. sz. alatt már felhívtam a lelkipásztorkodó papság figyelmét a Kat. Háziasszonyok Orsz. Szövetségének védő intézményeire, amelyek különösen nagy fontossággal bírnak a városba kerülő falusi cselédleányok erkölcsi védelmének érdekében.

Kat. Háziasszonyok Orsz. Szövetségének jóléti és szociális intézményei.

Különösen fontos, hogy a Budapestre érkező nők a pályaudvarokon található fehér-sárga karszalagos vasúti missziós megbízottakat keressék fel, akik mindenkor nemcsak tanácsot látják el őket, hanem a székesfőváros különböző kerületeiben működő elhelyezők révén állástalanságuk idején erkölcsi védelmet és elhelyezést is biztosítanak nekik. A Szövetség (Budapest, VIII. Mária-u. 7. szám) a lelkipásztorok megkeresésére készséggel bocsát megfelelő számú figyelmeztető plakátot is rendelkezésre bocsátás céljából.

62

1936.

A m. kir. közigazg. bíróság dr. Király János kiérdekes, vámoscsaládi plébános panaszára, hogy az ő terhére az 1931. évre megállapított jövedelemadó-alapból fogattartás címén csak a bevallott 560 P-nek felelt meg, holott a fuvarátalányt hivatalból állapították meg ebben az összegben azért, mert a plébános filiális községek lelkigondozását is ellátja, — 1935. január 11-én 3893/1932. P. sz. határozatában a közigazg. kir. bíróság úgy döntött, hogy „a fogattartás sem gazdasági célt, sem pedig személyes szükségletet nem szolgál, hanem az a filiális községekben végzett lelkész funkciók ellátásának céljára szükséges, tehát a lelkész jövedelemnek képezi ellenértékét, amiért is azt az 1927. évi 500/P. M. sz. J. V. H. Ö. 11. §. 1. pontjában foglalt rendelkezés értelmében nemcsak felerészben, hanem teljes összegében le kellett vonni az adóalapból“.

Lelkészi fogattartás átalánya levonandó a jövedelemadó-alapból.

63

1936.

Irodalmi
művek aján-
lása.

A napokban három új munka hagyta el a sajtót az „Élet” kiadásában. (Budapest, XI., Horthy M. ut 15.) Az első 368 oldalas művet *Tower Vilmos* írta *A pápák szerepe hazánk megmentésében és fennmaradásában* címmel. A mű hosszas kutatás és lelkiismeretes tudományos munka eredménye. A helyes magyar történelmi szemlélet megszerzése mellett a hála is kötelez minden katolikus magyart arra, hogy megismerje azt a hatalmas erőfeszítést, amelyet a Szentszék az évszázadok folyamán a magyarság érdekében tett. A legmelegebben ajánlom pápjaim és az intelligens katolikus hívek figyelmébe. Ára 5 P. - A második *Morus Szent Tamás élete* P. K. tollából 68 oldalon megkapó színekkel festi meg a nemrég szentté avatott híres angol vértanu alakját. Ára 1 P. - A harmadik kis füzet *Ajtai K. : Fehér pokol* című fordítása az északi sarki missiók köréből főleg az ifjúság számára ad élvezetes olvasmányt 30 filléres áron.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 6. Januarii a. 1936.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

1936.

II

224

1936

Quoad relaxationem legis ieiunii et abstinentiae pro anno currente easdem volumus vigere ordinationes, quae in Litt. Circul. anni 1926. sub num. 125/1926. promulgatae sunt. Simul statuimus, ut ab animarum pastoribus dictae ordinationes Dominica Quinquagesima ex ambone lingua vernacula populo per extensum praelegantur.

Disciplina
ieiunii et
abstinentiae
pro a. 1936.

225

1936

Szentséges Atyánk 1923. jun. 29-én megjelent *Orbem catholicum* kezdetű Motu Propriojában súlyos szavakkal mutat rá a hitoktatás munkájának nagy fontosságára, mert csak ennek a révén remélhető, hogy a szomjazó lelkek tömegei visszatérnek az igazság és kegyelem kimeríthetetlen forrásaihoz. A Motu Proprioznak megfelelően a S. Congregatio Concilii a múlt év január 12-én külön decretumot adott ki a hitoktatás munkájának minél tökéletesebb végzéséről úgy az iskolás gyermekeket, mint a felnőtteket illetőleg. A decretum is kiemeli a hitoktatás nagy fontosságát mind az egyénre, mind az egész társadalomra nézve, majd elsorolja a felelős tényezőket, akiknek lelkiismeretes fáradozásától függ a hitoktatás eredményes volta, végül megjelöli a célt: a hitoktatás pontos végzése egyrésről és annak szorgalmas látogatása másrésről.

A hitoktatás
munkájának
tökéletesi-
tése.

A decretum természetesen a Világegyházat tartja szem előtt és ránk nézve mindenesetre megnyugtató és örvendetes az, hogy a fenti cél elérésére ajánlott eszközök nálunk a legnagyobb részben már eddig is alkalmazásban voltak, vagy pedig olyan körülmények között élünk és olyan intézményekkel rendelkezünk, amelyek a cél elérésére többet nyújtanak, mint amennyit a decretum megkíván. Mégis tévednénk, ha azt gondolnánk, hogy itt nincsenek kiküszöbölendő hiányok, vagy hogy ami jó, az nem lehet még jobb és ami tökéletes, az nem lehet még tökéletesebb. Éppen ezért, átérezve

azt a súlyos felelősséget, amelyet a krisztusi hit terjesztésének és elmélyítésének kötelessége a főpásztorra és az összes lelkipásztorokra ró, a hitoktatás minél tökéletesebb végzésének előmozdítására Szentatyánk szándékának megfelelően a következőkben rendelkezem:

1. A S. Congregatio által kívánt *Officium catechisticum dioecesanum* teendőit az egész egyházmegye elemi és polgári iskoláira nézve a pécsi hitoktatási felügyelőre bízom, akinek főfeladata, hogy a katekézis menetére felügyel s a hitoktatók részére kurzusokat tart. A nem pécsi iskolák hitoktatási jelentései továbbra is az egyházmegyei tanfelügyelőséghez küldendők és az továbbítja azokat a hitoktatási felügyelőhöz.

2. A hitoktatás ellenőrzése az elemi és polgári iskolákban elsősorban a plébános feladata, de ugyanez a kötelezettségük ezentúl is megmarad a ker. espereseknek, illetve ahol a két hivatal szét van választva, a ker. tanfelügyelőknek *visitor catechismi* címmel.

A középiskolai hitoktatásnál mind az ellenőrzést, mind a felügyeletet továbbra is a külön kinevezett püspöki biztosok látják el.

3. Minden évben a Veni Sancte napján, vagy ha azt hétköznapon tartják, a rá következő vasárnapon *katekizmus-nap* (dies catechistica) tartandó, amikor a szülők figyelme a szentbeszédben vagy más ünnepélyes alkalommal felhívandó a gyermekek vallásos nevelésére és ezzel kapcsolatos súlyos kötelezettségükre, hogy ők is szóval és példával mindent kövessenek el a hitoktatás gyümölcsözővé tételére.

4. A *hittan-vizsgát* minden iskolában a lehető legnagyobb ünnepélyességgel kell megtartani — ha mód van rá — a nyilvánosság előtt, különösen a szülők jelenlétében. Hacsak valami súlyos ok nem akadályozza, hittanból minden tanuló feleljen.

5. A püspöki kar által előírt tanterv pontos betartása minden iskolában a legszigorubbán kötelező. De a hitoktató ne elégedjék meg a szövegek betanításával, hanem törekedjék *gyakorlatiasságra* az egész vonalon. Még a leggyengébb tanuló is sajátítson el annyit, amennyit a vallástanból az életben mindenkinek tudnia kell, de a gyermekek ne csak tudják a hittant, hanem éljenek is a hit szerint. A tanultak gyakorlati elmélyítését könnyen végezheti a hitoktató a gyermekek részére alakult hitbuzgalmi egyesületekben.

6. A *Katolikus Hittanárok és Hitoktatók Egyesülete* (Budapest, III. San Marco-utca 60.) rendkívül hasznos tevékenységet fejt ki a hitoktatással foglalkozók továbbképzése terén. Kíváncsok, hogy minden hitoktató és hittanár

tagja legyen az egyesületnek, amely magas színvonalon álló folyóirattal is rendelkezik *Katolikus Nevelés* címmel.

Egyébként a továbbképzést szolgálják a pécsi hitoktatók időnkint tartani szokott értekezletei is, a vidéki papság pedig minden évben legalább az őszi koronán vitasson meg valamely a hitoktatással összefüggő gyakorlati kérdést.

7. Mivel az iskolai hitoktatás csak úgy hozza meg a kívánt eredményt, ha a hívők értelmi fejlettségéhez mérten a későbbi korban is tovább folytatódik, igen nagy gondot kell fordítani a *felnőttek hitoktatására* is. Sok helyen ezen a téren az utóbbi időben mintha bizonyos ellanyhulás volna észlelhető. Az eddigi dicséretes szokások természetesen ezután is fenntartandók. Ezenfelül akár szokásban volt, akár nem, jelen soraimmal a legszigorubban elrendelem, hogy ezentúl a lelkipásztorok legalább advent és nagybőjt minden vasárnapján, vagy a délutáni istentiszteletek alkalmával a hívők összességének, vagy pedig a hitbuzgalmi egyesületekben, esetleg az iskolában a hivek egyes csoportjainak katekizmus-magyarázatokat tartsanak. De ez utóbbi esetben is ügyelni kell arra, hogy a hivek minden rétege részesüljön kellő oktatásban.

A felnőttek oktatásánál különösen arra törekedjünk, hogy az egyszerű nép a hitigazságok megismerése mellett megfelelően legyen felvértezve a különböző szekták hangzatos csábításai és alattomos támadásai ellen.

Tudatában vagyok annak, hogy minden rendelkezés csak annyit ér, hogy milyen lelkiismeretességgel hajtják végre. Azért az a legfőbb óhajításom, hogy az Apostoli Szentszék kívánságának megfelelően kiadott ezen rendelkezésem mozgassa meg mindnyájunk lelkiismeretét, hogy akik eddig buzgók voltak, ezentúl legyenek még buzgóbbak, akik pedig eddig lanyhák voltak, ezentúl legyenek serények. Csak ezzel a lelkiismeretes munkával találhatjuk meg azt az egyedüli orvosszert, amely a mai beteg emberi társadalmat képes lesz meggyógyítani és amelyet Szentséges Atyánk fent említett Motu Propriojában is hangsúlyoz, hogy t. i. Krisztus békéje uralkodjék Krisztus országában.

226

1936

Az Actio Catholica idei programjának (Krisztus és a gyermek) megfelelően az ország minden templomában gyermekfelajánlási ünnepséget és ezt megelőzően triduumot szervez. Egyházmegyémben ezzel kapcsolatban a következőképen rendelkezem.

Triduum és
gyermekfel-
ajánlás.

Az Actio Catholica országos központja még a múlt év december havában megküldötte minden plébániának az Egyházi Lapok 1935. évi december havi számának különlenyomatát, amelyben a triduum és gyermekfelajánlás céljára és megtartásának módozatára vonatkozó részletes utbaigazítás található. A triduum megrendezésében minden plébániavezető az ott megadott irányításhoz alkalmazkodjék.

A triduum megtartásának idejét f. évi május hó 21-24. napjaiban állapítom meg oly módon, hogy május hó 21-én — áldozó csütörtökön — esti ájtatossággal kezdődik és május hó 24-én — vasárnap — a délelőtti szentmise alatt végzendő gyermekfelajánlással nyer befejezést.

A triduum napjain elmondandó felajánló imádság magyar szövege az Egyházi Lapok jelzett számában található, a német szöveget a Pfarrbote c. német nyelvű lap hozta, amelyet a plébániák a lap kiadóhivatalától megszerezhetnek. (Budapest, VIII. ker. Baross-u. 9. sz.) A horvát nyelvű szöveget az érdekelt lekipásztörök szíveskedjenek maguk elkészíteni a magyar szöveg lefordításával. Pécsen május 24-én — vasárnap — d. u. a gyermekfelajánlás a székesegyház előtti téren, nagyobb demonstratív ünnepséggel fog történni, amelynek megrendezését a Katolikus Akció szervezési szakosztálya fogja végezni.

A plébániák vezetői megelőzőleg hívják fel a hívek figyelmét a triduum jelentőségére, a hitoktatók az iskolás gyermekeket megfelelőleg készítik elő a felajánlási ünnepségre, hogy ezek a napok valóban a kegyelmek napjai legyenek a szülőkre és gyermekekre egyaránt s hogy katolikus családjainkra leáradó égi áldás egy szebb jövőnek legyen záloga.

A kerületi espereseket felhívom, hogy annak idején a triduum megtartásáról és sikeréről a kerületükre vonatkozólag hozzám külön jelentést tegyenek.

227

1936

Nyomdaköltségek az 1935 évre és az új Directorium ára.

A múlt évi egyházmegyei nyomdaköltségekre minden lelkész személyenként 2 P-t, a nyugdíjasok pedig 1.50 P-t tartoznak a kerületi esperesek útján a tavaszi korona alkalmával befizetni. Ugyanígy rovandó le az új Directorium ára is, példányonként 1.50 P-vel. A templomok, kápolnák példányainak ára az illető templomok és kápolnák pénztárait terheli.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 20. Januarii a. 1936.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

1936.

III.

445

1936

Proximo tempore vernali Deo adiuvante Visitationem Canonicam in districtibus Máriakéméndensi, Szigetvárensi et Quinque-Ecclesiensi instituemus sacramentumque S. Confirmationis distribuemus ordine ut sequitur: Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis.

Die 26. Aprilis	V-Eccl. S. Joseph	Die 17. Maii	Lakócsa
„ 3. Maii	Palotabozsok	„ 18. „	Felsőszentmárton
„ 4. „	Véménd	„ 19. „	Bogdása
„ 5. „	Szebény	„ 24. „	V-Eccl. S. Francisc.
„ 6. „	Feked	„ 26. „	Rácváros
„ 7. „	Erdősmecske	„ 27. „	Kővágószőlős
„ 8. „	Püspöklak	„ 31. „	V-Eccl. Cathedr.
„ 9. „	Himesháza	„ 1. Junii	„ Purif. B. M. V.
„ 10. „	Máriakéménd	„ 2. „	Mecsekszabolcs
„ 14. „	Ibafa	„ 3. „	Püspökbogád
„ 15. „	Szentlászló	„ 7. „	V-Eccl. S. August.
„ 16. „	Mozsgó		

446

1936

Vigore facultatis a S. Sede Apostolica 29. Januarii a. 1932. sub nro 730/32. ad quinquennium obtentae tempus praecepti paschalis a Dominica prima Quadragesimae usque ad festum Sanctissimae Trinitatis inclusive extendimus. In iis autem parochiis, ubi sacrae missiones, exercitia spiri- Tempus communionis paschalis prolongatur.

tualia, institutiones catecheticae publicae aliaque huiusmodi piae conciones pro populo fideli habeantur, aut sacrorum curionum quoquo modo desit copia, aliave suppetat rationabilis causa, adimplementum praecepti paschalis quocunque anni tempore permittimus.

447

1936

Theses pro
coronis.

Canoni 131. Codicis I. C. necnon statutis Synodi dioecesis conformiter pro anno currenti sequentes theses a ven. Clero dioecesano elaborandas, idest discutiendas proponimus:

pro corona vernali e theologia pastoralis:

„Hogyan ünnepeljük meg legméltóbban Szent Mór püspök 900 éves jubileumát és hogyan lehetne Szent Mór tiszteletét az egész egyházmegyében általánossá tenni?“

pro corona autumnali e iure canonico:

„Kifejtendő a házasságkötés formájánál esetleg szükséges delegatio és licentia mivolta és különbsége.“

448

1936

Pensio.

Julius Szommer, parochus in Grábóc ob gravem infirmitatem oculorum ad regendam parochiam penitus ineptus inde a die 1. mensis Februarii a. c. votis cleri dioecesis conformiter et accedente Capitulo nostro Cathedrali inter sacerdotes pensionatos ordinarios susceptus est.

Josephus Kristóf, parochus Felsőmindszentensis fere octogenarius munere suo ulterius fungi haud valens rudedonari petiit. Cum tamen nulla alia inter pensionatos existat vacantia, eundem a clero dioecesis commendatum cum consensu Capituli Cathedralis, dum inter rudedonatos ordinarios suscipi poterit, pensione extraordinaria — onere pensionis partim beneficio parochiali Felsőmindszentensi imposito — inde a 1. mensis Februarii a. c. provisi.

449

1936

Concursus
pro parochiis
Grábóc et
Felső-
mindszent.

Pro beneficiis parochialibus Grábóc et Felsőmindszent — primum patronatui Fundi Studiorum, alterum liberae collationi nostrae episcopali obnoxium — ob rudedonationem pastorum vacantibus concursum usque ad 20. Martii a. c. duraturum indico. Dicta beneficia assequi cupientes,

in quantum in examine prosynodali approbati sint, velint recursus suos usque praefatum terminum mihi submittere. Recursus tamen ad parochiam Grábóc adipiscendam Excmo Domino Ministro Cultus et Publicae Instructionis inscribendi ac legali tymbro providendi sunt.

Beneficio Felsőmindszent pars oneris pensionis pro parocho nunc rudedonato imposita est.

450

1936

Stephanus Nagy curatus in Decs nominatus et investitus est parochus Personalia. in Szászvár.

Administratores earumdem parochiarum nominati sunt: *Joannes Palotai* subsidiarius in Grábóc, *dr. Joannes Kovács* subsidiarius in Felsőmindszent, *Stephanus Bártai* cooperator in Decs. *Ladislau Szigethy* administrator ad interim Szászvárensis in munere cooperatoris ibidem remansit.

Cooperatores translati sunt: *Josephus Albert* e Palotabozsok ad Decs, *Ladislau Budavári* e Nagynyárád ad Palotabozsok. Simul ad Nagynyárád cooperator missus est *Stephanus Németh*.

451

1936

Szentséges Atyánknak az elmúlt év karácsonyán a *katolikus papságról* írt gyönyörű körlevelét áttanulmányozás és megszívlelés céljából egyházmegyém minden papja részére magyar fordításban jelen körlevelemhez mellékelem.

Pápai
enciklika a
papságról.

452

1936

Az 1935. év folyamán egyházmegyénkben különböző célokra a következő összegek folytak be: Péterfillér címén P 2298.42, Szentsir őrei címén P 866.09, Világmissióra P 1649.41, Afrikai missióra P 967.51, Jézus Szent Gyermeksége javára P 948.08, Szent Péter művére P 487.27, Unio Cleri tagdíjára P 1363.—, Oltáregyesület céljaira P 18.—, Egyhm. papi missiósegylet céljaira P 30.—, Katolikus sajtóra P 276.66.

Az 1935. évi
gyűjtések
eredménye.

453

1936

Felmerült a kérdés, hogy az Egyházunk kebelébe térni szándékozó baptisták az 1895. évi 43. t.-cikk előírásai szerint vallásváltoztatási szán-

Baptisták
vallásváltoz-
tatása,

dékukat ki előtt tartoznak bejelenteni, ha baptista lelkész vidékükön nem található.

Ezzel kapcsolatban utalok a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrnak 1932. évi január hó 25-én 240—25/1931. sz. a. kelt és a Hivatalos Közlöny 1932. évi február hó 15-i számában közzétett rendeletére, amely szerint a baptista felekezetből való kilépés bejelentése a baptista hitközségi hitszónok (lelkész), vagy a hitközségi előljáró, vagy a hitközség által megbízott helyettesük előtt teendő meg.

454

1936

Bekötési
tábla a
Directorium
részére.

A Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda vállalat az egyházmegyei Directorium könnyebb kezelése és megóvása céljából egész vászonból izléses bekötési táblát készített, amelynek ára portóköltséggel együtt darabonként P 1.10. Szívesen ajánlom a Tdő Papság figyelmébe.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 8. Februarii a. 1936.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

1936.

IV.

Tisztelendő Testvérek! Kedves Híveim!

677

1936

Az emberiségnek szomorú vergődése, népeknek vallási és erkölcsi Böjti szózat.
téren tapasztalható kilengései sőt tartós küzdelmei a keresztény vallás és
erkölcs ellen, egyes államoknak pogányságra való áttérése, nem szolgál-
nak-e itt-ott alkalmul, hogy hitünkben meginogjunk, mint annyi sokan már
meginogtak; nem töltenek-e el aggodalommal: Mi lesz az Egyházzal, ha ez
így tovább megy? Nem csodálkoznám, ha ilyen kísértés lepné meg egyik-
másik hívemet. Hogy tehát ilyen kísértés erőre ne kaphasson és ilyen kísértő
gondolat jelentkezésekor a kételkedésnek rémét távoltarthassuk magunktól,
idei nagyböjti főpásztori szózatomban az Egyházzal, Krisztus Egyházáról és an-
nak örök fennmaradásáról óhajtok hozzátok szólni. Valóban K. H.!, bármilyen
kétségbeejtőnek is lássék a gonoszságnak erőre jutása, az újpogányságnak
terjedése, legyünk meggyőződve, nincsen rosszabb sorsa Krisztus Egyháza-
nak, mint annak a hányt-vetett hajócskának a galileai tengeren dúló viharban.
Az apostolok kétségbeesésükben felkiáltottak: „Uram szabadíts meg min-
ket, elveszünk.“ (Máté 8, 25.) Az Egyház Krisztus Urunk szemefénye. Ha
annyira jutnánk, hogy Egyházát semmiféle emberi bölcsesség és erő meg
nem menthetné, ott lesz Ő mindenható szavával és fog parancsolni a sze-
leknek és viharoknak. Az Ur Jézus nem ígerte meg, hogy békében, bajok
és szenvedések nélkül munkálhatjuk üdvösségünket, ellenkezőleg előre meg-
mondotta: „Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak“ (Ján. 15, 20.);

azt azonban megígérte, hogy a pokol kapui nem vesznek erőt Egyházán. Semmiképpen sem hihető, hogy Krisztus Urunk, az Egyház alapítója, aki oly nagy körültekintéssel és bölcseséggel vetette meg az Egyház alapját és oly nagy szeretettel szólt Egyházáról, nem törődik többet vele, hanem sorsára bízza.

I.

Az Egyház, mint tudjátok és gyermekeitek az iskolában tanulják, a földön élő katolikus keresztények társasága, melynek látható feje a pápa. Azt hiszem, hogy nem volt az Egyház alapítása óta ember, aki kétségbevonta volna, hogy van Egyház. Van az egész föld kerektségére kiterjedő nagy társaság, melynek tagjai egy közös fő, a római pápa vezetése alatt ugyanazon hitet vallják és ugyanazon szentségekkel élnek. Ha van, volt aki alapította, mert nem maga-magától lett. Nem ez, vagy az a pápa; nem szent Pál vagy szent Péter vagy az apostolok összessége alapították az Egyházat, hanem Jézus Krisztus maga. Ezért szoktuk az Egyházat Krisztus Egyházának mondani. Igen, Krisztus Urunk alapította az Egyházat és pedig nagy körültekintéssel és bölcseséggel, mivel az Egyháznak a világ végezetéig fenn kell állnia. Az Egyház ugyanis üdvintézmény, melynek évszázadokon és évezredekken át kell az emberiség üdvösségét munkálni. Ha Krisztus Urunk az evangélium hirdetését és a szentségek kiszolgáltatását az Egyházra bízta, nem szűnhetik meg az Egyház, míg ember él e földön. Krisztus Urunk tehát csak ilyennek, a világ végéig fennállónak alapította Egyházát.

Hogyan járt el Krisztus Urunk az Egyház alapításánál? Mindenekelőtt nagyon sokszor beszélt az Anyaszentegyházról, az Isten országáról, mikor nyilvánosan kezdett tanítani és tanítványokat gyűjteni. Azok, akik Őt többször hallgatták és gyakran vagy állandóan társaságában voltak, tisztában voltak szándékai és tervei felől. Megérteti velük a nagy különbséget, mely az Ó- és Újszövetség között van. Megszűnt Izrael az Isten választott népe lenni. *„Elvétetik tőletek az Isten országa és oly népnek adatik, mely meghozza gyümölcsét.”* (Máté 21, 43.) Gyönyörű oktatásban részesíti Nikodemust, mikor ennek a jó akaratu farizeusnak, ki csak éjjel merte fölkeresni Őt, magyarázza: *„Bizony, bizony mondom neked, hacsak valaki újonnan nem születik, nem látja meg Isten országát”,* azaz hacsak valaki meg nem kereszteltetik, a keresztességben a víz és Szentlélek malasztja által újjá nem születik, nem lehet az Isten földi országának tagja. Azokból az örökkészép példabeszédekből, miket az Isten országáról mondott, bőséges tanításban részesültek az apostolok az Egyház hivatásáról, céljáról, kiválóságáról, sorsáról, munkásságáról. Ki ne emlékeznék „A magvető”, „A mustármag”, „A kivetett háló” és „Az elrejtett

kincs“ példabeszédeire ? Csak mikor már mint mondja : „*Mindent amit hallottam Atyámtól, tudtul adtam néktek*“ (Ján. 15, 14.), mikor már kellő oktatásban és felvilágosításban részesültek tanítványai, fog az Egyház alapításába. Nyilvános működésének harmadik esztendejében mondja Simon Jónás fiának : „*Én mondom neked, hogy te Péter (kőszikla) vagy ; és e kősziklára építem Anyaszentegyházamat és a pokol kapui nem fognak rajta erőt venni. És neked adom a mennyek országának kulcsait, amiket megkötsz a földön, meg lesznek kötve a mennyekben is.*“ (Máté 16, 18.) Ezzel az Ur Jézus lerakta Anyaszentegyházának alapját ; már felépülhet rajta, ezen a rendíthetetlen sziklaalapon az Egyház fenséges építménye az üdvösségre való lelkek befogadására. Még nem áll, még nincs kiépítve, de fundamentuma megvan, melyen lassan felépül majd a hatalmas, az egész világra kiterjedő, minden idők támadásaival dacoló Krisztus Egyháza.

II.

Nagy dolog ez K. H. ! Jól meg kellett alapoznia és óriási erőszakkal ellátnia az Egyházat, hogy az idők végezetéig fennállhasson és a pokol kapui ne vegyenek erőt rajta. Az alapozás megtörtént. Nem kell aggódni, hogy ez a szikla meginog, mint megingott egyszer ott a főpap udvarán. Jézusnak van rá gondja. „*Simon, Simon — mondja az utolsó vacsorán — ime a Sátán kikért titeket magának, hogy megrostáljon mint a búzát, de én könyörögtem érted, hogy meg ne fogyatkozzék hited és te egykoron megtérvén meg erősítsd testvéreidet.*“ (Lukács 22, 32.) Igen, könyörgött, főképpen érette, de többi apostolai és tanítványaiért is, kik az Egyház pusztíthatatlan acélvázát fogják alkotni. Könyörgött érette és testvéreiért, kikre rá fogja bízni evangéliumát, égből hozott tanítását és üdvesszövegeit, a szentségeket. És, mivel nagyon jól tudja, hogy ők is csak gyöngye gyalogló emberek, kik saját erejükből nem lesznek képesek tanítását sértetlenül megőrizni és hirdetni, sem törvényeinek hűséges betartását és a rájuk bízottak csálhatatlan vezetését az üdvösség útján biztosítani, megígéri nekik a Szentlelket. „*A Szentlélek, kit az Atya az én nevemben küld, az majd megtanít titeket mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam néktek.*“ (János 14, 26.) Előre látja Egyházának közelebbi és távolabbi sorsát, küzdelmeit, szenvedéseit, megaláztatását. Látja, hogy Sz. Péternek és apostol társainak, valamint ezek utódainak, a mindenkori pápáknak és püspököknek, mily nagy szükségük lesz biztatásra, bátorításra, vigasztalásra. Ezért mondja „*Kérni fogom az Atyát és más Vigasztalót ad nektek, hogy veletek legyen mindörökké.*“ (János 14, 16.)

Így, de csak így lehet megérteni, hogy Krisztus Egyháza ma is van és lesz mindvégig a földön. Ha valakinek van élő hite Krisztusban és tudja: Ő az Istenember, a második isteni személy, nem kételkedhetik egy pillanatra sem szavaiban. „*Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak*“ (Máté 24, 35.), mondotta ez az Istenember, mikor azt a nevezetes jövendélést Jeruzsálem pusztulásáról kijelentette. Amint Krisztus Urunknak ez a jövendélése beteljesedett, úgy válnak valóra azon szavai is: „*A pokol kapui nem fognak rajta erőt venni.*“ (Máté 16, 18.) Jöhetnek tehát viharok, ha Sz. Péter hajója a világtengeren elindul útján, tombolhat körülötte a fergeteg, csapkodhatják a hullámok, a hajó nem merül el. Jöhetnek majd támadások, támadhatják belső és külső ellenségei, az Egyház nyugodtan halad útján, melyet isteni alapítója neki kijelölt. Az Egyház mindvégig bízik az isteni Üdvözítő szavaiban: „*az én igéim nem múlnak el*“ (Máté 24, 35.).

III.

Bízott és nem csalatkozott. Nem volna már szükséges tovább fejtegetni, hogy az Egyház mindig bízott, sohasem adta fel a küzdelmet és sohasem csalatkozott. Erre perdöntő bizonyíték az, hogy van, minek mi élő tanui vagyunk, de nemcsak mi, hanem ellenségeink is, akik már szinte eszeveszetten támadják Krisztus Egyházát, bilincsbe verik szolgáit vagy száműzik őket, felégetik templomait, kolostorait és tűzzel-vassal pusztítanak mindent, ami istentelen tervük megvalósításának útjában áll. De éppen ezeknek a támadásoknak nagy kiterjedése, kegyetlensége és tartóssága csüggesztik körünkben azokat, kik kislelkűsége hajlamosak. Vigasztalásukra és a hitben való megerősödésükre intézem Hozzátok ezt a nagybőjti szózatot és mutatok itt rá Krisztus Egyházának közel kétezeréves multjára, küzdelmeire.

Nagyon jól tudjátok, mennyi gonddal és aggsággal jár egy-egy gyümölcsfának fölnevelése. Akármilyen jó talajba került is és akármilyen jól fogta meg a talajt, mind hiába. Gyönyörködünk élettől duzzadó egészséges törzsében, friss hajtásaiban, biztató, feszülő rügyeiben és szűzies virágzásában; azután jön egy fagyos éjjel, dermedtő hideg, fojtó köd vagy rettenetes orkán és vége mindennek, sokszor magának a fának is. Mind-ebből bőven kijutott Krisztus Egyházának. Még alig vert gyökeret, már rájazúdult az üldözések vihara Jeruzsálemben és mindenfelé, merre rövid időn belül elterjedt. A kegyetlen Neró féle keresztény-üldözésektől kezdve, egészen Diocletían üldözéséig oly tomboló viharba került az Egyház fiatal csemetéje, hogy feltétlenül elpusztul, ha felsőbb erők nem éltetik és oltalmazzák. Nemcsak ma tellenek meg börtönök sokfelé ártatlan keresztények-

kel; a római birodalom börtönei hemzsegték keresztény vértanuktól, kiknek onnan már csak egy útjuk volt legtöbbször, különösen Rómában, a vadállatok elé. Nemcsak ma kerülnek szembe a halállal hitükért buzgó lelkek. Diocletian korában egész légió szenvedett egyszerre vértanuhalált. Nemcsak ma égetik fel templomainkat, vagy ami még nagyobb gyalázat, csinálnak belőle fmozikat, istállókat; megtörtént ez az őskeresztények idejében is. Alig épült el Nicomédiában a gyönyörű keresztény templom, máris áldozatul esett a 303-ban új lángra gyúlt keresztényüldözésnek, mikor egyetlen hónap alatt a különböző tartományokban 17.000 vértanu adta életét hitéért. Ne feledjük el, ezek a keresztényüldözések Krisztus Egyházának zsenge korában dúltak, mikor növekednie, fejlődnie, izmosodnia kellett. De elmúltak ezek a viharok az Egyház felett, hogy új megpróbáltatások szakadjanak rá. Jött a hitviták kora számtalan szektájával, melynek egyetlen egy szektája látszatra teljes vérszegénységre juttatta volna az Egyházat, ha nem örökös föllötte az igazság Galambja. Az arianizmus megrázkódtatta az egész keresztény világot, de sem ez, sem a szekták vész-rajja, sem a képrombolók vadsága, sem a keleti egyházszakadás nem jelentették az Egyház bukását, mert meg van írva, hogy a pokol kapui nem fognak erőt venni rajta.

Mennyit viaskodott ez az Egyház a népvándorlások idejében, míg az előre törő harcias népeket a kereszt igájába törte. Gondoljunk azután VII. Gergely pápa erőfeszítéseire, hogy a császárokkal szemben az Egyház szabadságát és jogait védje; gondoljunk az Egyház szomorú helyzetére az úgynevezett babyloni fogság és nyugati egyházszakadás ideje alatt. Mily óriási károkat okoztak a reformátorok az Egyháznak Wiclifől kezdve a febronianizmusig. A francia forradalom, az enciklopedisták, a szabadkőművesség, nemzetközi szociálizmus kimondhatatlan gyűlölettel estek neki az Egyház tekintélyének, de nem jártak különben, mint Napoleon, aki hatalmi göggyében oly alávaló módon bánt az Egyház fejével, VII. Pius pápával. Teljesen rájuk illenek a híres közmondás szavai: „Aki a pápa húsából eszik, meghal.“ Meghaltak, vagy haldokolnak, elerőtlenedtek akkor, mikor az isteni Gondviselés feltűnően nagy pápákkal ajándékozta meg az Egyházat. Mindezekből csak egy a tanulság: Krisztus Urunk beváltja szavát.

A Szentatyák azt tanítják, hogy amint Isten az alvó Ádám oldalcsontjából alkotta Évát, az élők anyját, ugyanígy az újszövetségben az Egyház akkor formálódott az élők anyjává, mikor a keresztfán alvó Krisztus oldalsebéből vér és víz folyt ki. Ezek azok az erőforrások, melyekben az Egyház minden tagja megtisztul és megszentelődik. A víz a keresztség, a vér az Oltáriszentség szimboluma, jelképei annak a lelki kapcsolatnak, mely Krisztust Egyházával egybefűzi. A keresztfán egyesült Krisztus Egyházával,

hogy mindig vele legyen a világ végéig. Jézus szent Szívéből patakzanak a kegyelem árhajói, hogy Egyháza örök hűségben és szeretetben nevelje a kegyelem, az örökélet gyermekeit. Gondolható-e, hogy a szentséges Üdvözítő ezt a szent szövetséget valaha megtörje ; lehetséges-e, hogy a Szentlélek valaha cserben hagyja Krisztus Egyházát ? Ezért nem lehetséges, hogy a pokol kapui erőit vegyenek rajta. Bízunk tehát K. H.! az Ur Jézus ígéretében és maradjunk Egyházunk engedelmes, hűséges gyermekei. Amen.

*
* *

Jelen körlevél a nagybőjt valamelyik vasárnapján a híveknek a szószékről felolvasandó.

Kelt Pécsen, 1936. évi február hó 23-án.

† **Ferenc s. k.**
püspök.

1936.

V.

973

1936

Litteras Eminentissimi Cardinalis Secretarii Status, quibus, Augustis-
simus Pontifex noster, Pius Papa XI. pro oblata cleri populique fidelis
Dioecesis nostrae stipe Petriana grates reddi iussit, hic in extenso publico.

SS. Pontifex
pro stipe
Petriana
gratias agit.

„Segretaria di Stato di Sua Santita. No 153720. Dal Vaticano, die 7.
Martii 1936. Excme ac Revme Domine, Ad levandas Sanctae Sedis neces-
sitates, in dies ingravescentes, dioecesis tua, te quidem instante, Petrianam
stipem (Pengö 3.500) ad Apostolicum istum Nuntium nuper misit. Iucun-
dum communi Patri id evenit, utpote Qui in ea re novum et egregium
caritatis testimonium agnoverit. Itaque debitas grates iis omnibus agens qui
stipem contulerunt vel collegerunt, in primisque Excellentiae Tuae, Augustus
Pontifex lectissima quaeque a Deo vobis precatur. Quorum coelestium
munerum auspicem et benevolentiae Suae testem, tibi cunctoque clero ac
populo Apostolicam Benedictionem peramanter in Domino largitur. Haec
dum tibi refero, sensus existimationis meae erga te profiteor, quibus sum
et permanere gaudeo Excellentiae Tuae addictissimus E. Card. Pacelli.“

974

1936

Ssmus Dominus Noster Pius divina Providentia Papa XI., in Audien-
tia infrascripto Cardinali Sacrae Congregationis de Propaganda Fide Prae-
fecto die 5 Decembris 1935 concessa, declaravit privilegium anticipandi a
meridie recitationem Matutini cum Laudibus die sequentis in favorem Piae
Unionis Cleri a Missionibus iuxta rescriptum Sacrae Congregationis de
Propaganda Fide sub die 2 Decembris 1921 datum (cf. Acta Apost. Sedis,
1921, p. 565) valere pro omnibus qui sacrum officium recitare tenentur.

Declaratio
privilegii pro
sodalibus
Piae Unionis
a missionibus.

Datum Romae, ex aedibus Sacrae Congregationis de Propaganda
Fide, die 6 Decembris 1935.

P. Card. Fumasoni-Biondi, Praefectus. — L. S.

975

1936

Ordinatio.

Die 28. Aprilis a. c. ad S. Diaconatus Ordinem Deo adjuvante promovimus *Ernestum Baranyai, Theodorum Barcza, Joannem Békefi, Adamum Békés, Paulum Hérincs, Ignatium Lehr, Eleutherium Marycz, Joannem Redling, Ludovicum Reisz, Stephanum Salekovics, Joannem Scheich, Stephanum Vida*. Ad ordines minores Ostiariatus et Lectoratus promotus est *Josephus Szantner*; prima tonsura initiatus est *Josephus Tóth*.

976

1936

Personalia.

Josephus Sárváry parochus Kajdacsensis beneficio suo renuntiatus et a servitio dioecesis erga preces proprias ad int. relevatus dimissus est in dioecesim Philadelphianam. (America Sept.) *Ludovicus Melke* cooperator in Vajszló missus est ad Kajdacs ut administrator ad interim.

Cooperatores translati sunt: *Josephus Bencze* e Lánycsók ad Ozora, *Joannes Vesztergombi* e Nagykónyi ad Beremend, *Stephanus Szirt* e Kővágószöllős ad Vajszló, *Andreas Szeitz* e Kocsola ad Kakasd, *Josephus Müller* e Beremend ad Lánycsók.

977

1936

Obitus Emerici Sipos.

Emericus Sipos, parochus olim Alsómocsoládensis, in statu quietis die 15. Martii a. c., anno aetatis suae 81-o, sacerdotii vero 56-o, sacramentis moribundorum confortatus pie decessit in Kaposvár. Anno 1880. sacerdos ordinatus ab anno 1892. per decennium rexit parochiam Alsómocsolád, dum anno 1902. rudedonatus esset. Vitam duxit secundum Corlesu sacerdotalem, qui semper suavis ac mitis omnibus erat dilectus.

Animam denati confratris trium Sacrorum praescriptorum suffragiis Ven. Clero commendo.

978

1936

Concursus pro pensione.

Per obitum Emerici Sipos in statu sacerdotum pensione ordinaria provisorum vacantia exorta est. Praesentibus igitur provoco Ven. Clerum, ut in statum quietis recedere et annua pensione provideri cupientes recursus suos — iuxta statuta instituti pens. — exarandos usque ad 20. Aprilis anni currentis ad Officium dioecesanum promoveant.

979

1936

Az egyházmegyei zsinat előmunkálatai annyira haladtak, hogy a zsinatot a jó Isten segítségével folyó évi június hó 22, 23. és 24. napjain kívánom megtartani.

Az egyház-
megyei zsinat
ideje és ezzel
kapcsolatos
utasítások.

Amidőn ezt tiszt. papjaimmal örömmel közlöm, egyben felhívom azokat a kerületeket, ahol a zsinati választott tagok sorában — közzétéve a 3859/1929. körl. szám 1. és 3. pontja alatt — az időközi változások folytán üresedés állott elő, hogy új kiküldötteiket a 273/1929. körl. számú utasítás szerint a folyó évi tavaszi koronán válasszák meg és a választás eredményét az egyházmegyei hatóságnak jelentsék be.

Ugyanerre a koronára hárul az a feladat is, hogy a közel jövőben minden plébániára kefelenyomatban eljuttatandó zsinati anyagot tárgyalják le és esetleges indítványait — nem hozzászólásonként külön-külön, hanem egybefoglalva, mint a korona által elfogadott javaslatokat — legkésőbb folyó évi június hó 5-ig a koronai jegyzőkönyv mellékleteként terjesszék fel. Később érkezett indítványok nem lesznek figyelembe vehetők.

Erre való tekintettel a ker. esperesek a folyó évi tavaszi korona napját akként tűzzék ki, hogy a kerületi papságnak legyen módja a zsinati törvénytervezettel előzőleg behatóan foglalkozni és észrevételeit kellően kidolgozni.

980

1936

Ez év szeptember 2-án lesz 250 éves fordulója Budavár s az ország fölszabadításának a török iga alól. Az évforduló alkalmával a Katolikus Akció a bíboros-hercegprímás úr vezetésével május hó 5—16 napjain nemzeti zárandoklást rendez Rómába, hogy a keresztény Magyarország háláját és hódolatát fejezze ki a Szentszék előtt azokért az erkölcsi és anyagi támogatásokért, melyekkel XI. Ince pápa hazánk megmentését biztosította. A zárandoklás két csoportban történik. Az A) csoport május 5-én indul Budapestről és visszaérkezik május hó 16-án. Részvételi díj: II. osztályon 325 P, III. osztályon 228 P. A B) csoport május 8-án indul ugyancsak Budapestről s közvetlenül utazik Rómába. Részvételi díj III. osztályon 118 P.

Országos
nemzeti
zárandoklás
Rómába.

A zárandokláson való részvételre a Katolikus Akció központi irodájában (Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. III. lépcső, I. e. 8. sz.) személyesen, vagy írásban lehet jelentkezni. Jelenkezési határidő április 15. A részvételi díjak befizetésére, a részletes utitervre s a zárandoklással kapcsolatos összes tudnivalókra vonatkozó programot és tájékoztatást a Katolikus Akció

központi irodája által kiadott nyomtatvány tartalmazza, amelyet egy levelező-lapon mindenki kérhet az Országos Központtól. A zárandoklásra vonatkozólag egyébként az egyes plébániák is részletes felvilágosítással szolgálnak.

Szíves örömmel hívom fel az egyházmegyei papság és híveim figyelmét a zárandoklásra, hogy azon résztvegyenek és magyar lelkünk hálás hódolatát ilyen formában is kifejezzük a Szentszék előtt országunk megmentéséért.

981

1936

Gyűjtés
XI. Ince pápa
szobrára.

A nm. Püspöki Kar folyó évi tavaszi értekezletén hozott határozatából kifolyólag jelen soraimmal elrendelem, hogy április hó 26-án minden templomban gyűjtés legyen XI. Ince pápa szobrára, amelyet országos ünnepség keretében fognak felállítani Budán az idei jubileumból kifolyólag. A gyűjtés gondolatát a lelkészek készítsék elő azáltal, hogy előzőleg a szószékről emlékezzenek meg a pápaságnak és különösen XI. Ince pápának hatalmas erőfeszítéseiről és nagy érdemeiről hazánk megmentése és felszabadítása körül. Az iskolákban ilyen tárgyú nyilvános ünnepélyeket kell rendezni, hogy az eszme minél szélesebb körben elterjedjen és lehetőleg egy katolikus hívő se maradjon, aki egy-két fillérrel nem járult volna hozzá a gyűjtési akcióhoz.

A gyűjtött összegek április végéig a szokásos módon küldendők be az alapítványi hivatal csekklapján.

982

1936

Leventék
templomba
járása stb.
ügyében
min.
rendelet.

Tudomásul vétel céljából közlöm a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi február 21-én 93800/1935. VII. 2. szám alatt kiadott rendeletét, amely a leventefjakat kimondottan kötelezi az istentiszteleten való részvételre.

„A testnevelésről szóló 1921. LIII. tc. 3. §-ában kapott felhatalmazás alapján az említett törvénycikk végrehajtásáról az 1924. évi január 31-én 9.000/VKM szám alatt kiadott rendelet (Magyarországi Rendeletek Tára 1924. évf. 1456. oldal.) 10. §-ának utolsó bekezdése értelmében a következőket rendelem.

1. §. A testgyakorlásra kötelezett leventefjak kötelesek legalább 8 hónapon és legfeljebb 9 hónapon keresztül heti 3 órán át testgyakorlást végezni. Ha megvannak a megfelelő előfeltételek (sporttér, ifjúsági oktatók stb.) az arra önként jelentkező leventefjak egész éven át végezhetnek rendszeres testgyakorlást.

2. §. A törvényhatósági testnevelési bizottság az 1. §-ban meghatározott korlátok között a helyi viszonyok mérlegelésével községenként külön-külön állapítja meg a testgyakorlás idejét és mértékét.

3. §. A testgyakorlásra kötelezett leventeifjak kötelesek vallásfelekezetük rendes istentiszteletén résztvenni. Ha a helyi viszonyok megengedik, az ifjak vallásfelekezetük istentiszteletére a vallásfelekezetükhöz tartozó ifjusági oktató felügyelete alatt zárt sorokban vonulnak fel.

4. §. A testgyakorlásra kötelezett leventeifjak tartoznak a leventeegyesület keretében, vagy a leventék részére is tartott népművelési előadásokon, az arra rászorulóknak pedig a részükre rendezett analfabéta tanfolyamon is résztvenni, ha ezt a törvényhatósági testnevelési bizottság külön elrendeli.

5. §. A 3. és 4. §-ban megállapított valamelyik kötelesség elmulasztása miatt a testgyakorlásra kötelezett ifjúval szemben sem pénzbírságot (9.000/1924. VKM sz. rend. 26. §. 2. pontja; 69.000/1927. VKM. sz. rendelet 12., 14. §.), sem fegyelmi büntetést (69.000/1927. VKM sz. rend. 3. §.) nem lehet kiszabni. A mulasztót a községi (kerületi, városi) testnevelési bizottság figyelmeztetésben, ismételt mulasztás esetében pedig dorgálásban részesíti.

A 3. és 4. §-ban meghatározott kötelességek megtartására a testnevelési vezetők, illetőleg az ifjusági oktatók különös gondot kötelesek fordítani.

6. §. A törvényhatósági testnevelési bizottságnak a jelen rendelet 2. és 4. §. értelmében hozott határozatát minden községben az ott szokásos módon közhirrre kell tenni.

7. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

A 9.000/1924. VKM. sz. rend. kiegészítéséről szóló 52.000/1924. VKM. sz. alatt kiadott rendelet (Magyarországi Rend. Tára 1924. évf. 1475. old.) hatályát veszti.

983

1936

Az érdekelteknek tudomásvétel céljából közlöm a m. kir. pénzügyminiszter úrnak folyó évi február 13-án 21.443/1936. — XI-a. szám alatt a m. kir. pénzügyigazgatóságokhoz stb. intézett körrendeletét.

„Meghagyom a Címnek, hogy jövőben a fizetésekiegészítő államsegélyben vagy más, az állam által adott javadalmazásban (jövedelemkiegészítésben, korpótlékban, családi pótlékban stb.) részesülő lelkészeknek és egyéb egyházi alkalmazottaknak, az ilyen nyugdíjasoknak, továbbá mind-ezek ellátást élvező hozzátartozóiknak szolgálati viszonyból folyólag a felet-

Államsegélyes egyházi alkalmazottak beadványainak illetékmentessége.

tes hatóságaikhoz intézett beadványait — a közigazgatási bírósághoz intézett panaszok kivételével — az 1922. évi VI. t. c. 10. §-ának 10. pontjában foglalt rendelkezés értelemszerű alkalmazásával tekintsek illetékmenteseknek, anélkül azonban, hogy a mentességnek ez az alkalmazása a felsoroltak közalkalmazotti minőségének megállapítását jelentené“.

984

1936

Papi lelki-
gyakorlatok
a sankt-
gabriel-i
missiósházban.

A sankt-gabriel-i missiósházban az idén a következő időben lesznek papi lelkigyakorlatok: július 6—10; július 13—17; július 27—31; aug. 3—7; aug. 24—28; szeptember 14—18. A lelkigyakorlat mindig a turnus első napján este 7 órakor kezdődik és az utolsó nap reggel végződik. A résztvevők nyolc nappal a turnus megkezdése előtt jelentkezzenek. Cím: Missionshaus Sankt Gabriel, Mödling bei Wien.

Akik ezen a lelkigyakorlaton jelen voltak, a részvételtől szóló igazolványt nyilvántartás céljából küldjék meg annak idején a Püspöki Irodának.

985

1936

Irodalmi
művek
ajánlása.

Dr. Klinda Pál irányítása mellett a Fülléres Liturgikus Kiadványok sorozatában 2 filléres magyar misekönyv-füzetek jelennek meg, amelyek olcsóságuk folytán a tömeges terjesztés lehetővé tételével nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a legszegényebb hivek is megérthessék és megszerthessék a szent mise fenséges liturgiáját. A legmelegebben ajánlom a lekipásztorok figyelmébe. Megrendelhető: Budapest, Thaly Kálmán-u. 36.

Katolikus egyházi vonatkozású világi törvények és jogszabályok címen alapos és igen hasznos munka jelent meg *dr. Máthé Ferenc* csongrádi ügyvéd tollából, amelyet szívesen ajánlok a lelkeskedő és egyházzal foglalkozó papság figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél.

Datum Quinque-Ecclesijs, die 31. Martii a. 1936.

† **Franciscus m. p.**
episcopus.

1936.

VI.

1313

1936

Ut ineffabilis caritatis D. N. Iesu Christi, pro redemptione humani generis in Cruce morientis, jugis inter fideles memoria perseveraret et fructus, jam inde ab anno 1740. Summus Pontifex Benedictus XIV. s. r., per Apostolicas Litteras in forma brevi die 13. mensis decembris datas, partialem centum dierum indulgentiam iis largitus est, qui singulis sextis feriis, hora tertia post meridiem ad sacri aeris pulsum hunc in effectum ab eo imperatum, quinquies Pater et Ave, ad mentem Sanctitatis Suae orantes, recitavissent. Hanc vero benignam concessionem Ssmus D. N. Pius Pp. XI. feliciter regnans per Decretum Sacrae Poenitentiariae die 30. mensis januarii 1933. signatum, adjecta insuper ad Summi Pontificis mentem precatiuncula „Adoramus te, Christe, et benedicimus Tibi, quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum“ vel alia hujusmodi, notabiliter auctam, ita confirmavit, ut praescriptae preces recitari possent ad sacri aeris pulsum alia etiam diei hora secundum diversam in diversa loca invectam consuetudinem.

Indulgentiae
ad Sacri
Aeris pulsum
Fer. VI.
lucranda.

Quaesitum igitur nunc est utrum ad indulgentias lucrandas necessarius omnino sit campanae sonus.

Ad quae, re mature discussa, Sacra Poenitentiaria respondendum censuit: Firma statuta indulgentia pro recitantibus feria VI. supra indicatas preces ad sacri aeris sonum in memoriam agoniae et mortis D. N. Iesu Christi, eadem indulgentia lucrificari potest etiam in locis, ubi hujusmodi sonus in more non sit, easdem preces recitando aut primis horis post meridiem, in quas quidem incidit, juxta veterem horarum diei computationem, hora nona, circa quam, ut Sancti Evangelistae testantur, Iesus Christus in Cruce emisit spiritum, aut alia hora, qua, secundum diversorum locorum consuetudinem, solet dicta commemoratio fieri: facto verbo cum Ssmo.

Quam quidem sententiam Sibi relatam idem Ssmus D. N. in audientia infrascripto Cardinali Maiori Poenitentiario die 14. huius mensis impertita, benigne confirmare et omnibus ratam habere dignatus est, eamque, quo solet modo, publici iuris fieri iussit.

Datum Romae, ex Sacra Poenitentiaria Ap., die 28. Decembris 1935.
L. Card. *Lauri*, m. p. Poenitentiarius Major, S. *Luzio*, m. p., Regens L. † S.

1314

1936

Obitus
Josephi
Györkö's.

Communi planctu et animo commoto exsequias *Josephi Györkö's* abbatis t., directoris Actionis Catholicae dioecesanæ et gymnasii puellarum Qu-Eccl. persecuti sumus, qui in flore ætatis, infirmitate letali furtim confractus ac permulta patientissime perpessus, sacramentis tamen iterata vice confortatus, placide in Domino obdormivit die 3. Aprilis a. c. Anno 1885. natus et anno 1909. presbyter ordinatus per aliquot annos curae animarum operam dabat. Ab anno vero 1914. totum se educationi iuventutis catholice dedit, quam usque ad ultimum halitum summo cum amoris sensu et optimi paedagogi animo amplexabatur. Ab anno 1933., cum munus Actionis Catholice in dioecesi componendæ eidem commissum esset, non obstante ægitudine in dies ingravescenti, assidue adlaborabat, ut Beatissimi intentio Patris in animas omnium fidelium catholicorum divulgaretur. Infatigatam laboriositatem exemplari vitæ clericali et caritati fraternæ christianæ coniunxit, qui semper et omnibus erat dilectissimus. In præmium meritorum anno 1935. titulo Abbatiae SS. Salvatoris de Szekszárd condecoratus est.

Animam denati confratris candidam piis ad aram precibus triumque Sacrorum præscriptorum suffragiis ven. clero enixe commendo.

1315

1936

Personalia.

Ssmus Dominus Noster Pius Papa XI. precibus nostris humillimis benigne indulgens *drem Othonem Szõnyi*, praesidem s. Officii Centralis Artium Ecclesiasticarum, pro artibus ecclesiasticis assidue laborantem, inter praelatos suos domesticos assumere clementissime dignatus est. — *Franciscus Liebelt* parochus in Ujpetre et *Stephanus Takács* parochus in Mecsekjânosi, utrique annos fere quinquaginta in munere pastoralis operantes titulo v- a- diaconi ad hon. condecorati sunt

Ludovicus Kiss abbas t., parochus in Szekszárd civ. int. erga preces proprias ab officio v- a- diaconi et schol. inspectoris districtus Szekszárdensis relevatus est, quod munus *Carolo Horváth* paracho in Szekszárd civ. ext. commissum est.

Novi parochi nominati et investiti sunt: *Gabriel Nunkovich* v-a-diaconus et parochus Bakonyaensis in Felsőmindszent, *Franciscus Faludi* parochus Diósberényensis in Grábóc et *dr. Emericus Hauser* catecheta Komlóensis in Bátaszék. Administratores ad int. nominati sunt: *Joannes Palotai* administrator Grábócensis in Diósberény et *Ladislaus Szigethy* cooperator Szászvarensis in Bakonya. *Eduardus Petrovits* administrator ad int. in Bátaszék relictus est catecheta ibidem. *Dr. Joannes Kovács* admin. ad int. in Felsőmindszent missus est cooperator ad Szászvár. *Carolus Gábor* cooperator Szekszárdensis in civ. int. factus est catecheta in Komló.

Cooperatores translati sunt: *Paulus Püspök* e Dunaszekcső ad Szekszárd civ. int., *Alexander Nagy* ex Értény ad Dunaszekcső, *Joannes Gyálokay* e Fadd ad Magyarakeszi, *Ernestus Belázy* e Magyarakeszi ad Fadd.

1316

1936

Beneficium parochiale Bakonya per translationem proprii parochi vacans redditum, patronatui Ven. Capituli Cathedralis nostri obnoxium, praesentibus usque ad 15. Junii a. c. concursui publico exponitur. Sacerdotes dioecesani, in examine prosynodali approbati, beneficium istud appetentes, velint suos recursus mihi inscribendos usque ad praefatum terminum Officio Dioecesano substernere.

Concursus
pro parochia
Bakonya.

1317

1936

I. b. Sipos Imre ny. plébános elhunytával megüresedett és 978/1936 körl. szám alatt meghirdetett nyugdíjas helyre a közölt határidőn belül a következők pályáztak:

Nyugdíjért
folyamodók.

1. *Schmeller József* tb. sztsz. ülnök, köblényi plébános, 74 éves, 52 éves papi szolgálata van. Évekkel ezelőtt súlyos epebajban szenvedett, amelynek utókövetkezményeit ma is érzi. Legyengült szervezetével igen nehezen tudja ellátni teendőit.

2. *Erdélyi Károly* c. apát, tb. kanonok, lakócsai plébános, 73 éves, 48 évet töltött egyházmegyei szolgálatban. Ismételt agyvérzések után állandó associatio- és beszédnehézség mutatkozik nála, amelynek eredményes kezelése céljából teljes nyugalomra és gondoktól való mentességre van szüksége.

3. *Horváth Mihály* felsőszentmártoni plébános, 72 éves, 48 éves szolgálattal. Hangszálainak betegsége annyira jutott, hogy hangos beszéddel és énekkel járó funkciók végzésére képtelen. Jelenleg állandó kisegítő van mellette.

4. *Dióssy József* értényi plébános, 69. életévében van, 43 éve szolgálja az egyházmegyét. Nagyfoku tüdőtagulása, valamint garat- és légcsőhurutja miatt indokoltan és ismételten kéri nyugdíjaztatását.

5. *Rudolf Mátyás* p. tb. kamarás, volt szászvári plébános, 65 éves, 42 évi egyházmegyei szolgálattal. A folyó év elején volt plébániája terhére havi 100 P-ös nyugdíjjal nyugalomba ment, mert cukorbaja és nagyfokú idegessége miatt csak nehezen tudta volna tovább vezetni plébániáját. Kérés nyugdíjához legalább részleges kiegészítést kér a nyugdíjalapból.

6. *Schunk Ferenc* esperes, felsőnyéki plébános, 65 éves, 42 éves szolgálattal rendelkezik. Idült nyombélfekélye van, amelynek gyógyulása érdekében teljes nyugalmat és pihenést lát szükségesnek kezelő orvosa.

7. *Takács Mihály* püsp. tanácsos, szebényi plébános, 66 éves, 42 éves szolgálata van Igazolt csúzos bántalmai és nagyfokú asztmája miatt indokoltan kéri nyugdíjaztatását.

A nyugdíjszabályzat 9. pontja értelmében, felhívom tiszt. papságot, hogy a megüresedett nyugdíjas hely odaitélése tárgyában f. évi június 10-ig a ker. esperesek útján, a központi nem lelkeszkedő papság pedig seniorjának elnöklete alatt tartott gyűlésen nyilatkozzék.

1318

1936

Esztergomi
nyári egye-
tem.

Az évek óta Esztergomban rendezni szokott katolikus nyári egyetemi kurzusok mind az előadások magas nivóját, mind pedig az előadó tanárok lelkes munkáját tekintve az eddiginél sokkal nagyobb figyelmet érdemelnek. Az idén is megtartandó kurzus időpontját és részletes programját minden plébánia időben meg fogja kapni. Kíváncsok volna, hogy az A. C. espereskerületi tanácsai küldjenek ki legalább egy-egy olyan világi egyént, aki hazatérve műveltségénél fogva előadásokat is tud tartani az esperesi kerületben a hallott és tapasztalt dolgokról.

1319

1936

Hadirokkantak és hadi-
özvegyek
ingyenes
temetése.

A magyar püspöki kar folyó évi tavaszi értekezletéből kifolyólag elrendelem, hogy az igazolt szegénysorsú hadirokkantak és hadiözvegyek — tekintet nélkül arra, hogy csekély temetési segélyt élveznek — ingyen be-szentelésben részesüljenek és mindenütt, ahol a halottak sírig kikisé-rése szokásban van, e megtisztelés is külön stóladíj nélkül megadassék nekik.

1320

1936

Budapest Székesfőváros a folyó évben gyermeknyaraltatási akcióját ismét folytatni kívánja, mert a gazdasági helyzet nyomasztó hatása következtében sok ezer szegénysorsu gyermek üdültetése vált szükségessé. Székesfőváros gyermeknyaraltatási akciója.

A székesfőváros tekintélyes összeget fordít a testileg leromlott és fejlődésükben visszamaradt gyermekek egészségének helyreállítására, azonban mégsem képes önerejéből a gyermekek tizezreinek üdültetését a szükséghez mérten biztosítani.

Azért ennek a mozgalomnak a felkarolása nemcsak keresztényi kötelesség, hanem magyar érdek is. Szeretettel kérem tehát tiszt. papjaimat, hogy ezt a mozgalmat a saját hatáskörükben tőlük telhetően támogassák és az iskolákat erre a célra *ezennel megadott hozzájárulásommal* ingyen átengedjék.

1321

1936

Az Unio Cleri Pro Missionibus évkönyvét az elmúlt esztendőről jelen körlevelemhez mellékelve egyházmegyém minden papjának megküldöm. A közölt adatok bizonyítják, hogy az apostoli lelkelet még a mai nehéz anyagi viszonyok között is csodákat tud művelni az Isten országáért és a missiók szent ügyéért. Szolgáljanak buzdításul és okulásul mindnyájunknak. Unio Cleri évkönyve 1935-ről.

1322

1936

A folyó évben kiosztott szent olajok plébániánként 1 pengőbe kerülnek. Ez az összeg a plébániatemplomok pénztárának terhére — 1929. évi IV. körlevéli rendelkezésem 17. pontjának értelmében — a ker. esperesek útján küldendő be. Szent olajok ára.

1323

1936

Paar István győri kanonok *A vasárnapi evangéliumi szakaszok homiletikus magyarázata és vázlatos feldolgozása* című munkájának II. része is megjelent. Akik az első részt ismerik, azok előtt nem kell külön hangsúlyozni a mű kiváló tudományos és gyakorlati értékeit az igehirdetés fontos munkájában. Kapható a szerzőnél 4 pengős áron. A két rész együtt 6 P. Irodalmi művek ajánlása.

Érdekes és sok történeti vonatkozást felölelő monografiát irt Blandl György ker. tanfelügyelő, nagymányoki plébános *Nagymányok története* címen. Megrendelhető a szerzőnél.

A kiváló katolikus költőnek *Rudnyánszky Gyulának* „Máriadalok” című szép verses kötetét a költő özvegye ismét kiadta. Megrendelhető Ludvig István könyvnyomdájában Miskolc.

A *Lourdes* képes folyóirat *Tóth János* soproni plébános szerkesztésében hasznos lelki olvasmányokat nyújt a hívő nép számára. Évi előfizetési díja 8 P. Sopron, II. Rákóczi F.-u 13.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 1. Maii a. 1936.

† **Franciscus m. p.**
episcopus.

1936.

VII.

1642

1936

Deo propitio Diaconis Nostris cursum theologicum diebus proximis absoluturis: Ernesto Baranyai, Theodoro Barcza, Joanni Békefi, Adamo Békés, Paulo Hérincs, Ignatio Lehr, Eleutherio Marycz, Joanni Redling, Vendelino Reining, Ludovico Reisz, Stephano Salekovics, Joanni Scheich, Stephano Vida, die 21. Junii ordinem S. Presbyteratus sumus collaturi. Preces pro ordinandis.

Ut omnes promovendi sancti et perfecti evadant ministri mysteriorum Dei, praesentibus mandamus, ut diebus Dominicis mensis Junii ordinationem praecedentibus, dieque ordinationis fideles cum pastoribus post Sacrosanctum Missae sacrificium fervidas pro ordinandis preces fundant. Item praecipimus, ut omnes sacerdotes dioecesani die ordinationis orationibus pro Missa praescriptis collectam „Pro omni gradu Ecclesiae“ addant.

1643

1936

Die 4. Maii a. c. Agriae placide e vita discessit *dr. Josephus Rézbányay* praepositus tit., canonicus Capituli Nostri Cathedralis, anno aetatis suae 76-o, sacerdotii vero 54-o. Anno 1802. presbyter ordinatus ab anno 1885. plus quam tria decennia in scientiis theologicis ore et scriptotenus instituendis ac in clericis minoribus educandis egit. Anno 1916. canonicus ad hon., dein 1918. canonicus actualis, demum 1922. praepositus tit. S. Augustini de Insula S. Brigittae nominatus est. Ab anno 1923. ut valetudinarius procul a suo stallo vivens variis in locis commoratus, novissime vero in nosocomio Agriensi Fratrum Misericordiae curatus sacramentis moribundorum pie reffectus animam efflavit. Obitus Josephi Rézbányay.

Ven. Clerus dioecesanus pro anima denati confratris se ad trium
Sacrorum suffragia offerenda obstrictum esse haud immemor sit.

1644

1936

XI. Pius pápa
80. születés-
napja.

Szentséges Atyánk, dicsőségesen uralkodó XI. Pius pápa folyó évi május hó 31-én ünnepelte nyolcvanadik születésnapját. Ebből az alkalomból elrendelem, hogy június 29-én, az Apostolfejedelmek ünnepén minden plébániatemplomban a szentmise után közösen imádkozzunk egy Miatyánkot és Üdvözlégyet a Pápáért szóló könyörgéssel együtt és elénekelendő a Pápai Himnusz.

Egyúttal felkérem tiszt. papjaimat, hogy június havában lehetőleg mindenki ajánljon fel egy szentmisét a Szentatyáért, hogy továbbra is azzal a szent lelkülettel és minden bajtól menten vezethesse Krisztus Egyházát, amellyel eddig is oly sokat tett az emberiség boldogulásának és a lelkek üdvének előmozdítására.

1645

1936

Az egyház-
megyei zsinat
összehívása.

Mint már 979/1936. körl. számú rendelkezésemben is jeleztem, az egyházmegyei zsinatot folyó évi június hó 22., 23. és 24. napjaira jelen soraimmal meghirdetem és összehívom.

A meghívókat a legközelebbi napokban személyre szólóan megküldetem az összes érdekelteknek s ugyanakkor a szükséges tudnivalókat is kézhez veszik. A 358. canonban felsorolt zsinati tagokra nézve a megjelénés feltétlenül kötelező, hacsak törvényes akadály nem tartja őket vissza, amit azonban előzetesen be kell jelenteni. Az ünnepélyes ülések helye a pécsi székesegyház lesz, melynek főkapujára a zsinat meghirdetéséről és összehívásáról szóló rendelkezésemet már kifüggesztettem.

Ezzel kapcsolatban most, mint legközelebbi teendőket a következőket rendelem el:

1. A zsinatot megelőző három vasárnapon minden templomban, ahol nyilvános istentiszteletet tartanak, ki kell hirdetni a zsinat összehívását. A lelkipásztorok magyarázzák meg a híveknek a zsinat mibenlétét és célját s a szentmise után imádkozzanak a hívekkel közösen 3 Miatyánkot és Üdvözlégyet annak kegyelemteljes sikeréért. Közölgék a hívekkel azt is,

hogy a zsinat három napján a Római Szentszéktől nyert felhatalmazásom alapján a szokott feltételek mellett teljes bűcsút engedélyezek mindazoknak, akik ezen idő alatt a pécsi székesegyházat meglátogatják.

2. A zsinat befejezéséig mindennap a szent misében *de Spiritu Sancto oratio imperata etiam festis duplicibus primae classis dicenda* veendő. Elmarad ez az oratio pünkösöd nyolcada alatt, Szentháromság vasárnapján, Urnapján és Jézus Sz. Szíve ünnepén.

3. A zsinatot megelőző este, június 21-én, az esti harangszó után Pécssett minden templomban meg kell húzni az összes harangokat és egy negyed órán át tartó harangzúgás hirdesse a fontos esemény bekövetkezését.

Végül szeretettel felhívom összes papjaimat és híveimet, hogy velem együtt buzgó imában egyesülve kérjék a lelkek legfőbb Pásztorának áldását és kegyelmét azok számára, akik az ő szent nevében egybegyűlnek, hogy a 73 esztendő után megtartandó zsinat egyházmegyénk lelki megújódásának és virágzó fejlődésének kiindulása legyen.

1646

1936

Felkérem tiszt. papságomat, hogy értesítsék a papi pályára hivatást érző ifjakat, hogy a pécsi papnevelő intézetben a szokásos felvételi vizsgálat f. évi június 30-án és július 1-én fog megtartatni.

Felvétel a
papnevelő
intézetbe.

A legalább négy gimnáziumi osztályt végzett pályázók a felvételre egyházi keresztleveleikkel, utolsó évvégi bizonyítványukkal s az illetékes plébánostól és hittanártól kiállított erkölcsi bizonyítvánnyal június hó 30-án a délelőtti órákban jelentkezzenek a papnevelőintézeti aligazgatónál, aki őket a szükséges utasításokkal el fogja látni. Az orvosi vizsgálatot az intézet orvosa teljesíti. A felvételi vizsgálat július hó 1-én, d. e. 10 órakor fog megejtetni. Megfelelő bizonyítvány és orvosi vélemény mellett a német és horvát nyelvet is beszélők előnyben részesülnek.

Akik a felvételi vizsgálat ideje alatt ingyenes szállást és ellátást igényelnek, jelentsék be jövetelüket a papnevelőintézet aligazgatójánál.

A nm. püspöki kar határozata értelmében a növendékek az összes magyar szemináriumokban mérsékelt ellátási díjat tartoznak fizetni. Az egész évi ellátási díj a pécsi szemináriumban 240 pengő, jeles előmenetelű szegény tanulók további kedvezményben részesülnek. Mivel ez az ellátási díj oly alacsony, hogy az évi költségeknek csak kicsiny részét teszi ki, felkérem tiszt. papjaimat, hogy csak a legritkább és igazán méltánylást érdemlő esetekben tegyenek javaslatot ennek leszállítására.

1647

1936

Engesztelő
ájtatosság
Úrnap nyol-
cadó alatt.

Az Akadémikusok Mária-kongregációjának argentinai, magyarországi, hollandiai és lengyelországi szövetségei közös és a Szentatyától megáldott akciót indítottak arra vonatkozólag, hogy napjaink vallás- és egyházellenes törekvéseivel szemben ragadják meg a hívők az imádság fegyverét és engeszteljék Jézus Szentséges Szívét. Az ő felkérésükre rendelem el a következőket: a közeledő Úrnapjától kezdődőleg Jézus Szentséges Szívének ünnepéig bezárólag minden plébániatemplomban naponként tartandó szentséges mise végén a Genitori előtt mondjanak el 5 Miatyánkot, Üdvözlégyet és Dicsőséget a megkérlelő imádsággal kapcsolatban, Jézus Szentséges Szívének ünnepén pedig minél többen végezzenek engesztelő szentáldozást. Minderől a hívők Szentháromság vasárnapján adott szószéki hirdetésből vegyenek tudomást.

1648

1936

Lelki-
gyakorlatok
a kőszegi
szeminá-
riumban.

A kőszegi Szent Imre Missziós Szemináriumban a folyó év folyamán is tartanak a papság részére zárt lelkigyakorlatokat a következő időben: július 27—30-ig, augusztus 10—13-ig, augusztus 24—27-ig. A lelkigyakorlatok minden alkalommal a kezdő napként jelzett este 8 órakor kezdődnek és az utolsó nap estéjén 8 órakor végződnek. A részvételi díj 15 P. Jelentkezni a kőszegi Missziós Szeminárium Házfőnökségénél lehet.

Datum Quinque Ecclesiis, die 1. Junii a. 1936.

† **Franciscus m. p.**
episcopus.

1936.

VIII.

2127
1936

Inter publicas communesque pietatis christianae in catholica Ec-
clesia significationes, inde a remotissimis temporibus peculiarem locum sibi
iure vindicant piae ad celebriora Sanctuaria, Deo, beatæ Mariæ Virgini
vel Sanctis dicata, peregrinationes, ut quæ ad poenitentiam agendam, ad
fidem profitendam eandemque firmandam, ad gratiarum actionem pro ac-
ceptis divinitus beneficiis reddendam plurimum conferant.

Decretum de
peregrina-
tionibus.

Nil mirum proinde si, auctis hac nostra ætate itinerum facilitate
atque commodis, et ipsæ piae peregrinationes evaserint frequentiores opera
praesertim et sollertia plurium coetuum, qui fere omnibus in Nationibus
ad eas promovendas et moderandas constituti sunt.

Nec quempiam latet quas memoravimus itinerum facilitatem et com-
moditates illud insimul effecisse ut etiam itinera multiplicarentur, quæ
aliud in finem, recreandi scilicet animos, vel visendi urbes, vel studia et
artes colendi, aliaque id genus unice vel præcipue susciperentur.

Quæ quidem rerum temporumque conditio ipsis piis ad Sanctuaria
peregrinationibus nonnulla profecto incommoda parere potest, nisi vis mo-
deratrix ecclesiasticæ Auctoritatis, ad quam religionis ac pietatis christi-
anæ actus moderari unice spectat, opportunum, et, quantum res fert, com-
munem ubique inducat disciplinam.

Qua propter hæc S. Congregatio Concilii, probante Ssmo D. N. Pio
Pp XI, locorum Ordinariis mandat, ut in memoratis piis peregrinationibus
parandis et peragendis serventur normæ quæ sequuntur :

1. Hæc piae peregrinationes characterem vere religiosum semper
praeseferant, habeantur et peragantur uti actus ad pietatem christianam
pertinentes, atque ab itineribus ob merum solatii finem susceptis probe
distinguantur. Quidquid igitur præfato huic fini pio ac religioso minus
congruit, omnino arceatur, eaque omnia vitentur, quibus coniici possit hæc
peregrinationes, religionis quidem specie, re autem vera solatii vel oblecta-
menti causa præcipue fuisse susceptas.

2. Ius pias peregrinationes promovendi, easque moderandi ad legitimam Auctoritatem ecclesiasticam unice spectat. Nulli igitur coetus, ne iis quidem exceptis, qui ab Institutis religiosis, vel ab eorum sodalibus excitentur, constitui possunt, qui non sunt ab eadem Auctoritate vel promoti vel saltem approbati; omnesque ea ratione, eoque ordine ac tempore agant quae sint statuta, praesertim si plures coetus eundem finem prosequantur.

3. Eiusdem Auctoritatis ecclesiasticae cura erit ut quaevis pia peregrinatio paretur et ducatur sub moderatione delectorum virorum; nec desit unquam vir ecclesiasticus qui munere fungatur moderatoris spiritualis.

4. In pretiis statuendis, ab his moderatoribus ea ratio servetur ut piae peregrinationes fidelibus quoque tenuioris condicionis patere possint. Nihil igitur ultra a piis peregrinantibus petatur, quam rei exigat prudens administratio, cuiuscunque lucri specie omnino remota.

5. Qui de clero sive saeculari sive religioso sunt, in iis, quae spectant harum peregrinationum apparatus technicum qui dicitur, ne se immisceant, cum ea dignitatem ecclesiasticam minus deceant. Committendum igitur erit hoc munus viris laicis, probis et peritis, a quibus id omnino exigatur ut, advigilante Auctoritate ecclesiastica, in iisdem instruendis nihil sit quod earum fini religioso dissentiat, quin imo omnia pietati christianae congruant, eandemque foveant.

Datum Romae, die 11 februarii anno 1936. *I. Card. Serafini*, Praefectus.
I. Bruno, Secretarius. L. S.

2128

1936

Responsa ad
proposita
dubia.

Emmi Patres Pontificiae Commissionis ad Codicis canones authentice interpretandos, propositis in plenario coetu quae sequenter dubiis, responderi mandarunt ut infra ad singula:

I. De postulatore in Causis Servorum Dei.

D. Utrum, vi canonis 2004 § 3, in Urbe fixam habere sedem teneatur dumtaxat postulator in processibus apostolicis, an etiam postulator in processibus informativis seu ordinariis.

R. Affirmative ad primam partem; negative ad secundam.

Datum Romae, e Civitate Vaticana, die 16 Ianuarii anno 1936.- *A. Card Sincero*, Episcopus Praenestinus, Praeses. L. S. *I. Bruno* Secretarius.

II. De Sacra Communione in Nocte Nativitatis Domini.

D. An canon 867 § 4, collatus cum canone 821 § 2, ita intelligendus sit ut sacra Communio distribui possit in Missa, quae sive iure, sive apostolico indulto celebratur media nocte Nativitatis Domini.

R. Affirmative, nisi loci Ordinarius iustis de causis in casibus particularibus id prohibuerit ad normam canonis 869.

Datum Romae, e Civitate Vaticana, die 16 Martii anno 1936. — *I. Card. Serafini*, Praefectus. L. S. *I. Bruno*, Secretarius.

2129

1936

Universo christiano populo summae laetitiae fuit, quod sacro recurrente decimonono saeculo a salvifica redemptione, supremos coelitus honores Beato Ioanni Bosco Summus Pontifex Pius Papa XI. decreverit. Quo ex tempore non Salesiana Familia tantum sed et quam plurimae dioeceses Eum veluti iuventutis patrem peculiari honore prosecutae sunt. Succrescente vero in dies devotione, ut uberiores sanctitatis fructus in fidelium praesertim iuvenum animis efflorescerent, innumeri sacrorum Antistites Summum Pontificem Pium Papam XI. humillimis et instantibus precibus rogaverunt ut ad universam extenderetur Ecclesiam cultus tanti viri, de re catholica optime meriti. Sanctitas porro Sua, referente infrascripto Cardinale Sacrae Rituum Congregationis Praefecto, in audientia diei 25 martii 1936, vota tot S. R. E. Cardinalium, Archiepiscoporum et Episcoporum benigne excipiens, Festum Sancti Ioannis Bosco, tamquam confessoris non pontificis, ab universa Ecclesia, sub ritu duplici minori, cum officio et missa, huic decreto adiectis, die 31 ianuarii celebrandum decrevit, translato ad diem 28 ianuarii Festo S. Petri Nolasci, confessoris. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Datum Romae, ex Secretaria S. Rituum Congregationis, die 25 Martii 1936 C. Card. *Laurenti*, Praefectus. L. S. *A. Carinci*, Secretarius.

Festum S.
Joannis
Bosco.

2130

1936

Tempore autumnali a. c. Visitationem dioecesis Canonicam in districtu Nemeti instituere Confirmationemque distribuere intendimus sequenti ordine:

Ordo Visitationis Can.
et S. Confirmationis.

Die 20. Sept. Vajszló, 21. Siklósbodony, 22. Görcsöny, 23. Pellérd, 24. Keszü, 25. Garé, 26. Nemeti.

2131

1936

In concursu die 1. Iulii a. c. habito sequentes admissi sunt in Seminarium Nostrum alumni: Franciscus Kaufmann, Iosephus Inhof, Stephanus Majoros, Iosephus Tarján, pro I-o. a. theol.; pro VII. cl. gymn.: Stephanus Stiasny, pro VI. cl.: Matthias Balatoni, Iosephus Gauzer, Henricus Rudasi, pro V. cl.: Franciscus Deák, Stephanus Fülöp, Nicolaus Hergenröder, Matthias Hornung, Iosephus Horváth, Csaba Maróthy, Iosephus Rostás.

Novi a'umni
Seminarii.

2132

1936

Obitus
Adalberti
Csurda et
Martini
Molnár.

Mense Junio a. c. clerus dioecesanus duplici luctu affectus est.

Die 4. placide in Domino decessit *Adalbertus Csurda* em. v-a-diaconus, parochus Szabadszentkirályensis, anno aetatis suae 69-o, sacerdotii vero 47-o. Anno 1889. presbyter ordinatus per quadriennium variis in locis cooperator, deinde ab anno 1894. praebendatus, mox succentor Ecclesiae Cathedralis fungens sinceritate, modestia et mansuetudine tum confratrum dilectionem, tum fidelium, merito acquisierat. Ab anno 1897. parochiam Sumony administravit usque ad annum 1918, cum nominatus est parochus in Szabadszentkirály, utroque in loco pater suorum parochianorum evasus Annis 1923—1931. munus v-a-diaconi districtus Szentlőrincensis adimplebat. Ultimis annis infirmitate in dies magis magisque ingravescente, at patientissime tolerata affectus est, dum sacramentis iterata vice refectus ad aeternam haereditatem evolavit. R. i. p.!

Alter, quem mors e nobis eripuit *Martinus Molnár*, v-a-diaconus ad hon., parochus rudedonatus Pellérdensis, senior cleri dioecesani, sacerdos iubilans, die 17. eiusdem mensis sacramentis moribundorum pie confortatus animam Creatori reddidit. Anno 1848. natus et anno 1873. presbyter ordinatus munere cooperatoris fungebatur usque ad annum 1887., cum parochus nominatus est in Pellérd, ubi usque ad annum 1916. bonum pastorem animarum se exhibuit. Anno praedicto pensione donatus in statum quietis recessit, bonitatem tamen cordis, optimumque animi ingenium servi sui Deus venerandae aetatis gratia viriumque mirabilium praemio afficere dignatus est. R. i. p.!

Animas denatorum confratrum suffragiis ven. cleri precibusque trium Sacrorum in statutis Synodi dioecesanae praescriptis peramanter commendo.

2133

1936

Concursus
pro parochia
Szabadszent-
király.

Beneficium parochiale Szabadszentkirály ob decessum proprii pastoris vacans redditum, liberae Nostrae collationi eppali obnoxium, praesentibus usque ad 1. Septembris a. c. concursui exponimus. Sacerdotes dioecesani secus idonei et in examine synodali approbati, dictam parochiam obtinere anhelantes, velint suos recursus infra praefatum terminum mihi submittere.

2134

1936

Examina
synodalia et
neosacer-
dotum.

Statutis Synodalibus (§ 23.) conformiter examina synodalia anno currenti 9. et 10., examina vero neopresbyterorum diebus 11. et 12. Septembris in aedibus Seminarii iuxta ordinem praescriptum servabuntur. Om-

nes igitur ad examina dicta obligatos hisce provoco, ut semet Officio dioecetano tempestive insinuent adnotando an ex materia integra, an vero ex parte, prout ad normam § 23. e) Stat. Synod. concessum est, examen synodale subire velint.

2135

1936

Geysa Ujváry v-a-diaconus districtus Némethbólyensis et *Josephus Hegedüs* Personalia.
inspector schol. districtus Pécsváradensis erga preces proprias a muniis suis relevati sunt. Novi v-a-diaconi nominati et investiti sunt: *dr. Ladislaus Bencze* parochus in Kisasszonyfa districtus Szentlőrincensis et *Josephus Bok* parochus in Némethbóly districtus Némethbólyensis. *Georgius Reinhardt* parochus in Pécsvárad nominatus est inspector scholarum districtus Pécsváradensis. Notarii districtuales facti sunt: *Georgius Nagy* parochus in Magyar-szentiván districtus Szentlőrincensis et *Petrus Mayerhof* parochus in Szajk districtus Némethbólyensis.

Josephus Nyári vicarius in Szabadszentkirály relictus est administrator ad interim ibidem. *Stephanus Bártai* administrator ad interim in Decs missus est qua cooperator ad Koppányszántó. *Dr. Ferdinandus Szijártó* catecheta Szekszárdensis nominatus est administrator ad interim in Decs. *Josephus Patacsi* cooperator in Pécs-gyárvaros factus est catecheta Szekszárdensis. *Aemilius Bucz* cooperator in Bakóca erga preces proprias a servitio dioecesis ad interim relevatus est.

Cooperatores translati sunt: *Stephanus Németh* e Nagynyárád ad Szakcs, *dr. Josephus Taksonyi* e Pincehely ad Pécs-gyárvaros, *Carolus Báter* e Pécs-bányatelep ad Kővágószőlős, *Andreas Szeitz* e Kővágószőlős ad Himesháza, *Josephus Weissenburger* e Himesháza ad Püspöknádasd, *dr. Joannes Hargitai* ex Erdősmecske ad Bakóca, *Adalbertus Nagy* e Szakcs ad Pécs-bányatelep, *dr. Emericus Csigi* e Gödre ad Nagynyárád, *Josephus Arató* e Püspöknádasd ad Ujpetre, *Eugenius Hegedüs* e Gyulaj ad Szabadszentkirály, *Georgius Gerlai* e Cikó ad Nagykónyi.

Neomystae missi sunt: *Ernestus Baranyai* ad Gyulaj, *Paulus Hérincs* ad Németskér, *Ignatius Lehr* ad Erdősmecske, *Joannes Redling* ad Gödre, *Vendelinus Reining* ad Cikó, *Stephanus Vida* ad Pincehely. — *Ludovicus Reisz* pro servitio ad interim in Cancellaria eppali adaptatus est.

2136

1936

Komócsy István c. prépost, kanonok megrendült egészségi állapotára Új egyházmegyei főtanfelügyelői tiszte alól. Új egyházmegyei főtanfelügyelő.
való tekintettel felmentését kérte az egyházmegyei főtanfelügyelői tiszte alól. A felhozott indokokra való tekintettel őszinte elismerésem kifejezése mellett

helyt adtam kérelmének s egyidejűleg *dr. Jakab Béla* c. prépost, tanügyi főtanácsost, a pécsi püspöki tanítóképző intézet igazgatóját neveztem ki egyházmegyei főtanfelügyelővé, akinek hosszú időn át kifejtett pedagógiai munkássága és az iskolai ügyekben való jártassága kellő biztosítékot nyújt ennek a nagy fontosságú munkakörnek alkalmas betöltésére. A püspöki tanítóképző intézetben az igazgatói teendők részbeni ellátásával *dr. Gábel Pál* ottani tanárt bízam meg helyettes igazgatói címmel.

2137

1936

Az egyházmegyei zsinat határozatai.

A folyó évi június hó 22-24. napjain tartott egyházmegyei zsinat Isten segítségével elvégezte áldásos munkáját. A zsinat határozatai kihirdetésük napján, június 24-én érvénybe léptek s mihelyt a kinyomatás munkája elkészül, egyházmegyei törvénykönyv formájában egyházmegyéim minden plébániája és minden papja számára meg fogom küldeni. A zsinat aktáit és jegyzőkönyvét pedig legközelebbi körlevelemben fogom közzétenni.

2138

1936

Egyházmegyei Papi Nyugdíjbizottság.

Az egyházmegyei zsinat által elfogadott új nyugdíjszabályzat 17. és 19. §-ai értelmében az Egyházmegyei Papi Nyugdíjbizottságot a következőképpen alakítottam meg: elnök: Romaisz Ferenc; helyettes elnök: dr. Gebauer Miklós; tagok: Czernohorszky József, Blandl György, dr. Gasparich György, v. dr. Horváth Lajos, dr. Piliván Mihály, Petrovich Ede, Hantos Béla és Németh László.

2139

1936

Katolikus Nagygyűlés.

Az idei Országos Kat. Nagygyűlés, mely sorban immár a XXVII-ik, október 3, 4, 5 és 6. napján fog megtartatni és vezető gondolata „Krisztus és a falu“ lesz, úgy azonban, hogy a város problémái is érintve legyenek. A „Katolikus Akció“ című időszakos körirat (március) bőségesen ismerteti a nagy munkateret, mely reánk a falun vár. Már előre is felhívom T. Papjaim figyelmét a kérdés tanulmányozására, hogy a katolikus nagygyűlés egy már előre jól átgondolt program hirdetése legyen és hogy e program felkészült erőket találjon a megvalósításra.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 10. Julii a. 1936.

† **Franciscus m. p.**
episcopus.

1936.

IX.

2304
1936

A zsinat ünnepélyes meghirdetése.

Jelen soraink erejével tudomására hozzuk mindazoknak, akiket illet, hogy Mi, az ősi pécsi egyházmegyének Isten irgalmából és az Apostoli Szentszék kegyelméből ezidei Főpásztora, a mindenható Isten nagyobb di-
Az 1936. évi június 22—24. napjaintartott pécs egyházmegyei zsinat aktái és jegyzőkönyve.
csőségének, a gondjainkra bízott jámbor hívek lelki üdvének, az Isten szent Egyháza iránti tiszteletnek, nemkülönben a mi szeretett pécsi egyházmegyénk javának előmozdítására, a folyó 1936. évi június havának 22., 23. és 24. napjaira, azaz a pünkösd ünnepe utáni harmadik vasárnapot követő hétfőre, keddre és szerdára a Codex Juris Canonici 356. can. 1. §-a értelmében pécsi Székesegyházunkban egyházmegyei zsinat tartását határoztuk el, melyet most ünnepélyesen meghirdetünk és egybehívottnak jelentünk ki.

Épen ezért jelen rendeletünkkel a szent engedelmesség erejénél fogva egyenként és összesen felhívjuk és figyelmeztetjük az Úrban mindazokat, akikhez hivatalos kánoni meghívásunkat eljuttatjuk, hogy a zsinatra kellőképen készüljenek elő és azon az állásuknak és méltóságuknak megfelelő öltözékben — amint azt az ősi dicséretes szokások a zsinatra nézve előírják — hiánytalanul jelenjenek meg.

Hogy pedig jelen rendelkezésünk az összes érdekelteknek mindenütt egész bizonyossággal tudomására juthasson, elrendeltük, hogy jelen levelünk a fent említett pécsi Székesegyházunk főkapuján kifüggesztessék és a zsinat kezdetéig ott állandóan olvasható legyen.

Kelt Pécselt, Urunk mennybemenetelének ünnepén, az Ezerkilencszázharminchatodik esztendőben.

A zsinati tagok meghívása.

A Codex Juris Canonici 358. canonja alapján jelen soraimmal meghívom Méltóságodat (Nagyságodat, Nagyontisztelendőségedet, Tisztelendőségedet) a folyó évi június hó 22., 23. és 24. napjain püspöki székvárosomban tartandó egyházmegyei zsinatra és felhívom, hogy a zsinat tárgyalásain kellő időben pontosan jelenjék meg. Ha valamilyen törvényszerű okból nem volna módjában a zsinaton résztvenni, lehetőleg postafordultával jelentse azt. (Cn. 359.)

Tájékoztatás és áttanulmányozás céljából csatoltan megküldöm a zsinat munkarendjét.

A zsinatnak három bizottsága és több tisztviselője lesz. Ezeknek beosztása, illetve kinevezése az előkészítő gyűlésen fog megtörténni. Hogy azonban az egyes bizottságoknak kiosztott anyagot még gondosabban áttanulmányozhassa és teendőire előkészülhessen, az alábbiakban már most közlöm a bizottságok leendő beosztását és a kinevezendő tisztviselők nevét.

Az I. bizottság tagjai lesznek: dr. Hanuy Ferenc elnök, dr. Döry László és dr. Gálos László jegyzők, dr. Kövágó Péter, Szentkirályi István, dr. Hajós György, vitéz Várady Géza, Ambach Mihály, dr. Jakab Béla, Újváry Géza, Schunk Ferenc, dr. Perényi Pál, dr. Bencze László, Sebő Pál, Kühn Szaniszló, P. Tüll Alajos, P. Zembrusky Mihály, Takács István, Takács Mihály, Szeitz József, Hardy Ernő, Bok József, Dréher Arnold, vitéz dr. Horváth Lajos, Rajczi János, Pittesser Antal, Petrovich Ede, Várkonyi János, Waszner Ferenc, dr. Erdélyi Gyula, Bucz Emil, Feuerbach Péter és Bencze János.

A II. bizottság tagjai lesznek: Romaisz Ferenc elnök, dr. Iványi János és dr. Vértesi Frigyes jegyzők, dr. Mosonyi Dénes, Koch Ede, dr. Sipos István, Lajos Gyula, dr. Jozgits János, dr. Szőnyi Ottó, Kiss Lajos, Braun István, Szabó Dezső, Schäfer József, Koch Alajos, Gestettner Konrád, Schlachter Ferenc, P. Jagicza Juvenál, P. Grőne Lajos, Polgár János, Reinhardt György, Fent Gyula, dr. Gere Gábor, Kaufmann János, Martinovics János, Csokonay Béla, Vizsy Pál, Petrovics Ede, Kocsis László, Simon Lajos, Juhász Pál és Himesi Károly.

A III. bizottság tagjai lesznek: Komócsy István elnök, Loschert Kázmér és dr. Piliván Mihály jegyzők, dr. Gebauer Miklós, Erdélyi Károly, Varga Kálmán, dr. Heckenberger Konrád, Czernohorszky József, Bartinai Ferenc, dr. Kelemen Andor, Pelz Árpád, dr. Kéthelyi József, dr. Gasparich György, Horváth Károly, Rudolf Mátyás, Blandl György, Gaál János, Sebestyén Károly, Riedlinger Dezső, Palkó József, Nagy István, Geosits

Lajos, Vucskits Imre, Perr Viktor, Hantos Béla, dr. Farkas József, Merényi Ferenc, Németh László és Weisenburger József.

A zsinat tisztviselői: dr. Gebauer Miklós promotor, dr. Farkas József és dr. Erdélyi Gyula titkárok, jegyzők a bizottsági jegyzők sor szerint, dr. Piliván Mihály procurator, dr. Kővágó Péter, Lajos Gyula, Czernohorszky József, Kiss Lajos és Braun István a panaszok elbírálói, Kocsis László és Várkonyi János szertartásmesterek, Koch Ede és az összes szerzetesek a zsinat gyóntatói.

A papság hozzászólásai alapján az egyeztető és simító bizottság által kiigazított zsinati határozatok tervezete új kefelenyomatban rendelkezésre fog állni.

Ha szállást és ellátást igényel, forduljon ezen kérésével dr. Piliván Mihály szemináriumi vicerector, procuratorhoz, aki a papnevelőintézet portáján kifüggesztendő ív útján fogja közölni szálláshelyét.

Felhívom arra, hogy karinget, biretumot (mucetumot) és piros stólát hozzon magával vagy ezekről egyénileg gondoskodják, mert a székesegyháznak nem áll módjában ezeket kiszolgáltatni.

Mint kinevezett zsinati tag különös gonddal és buzgósággal készüljön fel imádsággal és a Szentlélekisten gyakori segítségülhívásával a zsinat munkájára, hogy ez a fontos tanácskozás Isten dicsőségére és a lelkek üdvösségére váljék.

Pécs, 1936. június 13.

* * *

Az itt felsorolt zsinati tagok közül távolmaradásukat igazolták és erre engedélyt nyertek: dr. Mosonyi Dénes, dr. Szőnyi Ottó, Erdélyi Károly, Szentkirályi István, dr. Heckenberger Konrád, vitéz Várady Géza, Czernohorszky József, dr. Jakab Béla és dr. Iványi János.

J e g y z ő k ö n y v

a Pécsett, 1936. évi június hó 22-24. napjain tartott
egyházmegyei zsinatról.

Első nap. (Június 22.)

A zsinati tagok 9 óra 30 perckor gyülekeztek a székesegyházban és átvonulva a püspöki palotába, onnét ünnepélyes menetben kísérték át a megyéspüspököt a székesegyházba, ahol a főpásztor ünnepélyes szent misét mondott.

Első nyilvános ülés.

Szent mise után a főpásztor a Pontificale-ban előírt Antifonát intonálta, mely után a zsinati tagok a 68. zsoltárt recitálták fölvaltva. A befejező két oratio után Várkonyi János szertartásmester a Mindenszentek litániáját imádkozta el a püspök által mondott, előírt betoldással. A megfelelő evangéliumi szakasz eléneklése, majd a Veni Creator Spiritus elmondása után a főpásztor a következő szózatot intézte az egybegyűlt zsinati atyákhoz:

Mikor tegnap este a 8 órai harangszó után tornyainkban megkondultak Pécs város összes harangjai, kimondhatatlan megszentelt érzés és áhitat fogta meg lelkemet. Oly kicsinynek éreztem magamat és oly nagynak Krisztus Egyházát...

Ismeritek Tisztelendő Testvérek, az Egyház rendelkezését, mely a Codex 356. canonjában jut kifejezésre. Mindenegyik egyházmegyében legalább tízévenként egyházmegyei zsinat tartandó, mely zsinatokon az egyházmegye papságának és híveinek lelki szükségleteire vonatkozó ügyek kerülnek tárgyalás alá. De, ha az Egyház törvényei nem is köteleznének, mégis alig hiszem, hogy a megyés főpásztorok az egyházkormányzat folyamán szerzett tapasztalataik hatása alatt kitérhetnének ilyen zsinat tartása elől. Emberi természetünkben fekvő dolog, hogy könnyebben vetjük alá magunkat olyan törvényeknek, melyeknek szerzésében nekünk is volt részünk és könnyebb a végrehajtó hatalom számára a törvényeknek szorgalmazása azzal szemben, aki önként vette magára a törvényeknek édes igáját, terhét. Jóllehet az egyházmegyei zsinat a szó szorosabb értelmében nem törvényhozó testület, hanem a törvény végrehajtási utasításának megalkotója és csak az Egyház által hozott törvények keretén belül rendelkezik, mégis roppant jelentőségű, annyira, hogy az 1549-i kölni zsinat első fejezetében erősen hangsúlyozza: „Salus Ecclesiae, terror hostium et fidei catholicae stabilimentum sunt synodi, quas rectissime corporis Ecclesiae nervos dixerimus; neglectis enim synodis non aliter ordo ecclesiasticus diffluit, quam si corpus humanum nervis solvatur.“ A papság és hívek egysége és fegyelmezettsége egészséges idegzetnek a jele.

Az egyházmegyei zsinatok nagy jelentőségére vall maga ez a szent szertartás annak ünnepélyes kerete és komolysága is; de ugyanerre intenek az előbb elhangzott szavak, melyek az Egyház nevében hangzottak el. Ennek tudatában borultunk le, hogy a „Veni Creator Spiritus“ szavaival kérjük a Szentlelket, világosítsa meg értelmünket és töltsse lelkünket kegyelmeinek bőségével; vezéreljen és őrködjék felettünk tanácskozásainkban; legyen velünk az igazság Lelke, kit isteni Mesterünk tanítványainak megígért mondván: „Nem hagylak árván benneteket“ (Ján. 14, 18.), hogy Vigasztalónk legyen, hogy helyette Atyánk legyen. Benne bízva fogjunk munkába, kezdjük meg tanácskozásainkat Jézus nevében, Isten dicsőségére, Jézus Sz. Szíve örömére, híveinknek és saját lelkünknek üdvösségére. Ámen.

A beszéd elhangzása után Várkonyi János zsinati szertartásmester felolvasta a jelenlevő zsinati tagok neveit. Nevének említésekor mindenki adsum-mal felelt. A zsinat tagjai voltak:

Romaisz Ferenc, dr. Hanuy Ferenc, Komócsi István, Koch Ede, dr. Sipos István, dr. Gebauer Miklós, dr. Kővágó Péter, dr. Jozgits János, Lajos Gyula, Varga

Kálmán, dr. Hajós György, Ambach Mihály, Bartinai Ferenc, Kiss Lajos, Braun István, dr. Kelemen Andor, Újváry Géza, Schunk Ferenc, Szabó Dezső, Pelz Árpád, Schäfer József, dr. Kéthelyi József, dr. Gasparich György, Koch Alajos, dr. Perényi Pál, Schlachter Ferenc, Sebő Pál, Gestettner Konrád, Loschert Kázmér, Horváth Károly, dr. Bencze László, Rudolf Mátyás, Sebestyén Károly, Riedlinger Dezső, Reinhardt György, Takács Mihály, Hardy Ernő, dr. Piliván Mihály, dr. Dőry László, Takács István, Polgár János, Blandl György, Szeitz József, Bok József, Fent Gyula, Kaufmann János, Gaál János, dr. Gere Gábor, Kühn Szaniszló, P. Tüll Alajos, P. Grőne Lajos, P. Zembrzusky Mihály, P. Jagicza Juvenál, Palkó József, Dréher Arnold, Csokonay Béla, Nagy István, vitéz dr. Horváth Lajos, Vizsy Pál, Geosits Lajos, Perr Viktor, Petrovits Ede, Rajczi János, Vucskits Imre, Pittesser Antal, Kocsis László, Hantos Béla, Petrovich Ede, dr. Vértesi Frigyes, dr. Gálos László, Martinkovics János, Várkonyi János, dr. Farkas József, Merényi Ferenc, dr. Erdélyi Gyula, Waszner Ferenc, Németh László, Bucz Emil, Simon Lajos, Juhász Pál, Feuerbach Péter, Weissenburger József, Bencze János, Himesi Károly.

Ezután következett a zsinati tagok esküje, melyet közösen mondtak, csak az utolsó mondatot mondták külön párosával a püspök előtt térdelve. A főpásztor ünnepélyes áldása fejezte be az első nyilvános ülést, mely után az előbbi sorrendben visszakisérték a püspököt székházába, ahol a tanácskozó ülések folytak.

Előkészítő ülés.

Miután mindenki elfoglalta kijelölt helyét és a megyéspüspök megjelent az ülésteremben, Romaisz Ferenc nagyprépost a zsinati tagok nevében üdvözölte a főpásztort, megköszönte a zsinat összehívását és felkérte annak megnyitására. A főpásztor a zsinati atyákkal imát mondott és megnyitotta a zsinatot. Bejelentette, hogy az első törvénykönyv-tervezetet az egyházmegye minden papja kézhez kapta s miután a tavaszi koronák alkalmával az összes esperesi kerületek hozzászóltak, ezen hozzászólásokat a püspök elnöklete alatt működő szűkebb körű bizottság három csoportra osztotta: egyesek, mint megvalósíthatatlan, vagy az általános egyházi törvényekkel ellenkező, vagy a zsinat hatáskörét túllépő indítványok tárgyatlanná váltak, mások a most újból kinyomtatott újabb törvénytervezetbe, mint valóban helyes indítványok belefoglaltattak, ismét más indítványok pedig most a zsinat által tárgyalás alá vétetnek. Az eredetileg tervbe vett hármas bizottsági ülések a zsinat folyamán, közbejött akadályok miatt nem tarthatók meg, ezért a zsinati határozatok az összes zsinati tagoknak egymás után következő együttes tanácskozó ülésein vétetnek tárgyalás alá.

Az elnöklő megyéspüspök ezután zsinati jegyzőkül Loschert Kázmér esperes, villányi plébánost és dr. Gálos László theol. tanárt jelölte ki, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig Romaisz Ferenc, dr. Hanuy Ferenc, Ambach

Mihály és Kiss Lajos zsinati tagokat kérte fel. Ezután kinevezte a zsinat tisztviselőit: dr. Gebauer Miklós promotor, dr. Farkas József és dr. Erdélyi Gyula titkárok, dr. Piliván Mihály procurator, dr. Kővágó Péter, Lajos Gyula, Kiss Lajos és Braun István a panaszok elbírálói, Kocsis László és Várkonyi János szertartásmesterek, Koch Ede és az összes szerzetesek a zsinat gyóntatói.

Végül dr. Vértesi Frigyes lector fölolvasta XI. Pius Pápa Ő Szent-ségéhez, dr. Serédi Jusztinián bíboros hercegprímáshoz és Angelo Rotta apostoli nunciushoz intézendő hódoló és üdvözlő táviratok szövegét, mely-hez a zsinat örömteljes tisztetettel hozzájárult.

Miután a főpásztor az első tanácskozó ülés idejét délután 4 órára tűzte ki, az előkészítő ülést imádsággal berekesztette.

Első tanácskozó ülés.

Az ülést délután 4 órakor az elnöklő főpásztor és a zsinati tagok közös imája vezette be. Sorra vétetnek az egyházmegyei törvénykönyv-tervezet összes paragrafusai, amelyekhez a kihirdetett ügyrend szerint minden zsinati tag 5 perces hozzászólási joggal bír. A szöveget dr. Vértesi Frigyes, Várkonyi János és Merényi Ferenc lectorok olvasták felváltva. Az ezen ülésen letárgyalt anyag egyes pontjain többek hozzászólása után a következő módosítások történtek:

A 6. §-ba bevétetett, hogy magán-lelkigyakorlat is csak szerzetes pap vezetése alatt tartható megszakítás nélkül 3 napon át.

A 13. §-ba betoldásként belekerült, hogy papok hivatalos megjelenés alkalmával kötelesek reverendát és cingulumot hordani.

A 17. § a gazdasági ügyek ellenőrzését a szemináriumot illetőleg továbbra is a káptalanra bízza, nem pedig egy most megalakítandó bizottságra.

A 24. § c. pontjához betoldatott ez a szöveg: „A koronákon szabályszerűen előterjesztett és elfogadott indítványokat külön iratba foglalva az esperes és kerületi jegyző aláírásával az esperes terjeszti fel a hatósághoz.”

A 37. §-hoz kimondatott, hogy az esperesi plébániára nézve az esperesi teendőket a kerületi jegyző végzi egész terjedelmében.

A 115 §-hoz betoldatott a máriakéremendi kerület javaslata, mely szerint „a kerületi tanfelügyelők évente egyszer az egyházmegyei főtanfelügyelő vezetése alatt közös értekezletre hívatnak össze.”

A 117. §-ban új fogalmazást nyert a plébános és az igazgató-tanító szolgálati viszonya.

Stiláris módosítást szenvedett ezeken kívül a tervezetnek még több paragrafusa.

Ezután az idő előrehaladottságára való tekintettel az első tanácskozási ülést a meggyésfőpásztor imával berekesztette.

Második nap. (Június 23.)

8 órakor az előző napi rendben ünnepélyesen átkisérték a zsinati tagok a főpásztort a székesegyházba, aki a főoltárnál csendes szentmisét mondott, mely alatt a zsinat atyái mindnyájan a szentáldozáshoz járultak.

Második nyilvános ülés.

Szent mise után a Pontificale-ban előírt imák elmondása és ezek végén a Veni Creator himnus elhangzása után dr. Sipos István szemináriumi rector, apát-kanonok mondott a zsinati tagokhoz szent beszédet, melynek főbb gondolatai a következők:

Háromszor tartott eddig a pécsi egyházmegye zsinatot. Mind a hármát súlyos időkben, nagy feladatok megoldására. Az első 1714-ben, a töröktől való felszabadulás után, az egyházmegye felélesztésére. A másodikat 1863-ban, a jozefinizmus és abszolutizmustól való felszabadulás után. A harmadikat most, ezen szinte apokaliptikus időben, a világháború után sarkaiból kifordult világ meggyógyítására.

Deus sanabiles fecit nationes. A mai sok bajra is megadta az orvosságot. Nem más az, mint Krisztus és az Ő evangéliuma. Az evangélium nem egyszer meggyógyította már az emberiséget. Most is ugyanaz az evangélium, csak apostolok kellenek hozzá. A papok élete és működése a beteg világ orvossága.

A papok élete! Fideles sacerdotis suscitabo mihi, izente az Úr Sámuel által Hélinek. Ilyen hű papokat teremtett magának az Úr — reméljük — azokban az új papokban, kiket tegnapelőtt szentelt fel pappá Püspök Atyánk ezen oltár előtt. De mi régiek is, kik 5-10-25-45 év előtt lettünk pappá, ugyanezen oltár előtt, hű papok, szentéletű papok akarunk lenni, hogy el ne vessen bennünket az Úr, mint Hélit és fiait.

A zsinati határozatok első fejezete a papság életéről szól, arról a nagyobb tökéletességről, mely őket kötelezi, az erényekről, amelyeket megszerezniök, az életmódról, melyet követniök kell. Mikor a fejezetet tegnap végig tárgyaltuk, bizonyára felébredt bennünk a vágy, hogy azok szerint rendezzük életünket, hogy Krisztus szentsége mutakozzék meg rajtunk. Krisztus reánk bízta hatalmait, kegyelmeit, Krisztust képviseljük a szent ténykedésnél: milyen eszményieknek, nemeseknek, szenteknek kell lennünk. Szeretnünk akarjuk hivatásunkat, megbecsülni a papi jelleget, kialakítani magunkban a szent papi jellemet és hivatásunk szerint intézni életünket, hogy egészen Krisztuséi legyünk. A régi izlandiak kis gyermek keresztelesekor állítólag kivették egyik karját, hogy azt ne érje a keresztvíz, hogy azzal később aggályosság nélkül üthesse le ellenségét, dobhassa a koc-

kát. Bennünk nem szabad egyetlen gondolatnak, vágynak, tagnak, cselekedetnek lenni, mely nem volna megkeresztelve, felszentelve.

A beszéd végén püspöki ünnepélyes áldással bezárult a második nyilvános ülés.

Második tanácskozó ülés.

Az ülést a püspöki palotában 10 óra 15 perckor imával nyitotta meg a főpásztor. A felolvasók az előző napi rendben olvasták folytatólagosan a törvénykönyv szövegét. Módosítást nyertek a következő paragrafusok:

A 234. §-ban kimondatott, hogy a plébániatemplomokban mindenszentek és az év utolsó estéjén kötelező, más rendes lelkésszel bíró templomokban pedig megtartható a szent beszéd és litánia.

A 237. §-ba betoldásként belekerült, hogy a szombati és Mária-ünneppek előtti litánia nemcsak délután, hanem este is tartható.

A 250. §-hoz pótlásként: „A pap a Himnusz éneklését az oltár előtt állva hallgatja végig.“

A 295. §-hoz betoldatott, hogy a lelkipásztorkodással foglalkozó szerzetesházak főnökei „Akár rendszeresen, akár kisegítésképen“ foglalkozzanak is lelkipásztorkodással, a püspököknek fenntartott cenzurák alól feloldozhatnak.

A 315. § a) pontjához hozzáadatott ez a szöveg: „mert enélkül az Ordinarius és a Codex alapján más, felmentő hatalommal bíró egyének felmentést nem adhatnak.“

A 334. §-ban a szöveg az 5. Függelékben közölt taxakimutatással hozatott összhangba.

A 365. §-hoz az első bekezdés végéhez hozzákerült: „de a bejegyzés alapokmányára (a hiteles kivonat számára, keltére, a kiállító plébániahivatalra) való hivatkozással.“

A 387. §-hoz a bonyhádi kerület indítványára a zsinat hozzácsatolta a következő szöveget: „A leltári példányból az, amely a plébánia levéltárában marad, bekötött könyvbe vezetendő, hogy elkallódása ki legyen zárva és egyes tárgyak beszerzési ideje, helye és körülményei még évek múltával is megállapíthatók legyenek.“

A 430. §-hoz ugyancsak a bonyhádi kerület indítványaként betoldást nyert ez a szöveg: „Külön rendeltetéssel bíró perselyek (Sz. Antal kenyere, Adományok Kat. Célokra, stb.) bevételeiről és kiadásairól külön-külön napló vezetendő, lehetőleg egy könyvben, de címek szerint elkülönítve.“

A második tanácskozó ülés ezzel az idő előrehaladottságára való tekintettel, a főpásztor és a tagok közös imájával véget ért.

Harmadik tanácskozó ülés.

Ugyanezen a napon délután 4 órakor ugyanott a szokásos ima után nyitotta meg a főpásztor a harmadik tanácskozó ülést, melyen mindenekelőtt felolvastatott a budapesti Apostoli Nuncius Úr Ő Nagyméltóságának a zsinathoz intézet válasz-távirata, melyet a zsinat örömteljes tisztelettel fogadott.

A tanácskozások folyamán a következő törvényparagrafusok nyertek különböző módosítást:

A 471. §-hoz a németi kerület javaslatára beszúratott, az egyházlátogatási vagy más okmány mellé a „helyi jogszokás“-ra való hivatkozás is.

A 493. § a) pontjában a szöveg így változott meg: „A részesedési idő kezdete plébánosoknál a kánoni birtokbavétel, adminisztrátoroknál más megállapodás hiányában a kinevezés kelte.“

Az 504. § b) pontjához betoldatott ez a szöveg: „Ha a hívek egyes ténykedésekért a fungens fáradságának jutalmazására önként a rendesnél nagyobb stóladíjat adnak, azt a fungens elfogadhatja. Ha azonban oly ténykedésekért, melyben a lelkészen kívül mások is közreműködnek, önként adnak a rendesnél nagyobb stóladíjat, annak megjelölése nélkül, hogy a többlettel kinek a munkáját és mily mértékben kívánják jutalmazni, a többletet a közreműködők közt olyan arányban kell felosztani, amilyent a rendes stóladíj tüntet fel. A megállapítottnál nagyobb stóladíj szedése nem csak a visszatérítés kötelezettségét, hanem fegyelmi eljárást is von maga után.“

Ugyanezen § e) pontjához még a következő szöveget toldotta be a zsinat: „De díjazni köteles a plébános segédlelkészét a fiókközségben végzett olyan szent misékért is, amelyekért a fiókközségtől ő maga is külön ellenszolgáltatást élvez, akár szabad, akár kötött a mise szándéka.

Az 523. § f) pontja a következőkkel bővült: „és gondoskodik arról, hogy a 355. § c) pontja végrehajtassék. Az elhunyt kanonok könyvtára a szemináriumot illeti.“

Az 561. §-ban közölt Nyugdíjszabályzat 26. §-ában törölte a zsinat a kerületi esperesek szavazati jogát a nyugdíjas hely odaitélése tárgyában. Utolsó 37. §-ként pedig hozzátette: „A jelen szabályzatot a zsinat elfogadta, de nem tekinti végleges megoldásnak és a továbbiakat a 17. §-ban megjelölt nyugdíjbizottságra bízta.“

Az egész törvénykönyvtervezetet végül egy új paragrafussal egészítette ki a zsinat: „563. § A zsinat kimondja a papi betegsegélyző alap létesítését és erre a célra a nyugdíjárulék 5 %-át köti le.“

A plébánia-átadási jegyzőkönyv-mintába betoldást nyert, mint új pont: „Az elhunyt javadalmas magánkönyvtárából megfelelő végrendeleti rendel-

kezés hiányában a plébániai könyvtár részére a következő 10 művet választottuk ki s adtuk át az átvevőnek :.....“

Az esperesi látogatás vizsgálati jegyzőkönyvének mintájába betoldott, mint két új pont :

„21. Nevezetesen milyen állapotban vannak a plébániai épületek ?

22. Kellően biztosítva vannak-e a plébániai épületek ?“

Mucsi szomszédos plébániájaként Závod helyett Tevel jelöltetett meg.

A stóladíj-táblázathoz csatolt kiegészítő rendelkezések 17. pontjából a misealapítványoknál a pécsi plébániáknak a többi plébániákon érvényes alapítványi összegektől eltérő tételei (100, 200, 250 pengő) töröltettek.

Stiláris módosítást szenvedett ezeken kívül még több más paragrafus.

Miután a törvénykönyv tervezet egyes pontjai így letárgyaltattak az elnöklő megyéspüspök előterjesztésére a zsinat megejtette a zsinati vizsgálók, tanácsadó plébánosok és zsinati bírák előírt választását.

Zsinati vizsgálók lettek :

dr. Hanuy Ferenc, Komócsy István, Koch Ede, dr. Sipos István, dr. Gebauer Miklós, dr. Kővágó Péter, Szentkirályi István, dr. Hajós György, dr. Piliván Mihály, dr. Döry László, dr. Gálos László.

Tanácsadó plébánosok lettek :

dr. Kővágó Péter, Czernohorszky József, Kiss Lajos, Bartinai Ferenc, Gaál János dr. Gasparich György, Reinhardt György.

Zsinati bírák lettek :

Koch Ede, Czernohorszky József, dr. Kővágó Péter, dr. Sipos István, dr. Jakab Béla, Lajos Gyula, Haróy Ernő, dr. Hajós György, dr. Piliván Mihály, dr. Döry László dr. Vértesi Frigyes, dr. Farkas József.

A választások megejtése után az elnöklő főpásztor köszönetet mondott a zsinat tisztviselőinek és tagjainak a tanácskozó üléseken folytatott odaadó munkásságukért és a buzgó papi lélekből fakadó tartalmas hozzászólásokért és a harmadik tanácskozó ülést a szokásos imával berekesztette.

Harmadik nap. (Június 24.)

A zsinat tagjai reggel a szokott rendben átkisérték a megyés-püspököt a székesegyházba, ahol 8 óra 30 perckor dr. Hanuy Ferenc p. prelátus, kanonok praesente Episcopo csendes szent misét mondott.

Harmadik nyilvános ülés.

A Pontificale-ban előírt imák és a Veni Creator elhangzása után

dr. Sipos István c. apát, kanonoknak szent beszéde következett az itt közölt gondolatmenet szerint:

A papok életén kívül működésük az az orvosság, melytől a zsinat a társadalom beteg osztályainak gyógyulását várja. Most, e zűrzavaros, boldogtalan időkben van alkalmunk megmutatni, mi a pap a világra nézve.

Azért szólnak a zsinati határozatok a papok életét szabályozó első fejezet után a többiben a papok tevékenységéről, az igehirdetésről, a lelkek megszenteléséről és az örök üdvösség felé vezető tevékenységről.

Az arsi szent plébános azt a kis helyet, ahova küldték csakhamar átalakította s a vigaszt és felvilágosítást kereső lelkek valóságos búcsújáró helyévé avatta. A nagy Ketteler püspök, mikor 98 éves elődjének halála után Hospen plébánosa lett, 3 éves működése alatt mintaplébániává alakította. Mert a szeretet találékonyságával s az apostolok buzgóságával dolgoztak és mert életük összhangban volt tanításukkal.

A hit elsekélyesedése, elgyöngülése, a munkás-osztályban beállt megfogyatkozása a legfőbb oka korunk bajainak. A hit megerősítése egyik legfontosabb munkánk és igazán akkor lesz eredményes, ha magunk a szilárd és eleven hit jó példáját adjuk, ha hitünk mint világító torony messze ragyog és kisugárzik áldozatos, az időviszonyokhoz és szükségletekhez alkalmazkodó pásztorokodásunkból. Másik nagy baj az anyagiasság. Nekünk kell segíteni a lelkeket az egy szükséges felismerésére, a többi akkor megadatik nekik. És talán ez a „többi“ ma azért hiányzik olyan sok embernél, mert megfélemedtek az „egy szükségességről.“ Itt megint az anyagiak fölé emelkedő pap példája a legfontosabb nevelőeszköz. Az élvezetvágy, a féktelenség ellen az önmegtagadó, magát fegyelmező, tiszta papság példája, a tekintélytisztelet hanyatlásával szemben a papok engedelmessége pápa, püspök, egyház törvények iránti, a legjobb ellenszer.

A régi harangok meleg zengésű hangja állítólag onnan van, hogy aranyat, ezüstöt olvasztottak beléjük. A papi lélekbe is aranynak, ezüstnek kell beolvasztva lennie, a jóságnak, lelkeségnek, emelkedett krisztusi lelkiületnek, akkor fog igazán melegen zengeni hangjuk, messze elhallatszik, azok is meghallják, akik messze laknak, messze élnek templomtól, Istentől.

A papság tevékenysége a hívekre irányul. A zsinat és tárgyalásai nem pusztán a papok ügye, hanem a tettek is katolikus hívek, mert hiszen Egyház, papság, zsinat, minden a hívekért van, az ő javukra és üdvösségükre. Imádkozzatok buzgó jó papokért, kik értetek dolgoznak és a zsinati határozatokat érdeketekben megvalósítják.

Végül a papság és hívek nevében hálás köszönetet mond a szónok a megyés főpásztornak a zsinat összehívásáért, az előkészítés sok-sok személyes munkájáért és türelemmel, jósággal, szeretettel való vezetéséért. Adja Isten, hogy a sok gonddal és fáradással elvetett mag bőséges gyümölcsöt teremjen.

A megható beszéd után dr. Gebauer Miklós zsinati promotor a püspöki trónus elé lépve ünnepélyesen fölkerlte a főpásztort a tanácskozó üléseken letárgyalt zsinati határozatok (Statuta Synodalia) elfogadására, szentesítésére, kihirdetésére és törvénnyé emelésére.

A megyéspüspök trónusán állva, pásztorbottal a kezében, emelkedett hangon ünnepélyesen elfogadta, jóváhagyta és kihirdette a zsinati határozatokat, amelyek ezzel tüstént érvénybe léptek. Majd az előző napon lefolyt

választások alapján kinevezte a zsinati vizsgálókat, a tanácsadó plébánosokat és a zsinati bírakat s ezen tisztségükben megerősítette. Végül a következő beszédet intézte a zsinat tagjaihoz:

Most, hogy a Promotor Synodi felkérésére megtörténtek a kinevezések, mielőtt a zsinatot befejezzük, szeretnék visszhang lenni azokra a szavakra, melyekkel „vir doctus”-unk engem köszönteni szíves volt és biztosítani kívánt a papság hűségéről, ragaszkodásáról és szeretetéről. Visszhang akarnék lenni drága szavaira, melyekkel minket beszédeiben figyelmeztetett és buzdított, hogy a zsinat szellemében váltsuk valóra mindazt, ami magunknak és hiveinknek lelki megújulására szükséges. A jó Isten fizesse meg fáradozását. De le is akarom róni a hála adóját mindazok iránt, akik a zsinat előkészítésében segítségemre voltak; főképpen a bizottságok elnökei: Méltóságos Romaisz Ferenc p. prelátus, nagyprépost, Méltóságos dr. Hanuy Ferenc p. prelátus kanonok, Nagyságos Komócsy István c. prépost kanonok, és Nagyságos dr. Sipos István, c. apát, kanonok urak iránt. Külön meg kell emlékeznem Nagyságos dr. Gebauer Miklós c. apát kanonok úrról is, aki sok munkabefektetéssel dolgozta át az egyik bizottság egész munkaanyagát. De nem szabad hallgatással mellőznöm azt a kis bizottságot sem, melynek tagjai: dr. Hajós György tb. kanonok, dr. Gálos László theol. tanár, és Várkonyi János spirituális urak kik hónapokon át tartó munkával segítették formába önteni azt a sok, értékes adatot, melyet az egyes bizottságok beszolgáltattak. Fogadják mindnyáján főpásztori elismerésemet és hálámat. Deus retribuat!

Ami engem illet, ki sem mondhatom, milyen jóleső érzéssel és örömmel töltötte el lelkemet az a szíves készség, mellyel Ti, Tisztelendő Testvéreim, hívó szavamra hallgatva, idefáradtatok és sok áldozattal és önmegtagadással a zsinat ülésein értékes hozzászólásokkal a zsinati tárgyalásokat termékennyé tettétek. Legyetek rajta, hogy az elfogadott és jóváhagyott határozatok mindenfelé megteremjék üdvös gyümölcseiket.

Én magam, aki megfelelő változtatással elmondhatom Sz. Pállal: *Fratres, „mihi omnium peccatorum miserrimo data est gratia haec”* valóban nem tudom, hogyan háláljam meg Istennek nagy kegyességét. Hányszor voltam halálra ítélve, mióta ezt a zsinatot először meghirdettem; mi mindennek kellett történnie, hogy végre most befejezhettük. Felkiáltok a zsoltárossal: „*Quid retribuam Domino pro omnibus, quae retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam.*” (Ps. 115.) Igen megragadom a „*Calix salutaris*”-t mint megragadtad Te, isteni Mesterem, az Olajfák kertjében, mert ez a Calix salutari a mennyei Atya szent akaratának kelyhe. A mennyei Atya akarata teljesüljön mindenben, amit határoztunk, hogy attól el ne térjünk, ha mégannyi nehézségbe ütköznék is. Ez a kehely legyen vigasztalásunk a szenvedésben, szomorúságban, megaláztatásban, a gondok sötét óráiban. Ezt az üdvösség kelyhét akarom megragadni, ha érzem gyengeségemet, hogy fölmenjek vele a kálváriára és odatartsam édes isteni Üdvözítőm Sz. Szíved sebéhez, és felfogjam benne az életet, erőt adó drága Szent Vért, a szövetség Vérért és vele tápláljam lelkemet és papjaim lelkét, hogy mindhalálig híven kitartsunk szent hivatásunkban a legszentebb Szív örömére, híveink és saját lelkünk üdvösségére. Amen.

Végül a főpásztor bejelentette a zsinati határozatok 561. §-ában elfogadott nyugdíjszabályzat 19. §-a értelmében az Egyházmegyei Papi Nyugdíjbizottság kinevezését, majd örömmel jelentette, hogy Szentséges Atyánk most érkezett táviratában áldását küldi a zsinat szent munkájára. A táviratot

a szertartásmester azonnal felolvassa, amit a zsinat gyermeki tisztelettel, alázatos hódolattal és hálás örömmel vesz tudomásul.

Ezután az újonnan kinevezett zsinati vizsgálók, tanácsadó plébánosok és zsinati bírák a megyéspüspök kezébe letették az előírt hivatali esküt. Majd Várkonyi János szertartásmester újból felolvasta a zsinati tagok névsorát, akik közül ketten hivatalos dolgaik miatt a püspök hozzájárulásával a harmadik nyilvános ülésen már nem vettek részt.

A főpásztor latin nyelvű zárószavai s a Pontificale-ban előírt befejező imák, ünnepélyes püspöki áldás és búcsúengedélyezés után a zsinat véget ért.

K. m. f.

† Ferenc s. k.
püspök.

Loschert Kázmér s. k.

Romaisz Ferenc s. k.

Dr. Gálos László s. k.
jegyzők.

P. H.

Dr. Hanuy Ferenc s. k.

Ambach Mihály s. k.

Kiss Lajos s. k.
hitelesítők.

A zsinat által elküldött hódoló és üdvözlő táviratok.

Beatissimo Patri Pio Papae XI. Roma Città del Vaticano.

Synodus Dioecesis Quinque-Ecclesiensis praesidente Praesule congressa, ad pedes Sanctitatis Vestrae provoluta, oboedientiam suam obsequentissimam, venerationem profundissimam atque filialem Vicario Christi adhaesionem significans, Apostolicam benedictionem pro felici exitu devotissime implorat.

Franciscus Virág

Episcopus Quinque-Ecclesiensis.

Eminentissimo Domino Justiniano Serédi Esztergom.

Synodus Dioecesis Quinque-Ecclesiensis hodie congregata summo cum venerationis cultu Metropolitam suum salutatur Eidem omnia bona faustaque Deum adprecans.

Franciscus Virág

Episcopus Quinque-Ecclesiarum.

Excellentissimo Domino Angelo Rotta Nuntio Apostolico Budapest I. Díszter 5.

Synodus Dioecesis Quinque-Ecclesiensis hodie congregata summa cum veneratione Excellentiam Vestram salutatur cultum suum homagiale devote significans.

Franciscus Virág

Episcopus Quinque-Ecclesiarum.

Az üdvözlő táviratokra érkezett kegyes válaszok.

Excellentissimo Episcopo Virág Pécs.

Città del Vaticano die 23. Junii 1936.

Augustus Pontifex Synodi Dioecesisanae obsequium dilexit Eiusdemque benedicens laboribus inceptisque divina adprecatur lumina atque uberrimos fructus exoptat.

Cardinalis *Pacelli*.

Nagyméltóságu Virág Ferenc püspök úrnak Pécs.

Budapest, 1936. június 23.

Quae Synodi Dioecesisanae nomine in sanctam Sedem devotionis sensa deprompsisti pergrato accepi animo Sanctumque Spiritum rogo ut suo afflatu Vestris laboribus adsit.

Rotta Angelus

Nuntius Apostolicus.

Excellentissime ac Reverendissime Domine Episcope !

Ex itinere in terra longinqua reversus aliqua cum mora tantum animum meum gratum pro salutatione ex Synodo dioecesisana mihi missa Excellentiae Tuae Veneralibusque Membris Synodi manifestare possum. Ferventes preces ad Deum fundo, ut quae in coetu hoc inspirante coelesti gratia decreta sint, multa ad servandum spiritum cleri et ad fidem bonosque mores in plebe christiana roborandos conferant.

Quod superest, sensa profundae venerationis perlibenter pando,
Strigonii, die 2 Julii 1936.

Excellentiae Tuae

frater in Christo

Justinianus Card. *Serédi* m. p.
Princeps, Primas Hungariae,
Archi-Eppus Strigonien.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 1. Augusti a. 1936.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

1936.

X.

2793

1936

Duobus abhinc annis Societas Divini Salvatoris, approbante Revmo Ordinario Berolinensi, Pium Exercitium orandi pro sanctificatione Cleri orbis universi, promovere coepit, idque maxime Sabbato post primam feriam VI cuiusque mensis. Mox plurimi Episcopi hoc pium exercitium perlibenter approbarunt et magnus numerus fidelium eidem adhaerere coepit, ita ut, vix elapsis duobus annis ex quo initium sumpsit, quasi quadragies centena millia attingat.

Missa votiva
D. N. Jesu
Christi
Summi et
Aeterni
Sacerdotis.

Nuper vero, edita gravissima Encyclica a Sanctissimo Domino nostro Pio Papa XI. „De Sacerdotio Catholico,“ visum est multis etiam praefatum Pium Exercitium concurrere enixius debere ut Deus sacerdotes et adspirantes ad sacerdotium orbis universi sanctificet. Hisce rationibus permotus et vota multorum promens, Generalis Moderator eiusdem Societatis Sanctissimum Dominum Nostrum enixe humiliterque supplicavit, et qualibet prima feria V mensis in omnibus ecclesiis et oratoriis, in quibus, approbante loci Ordinario, preces pro sanctificatione sacerdotum orbis universi fiunt, unica Missa votiva de Summo et Aeterno Sacerdote Jesu Christo litari valeat.

Sanctitas porro Sua, referente infrascripto Cardinali Sacrorum Rituum Congregationi Praefecto, in Audientia diei 11 Martii 1936 has preces peramanter excipiens, benigne indulgere dignata est ut primis feriis V cuiusque mensis in ecclesiis vel oratoriis, ubi de consensu respectivi Ordinarii peculiaria exercitia pietatis pro Cleri sanctificatione mane peraguntur, una Missa votiva de Jesu Christo Summo et Aeterno Sacerdote litari possit, dummodo non occurrat festum duplex primae vel secundae classis, quodlibet festum, vigilia aut octava Domini, Commemoratio Omnium Fidelium Defunctorum; prohibetur etiam diebus 2, 3 et 4 Januarii, in quibus legatur Missa „Puer natus“ infra Octavam Nativitatis: salva tamen semper

Missa conventuali aut paroeciali. Annuit insuper eadem Sanctitas Sua, ut loco feriae V etiam primo Sabbato mensis de consensu Episcopi cum praefatis privilegiis dictum Pium Exercitium peragi valeat, servatis tamen praescriptis iniunctionibus. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae, 11 Martii 1936. — L. S. C. Card. Laurenti, Praefectus. — A. Carinei. Secretarius. —

2794

1936

Sepultura
personae
catholicae in
coemeterio
acatholico
prohibita.

Suprema S. Congregatio Sancti Officii respondit circa quaestionem sepulturae personae catholicae in coemeterio acatholico prolatam a Revmo Ordinario Olomucensi, litteris de die 21. Martii 1936, nr. 1711/35, uti sequitur :

„In Congregatione Generali Feriae IV, diei 13. Februarii 1936, Eminentissimi ac Reverendissimi Patres, perpenso dubio ab Excellentia Tua Rev.-ma proposito, utrum nempe liceat sepelire in coemeterio acatholico ritu catholico et per ministrum catholicum personam catholicam, quae id ex pietate erga acatholicos parentes, propinquos aut amicos petat, aut ex alio fine honesto, decreverunt: Tumultuationem catholici in coemeterio acatholico non esse permittendam, multo minus cum adsistentia ministri catholici et ritibus sepulturae ecclesiasticae.

Mens est autem huius Supremae S. Congregationis, ut rite fideles doceantur circa doctrinam et disciplinam Ecclesiae in hac re.“ (Acta Curiae Episcopalis Brunensis Nr. 5100/6. 1936.)

2795

1936

Libri
damnantur.

Feria IV, die 10 Junii 1936 in generali consessu Supremae Sacrae Congregationis Sancti Officii Emi ac Revmi Domini Cardinales rebus fidei et morum tutandis praepositi, audito RR. DD. Consultorum voto, damnarunt atque in Indicem librorum prohibitorum inserendos mandarunt duos libros a Sac. Georgio Sebastiano Huber conscriptos, quibus tituli :

Vom Christentum zum Reiche Gottes, Regensburg, 1934 ;

Weisheit des Kreuzes, Regensburg, 1935.

Et sequenti feria V, die 11 eiusdem mensis et anni, Ssmus D. N. Pius Divina Providentia Pp. XI, in solita audientia Excmo ac Revmo Domino Adessori Sancti Officii impertita, relatum sibi Emorum Patrum resolutionem approbavit, confirmavit et publicari iussit.

Datum Romae, ex Aedibus Sancti Officii, die 17 Junii 1936.

I. Venturi, Supremae S. Congr. S. Officii Notarius.

2796

1936

Dies 13. Septembris duplicem moestitiam clero dioecesano intulit. In Mohács placide in Domino obdormivit *Henricus Dobos* parochus rude-
donatus Bárensis anno aetatis suae 77-o, sacerdotii vero 52-o. Anno 1884.
presbyter ordinatus et undecim annos munere cooperatoris functus anno
1895. nominatus est parochus in Felsőszentmárton, ubi semper bonum se
pastorem animarum prae-buit, dum anno 1919. in statum quietis recessit.
Anno tamen 1926. reactivatus per octo annos parochum egit in Bár,
dum anno 1934. pensione definite donatus est. Simplicitate cordis ac
modestia vitae omnibus evasit acceptissimus. Moriturus sacramentis iterata
vice pie refectus est. R. i. p.!

Obitus
Henrici
Dobos et
Francisci
Navracsics.

Eodem die in aetate corroborata infirmitate occulte ingravescenti
confractus est *Franciscus Navracsics* parochus Keszüensis anno vitae 48-o,
sacerdotii vero 24-o. Ab anno 1912. variis in locis cooperatorem actus
anno 1920. factus est administrator in Torjanc, dein anno 1926. parochus
in Keszü est nominatus. Multis virtutibus, imprimis tamen zelo constanti
animarum coruscans promeruit, ut gratia sacramentorum pie susceptorum
refectus ad aeternam evolveret hereditatem.

Animas denatorum confratrum precibus suffragiisque trium Sacrorum
iuxta Statuta Synodalia ven. clero enixe commendo.

2797

1936

Stephanus Szentkirályi canonicus ad hon. cursibus 72 semestribus in
studiis biblicis alumnis Seminarii nostri tradendis laudabiliter ac exemplari
diligentia absolutis, erga preces proprias a munere professoris relevatus
pensione dotatus est. *Dr. Fridericus Vértesi* a munere studiorum praefecti
Seminarii maioris relevatus est, quod munus *dri Ladislao Gálos* commissum
est. Munus studia biblica tradendi ad interim *dri Victori Gergye* cooperatori
in Pécsbelváros creditum est.

Personalia.

Árpádo Pelz ab officio v.-a.-diaconi, Stephano Braun et Josepho
Bok a scholarum inspectoris renunciatis nominati sunt: *Georgius Reinhardt*
v.-a.-diaconus distr. Pécsváradensis et inspectores scholarum *Petrus Mayerhof*
distr. Némethbólyensis ac *Ludovicus vitéz Kun* distr. Mágocsensis.

Titulo consiliarii episcopalis condecorati sunt: *Dr. Paulus Gábel*
vicedirector Instituti Ep. Candidatorum pro Ludimagistr., *vitéz dr. Ludovicus*
Horváth parochus Pellérdensis et *Franciscus Bräutigam* parochus Högyészensis.
Paulus Németh parochus Garéensis factus est v.-a.-diaconus ad hon. *Dri Julio*
Erdélyi notario Tribunalis ius cingulum violacei coloris deferendi donatum est.

Novi parochi nominati sunt: *Dr. Gabriel Gere* e Koppányszántó ad Szabadszentkirály et *Josephus Nyári* e Szabadszentkirály ad Bakonya. Administratores ad int. facti sunt: *Emericus Vucskits* cooperator Mohácsensis in Keszü, *Colomannus Vaszary* cappellanus expositus Vasasensis in Diósberény, *Stephanus Bártai* cooperator Koppányszántóensis ibidem. Administratores in munere cooperatoris missi sunt: *Ladislaus Szigethy* e Bakonya ad Fadd, *Joannes Palotai* e Diósberény ad Püspökszenterzsébet. *Josepho Molnár* docente relig. in Instituto Ep. Candidatorum pro Ludimagistr. in munere capellani expositi ad Vasas translato, docens relig. eiusdem Instituti nominatus est *Adalbertus Szigethy* cooperator Tamásiensis. *Georgius Sólýmár* nominatus est vicepraeses Soc. Juvenum Opific. Cath. Qu.-Ecclesiis, item catecheta et secretarius auxiliaris in Officio Scholarum Inspect. dioec. *Valentinus Kolbert* cooperator Máriakéméndensis studiorum causa a servitio dioec. ad interim relevatus est. *Stephanus Németh* cooperator Szakcsensis in instituto sacerdotum deficientium positus est. Cooperatores et subsidiarii translati sunt: *Franciscus Hemrich* e Mozsgó ad Olasz, *Paulus Benkő* e Bogdása ad Mozsgó, *Alexander Nádosí* ex Ozora ad Tamási, *Ottocarus Curilović* e Mágocs ad Mohács civ. int. *Franciscus Waszner* e Regöly ad Mágocs, *Paulus Kosztolányi* e Zomba ad Regöly, *Paulus Juhász* e Berkesd ad Zomba, *Colomannus Horényi* e Püspökszenterzsébet ad Bogdása, *Petrus Feuerbach* ad Köblény, *Ernestus Belázy* e Fadd ad Értény.

Neomystae missi sunt: *Adamus Békés* ad Ibafa, *Joannes Békefi* ad Berkesd, *Theodorus Barcza* ad Kocsola, *Eleutherius Marycz* ad Ozora, *Ludovicus Reisz* ad Szebény, *Joannes Scheich* ad Máriakéménd, *Stephanus Solti* ad Szakcs.

2798

1936

Concursus
pro parochiis
Koppány-
szántó
et Keszü.

Beneficia parochialia Koppányszántó et Keszü — unum per trans-
lationem, alterum per obitum proprii parochi vacantia reddita et primum
patronatui Excmi ac Rssmi Domini Episcopi Wesprimiensis, secundum vero
Seminarii Nostri Quinque-Ecclesiensis obnoxia — praesentibus usque ad 10.
Novembris a. c. concursui publico exponuntur. Sacerdotes dioecesani, in
examine synodali approbati, praefata beneficia appetentes, velint suos recur-
sus mihi inscribendos usque ad terminum praedictum Officio Dioecesano
substernere.

2799

1936

Examina
synodalia.

Diebus 9. et 10. Septembris a. c. examina synodalia subierant et
approbati sunt: *Josephus Molnár*, *Aemilius Bucz*, *Joannes Bencze*, *Franciscus
Hemrich*, *Josephus Franz*.

2800

1936

Folyó évi VIII. számú körlevelemben megemlékeztem arról, hogy a XXVII. országos katolikus nagygyűlés október 3—6. napjain lesz Budapesten „Krisztus és a falu“ vezetőgondolattal. Most, amikor a nagygyűléstől már alig néhány nap választ el bennünket, újból felhívom Tiszt. Papjaim figyelmét a nagyfontosságú eseményre, hogy a még hátra levő napokban különösen buzdítsák híveiket a tömeges részvételre, annál is inkább, mert a következő 1937. évben az 1938. évi Szent István-jubileumi ünnepségekre való tekintettel nem lesz nagygyűlés. Így az idei nagygyűlés tulajdonképpen főpróbája lesz a világra szóló Szent István ünnepségek főrészének.

Az Orsz. Kat.
Nagygyűlés.

Az illetékes minisztérium a nagygyűlés tárgyára való tekintettel lehetővé akarta tenni a falvak minél nagyobb részvételét s azért ez évben 50%-os menettérti jegyet engedélyezett a vasutakra, de emellett megfelelő számú jelentkező esetén az idén is keresztes gyorsok indulnak az ország különböző városaiból. Az erre vonatkozó tudnivalókat az A. C. egyházmegyei igazgatósága minden plébániának megküldötte. Nagyon szép volna, ha a falvak népe — a rendezőség elgondolása szerint — színes népviseleti csoportokban jelennék meg az ünnepélyes megnyításon és az eucharisztikus körmeneten.

Az előbbi évekhez hasonlóan most is elrendelem, hogy a nagygyűlés megnyitását megelőző napon, október 3-án az esti harangszó előtt fél órán át minden templomban harangozás legyen.

2801

1936

Felhívom tiszt. papságomat, hogy a kiadandó egyházmegyei névtár részére a szükséges adatokat legkésőbb november 30-ig terjessze be a szokásos módon: a lelkészkező papság a kerületi esperesek útján, a nem lelkészkezők pedig közvetlenül a püspöki irodához. Az adatokat a régi schematismus alapján kell elkészíteni, illetve kiegészíteni s az egyes plébániák területén működő férfi és női szerzetesrendek jelenlegi névsorát is mellékelni kell.

A schematis-
mus adatai
beküldendők.

2802

1936

Az idei szünidő folyamán tartott első közös lelkigyakorlaton velem együtt résztvettek: Berta Antal, Cseh Ferenc, Cserti István, dr. Erdélyi Gyula, Faludi Ferenc, Fájth Jenő, Fodor József, Frost Péter, dr. Gálos László, dr. Gere Gábor, Gratzl Gyula, Hal Pál, dr. Hanuy Ferenc, dr. Hauser Imre, Hábel Vince, Hegedüs József, Horváth Károly, Iselstöger Lajos, dr.

Papi lelki-
gyakorlatok.

Jurányi György, dr. Kápolnai Zsigmond, Kocsis László, dr. Kővágó Péter, Lányi Emil, Léh József, Loschert Kázmér, Lukács István, Mayer Ferenc, Nagy István, Nunkovich Gábor, Nyári József, Papp István, Perr Viktor, Sebő Pál, Szabó Dezső, Szánthó Ignác, Takács Mihály, Tóth Lajos, Ujváry Géza, Varga Pál.

A második lelkigyakorlaton résztvettek : Arányi Géza, Árpás Ferenc, Balogh Ferenc, Bárd Ferenc, Batai István, Báter Károly, Belázy Ernő, Budavári László, Bujdosó Tibor, dr. Farkas József, Fröschl Gáspár, Gyalokay János, dr. Gyenis Vilmos, Halász Gyula, Hegedüs Jenő, Hofman Károly, Horényi Kálmán, Horváth Mihály, dr. Iványi János, dr. Kéthelyi József, Laczfy Emil, Lajos Gyula, Liebelt Ferenc, Müller József, Oberitter Ödön, Plichta Béla, Püspök Pál, Scharfenberger János, Sebestyén Károly, Sudár Dezső, dr. Szakály István, Szentiványi József, Szigethy Béla, Tandlmayer Lipót, Trinn János, Vesztergombi János, Vizi János, Weisenburger József, Weyer Mátyás.

2803

1936

Katonák
vallás-
változtatása.

A nagyméltóságú magyar püspöki kar tavaszi értekezletén úgy határozott, hogy a katonák vallásváltoztatása esetén az 1868. LIII. t.-c. 3. §-a értelmében illetékes lelkész nem a katonai, hanem a polgári lelkész, mint aki az anyakönyveket vezeti s bárhol legkönnyebben felkereshető.

2804

1936

Katonai szolgál-
átat beszámítá-
sa a lel-
készi kor-
pótlékba.

Felmerült esettel kapcsolatban a VKM. 2.989/1935. I. sz. alatt oly értelmű átiratot tett közzé, hogy a világháború ideje alatt tábori lelkészi minőségben teljesített szolgálati időnek lelkészi korpótlék szempontjából való mikénti beszámítására vonatkozólag a minisztériumban kialakult joggyakorlat szerint a tábori lelkészi szolgálatot közvetlen megelőzően teljesített, tehát legutóbbi polgári lelkészi szolgálat minősége az irányadó. Amennyiben az illető mint segédlelkész vonult be: tábori lelkészi szolgálata is segédlelkészi gyanánt bírálendő el, kivéve azt az esetet, ha az illető a katonai szolgálat tartama alatt rendes lelkésszé neveztetett ki, mert ez esetben a tábori lelkészi szolgálata a kinevezés napjától kezdődőleg már rendes lelkészinek minősítendő.

Ehhez hozzáteszem, hogy a korpótlékot, illetőleg a magasabb pótlékot az igényjogosultság beállta után következő január és július elsejétől folyósítják. Késői bejelentés egy félév elvesztésével járhat.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 20. Septembris a. 1936.

† **Franciscus m. p.**
episcopus.

1936.

XI.

Tisztelendő Testvérek ! Kedves Híveim !

Kilencszáz esztendeje annak, hogy Szent István király Maurus pannonhalmi apátot pécsi püspökké tette. Maurus volt a pécsi egyházmegyének második püspöke. Szentéletű férfiú volt, aki nehéz szívvel hagyhatta el Pannonhalmát, hol gyermek- és ifjúkorát töltötte, melyhez annyi kedves emlék fűzte, hol csendben, békében gyakorolhatta magát a keresztény erényekben és önmegtagadásban. A püspöki székben tetemesen megnövekedtek gondjai. Kilencszáz évvel ezelőtt a püspökség egészen más volt, mint ma. Az egyházmegye határai még bizonytalanok, a nép még jórészt nem vette fel a keresztséget és akik már felvették, még sok tanításra szorulnak. Ezek és más, itt fel nem sorolt nehézségek mellett is Mór püspök buzgó főpásztorkodása megtermi gyümölcseit. Felépül a székesegyház, mellyel kapcsolatban egész természetesen hatalmas lendületet kap a hitélet.

Szent Mór
püspök 900
éves jubi-
leuma.

Mikor I. b. Dulánszky Nándor püspök 1891-ben az ujonnan átalakított, vagy helyesebben eredeti alakjába visszaállított székesegyházat konzekrálta, országgraszoló ünnepség volt Pécsen. I. Ferenc József király, országos nagyságok, a püspöki kar csaknem valamennyi tagjának jelenlétében történt a templomszentelés. Milyen ünnepségek mellett szentelte föl Sz. Mór püspök az eredeti templomot? Ebben a székesegyházban hirdette az evangéliumot, áldott és szentelt hosszú éveken át, hogy megalapozza és megszilárdítsa egyházmegyéjében az Isten országát.

Tudjuk, K. H., hogy az élet nem áll csupa derűs napokból. Sokszor, nagyon sokszor beborúl az ég felettünk. Sz. Mór püspök élete sem volt mentes a bajoktól, szenvedésektől, de emellett nem is volt ingadozó nádszál. Olyan erényekkel lépett magas méltóságába és sok felelősséggel járó főpásztori hivatalába, hogy nem riadt vissza a nehézségektől, nem fogyott ki türelméből, hite és bizalma rendíthetetlennek bizonyult, mindenkor készséges volt a megbocsátásra. A szerzetesi élet évei alatt úgy megedződött

lelke az imában és önmegtagadásban, mint akár Keresztelő Szent János lelke a pusztában. Tiszta volt és hozzáférhetetlen, alázatos, ha önmagáról, gerinces, ha Isten ügyéről volt szó. Nem csoda, ha megakadt rajta első szent királyunk tekintete, mikor az elárvult pécsi egyházmegye élére főpásztort keresett. Az már az isteni Gondviselés dolga, hogy ez a szentéletű férfiú harmincnégy évig gondolhatta a rábízott nyáját éppen olyan zavarokkal teljes időkben, amilyenek Szent István halála után következtek. Lázadásokat, trónvillongásokat élt át; hat király uralkodása alatt szilárdan állt és védte Isten ügyét, szolgálta hazáját. Nem nehéz elgondolni, milyen hatással lehetett híveire, kik évtizedeken át csodálhatták főpásztoruknak fáradhatatlan buzgalmát, következetes állhatatosságát, erényes életét és országos nagy tekintélyét, melyet bölcs mérséklete és alázatossága még inkább emelt. Mór püspök hívei, akárcsak Szent Pál efezusi hívei, tudták, hogy jövetele első napjától fogva velük volt az egész idő alatt. Elmondhatta volna az Apostollal: *„Szolgáltam az Úrnak teljes alázatossággal, könnyhullatások és megpróbáltatások között, semmi hasznosat el nem hagytam, hogy ne hirdettem volna nektek és nem tanítottalak volna titeket nyilvánosan és házankint.”* (Ap. csel. 20, 18—20.)

Életének és főpásztori tevékenységének hatása abban a mély tiszteletben és szeretetben nyilvánult meg főképpen, mellyel hívei övezték és amely tisztelet a felejthetetlen főpásztor halála után a későbbi nemzedékekre is átöröklődött.

Már századokkal előbb, mint Scitovszky János néhai pécsi püspök Szent Mór boldoggáavatási perét kezdeményezte, szentként tisztelték. A perben döntő súllyal bírt az 1499-ben készült „Pécsi Misekönyv”-ből vett Szent Imre-sequentia, mely világosan tanúskodik Mór püspöknek akkor már régen közismert életszentségéről. Így Róma is oltárra emelte Istennek ezt az alázatos szolgáját, ki a hívek sokasága előtt már régen szentként állt, kiről nyomtatványok és írásos emlékek már régen, mint szentről emlékeznek meg. Ő az egyedüli a pécsi püspökök között, kinek nyilvános tiszteletét Róma engedélyezte. Ezért jogos és méltányos jubiláló örömünk és hálaadásunk most, annak a ténynek 900. évfordulóján, hogy Szent István király Maurust pécsi püspökké kinevezte. Hiszem, hogy egyházmegyém összes hívei nagy lelki haszonnal veszik ki részüket a jubiláris ünneplésből, éppen a mostani szomorú időben, mikor a pokol minden erejét megfeszíti, hogy Isten országára halálos csapást mérjen.

Bízzunk K. H., az isteni Gondviselésben. Most is ilyen kiváló hősökre, szentéletű férfiakra, buzgó lelkipásztorokra van szükségünk s akkor nem kell félnünk a fenyegető veszedelmektől. Szent Mór példájának felidé-

zése a mi számunkra nem csupán ünnepi külsőségeket jelent, hanem első-sorban kimeríthetetlen erőforrást és az isteni Gondviselésbe vetett hitünknek és bizalmunknak gyarapodását. Ezért jubilálunk és ezért óhajtom, hogy a szent püspöknak közelgő ünnepe alkalmával együtt ünnepeljen az egyházmegye egész papsága és összes hívei.

Az ünneplés módjára nézve figyelembe vettem a papságnak a legutóbbi koronai ülésen elhangzott javaslatait, amelyek mind igazi lelki buzgóságról tanuskodó értékes gondolatokat tartalmaznak. Ezeknek megfelelően jelen soraimmal akként rendelkezem, hogy az ünnepségek részben a templomokban, részben az iskolákban, részben pedig a katolikus egyesületekben tartassanak meg.

1. Szent Mór püspök ünnepén, október 25-én az egyházmegye összes *templomaiban*, ahol nyilvános istentisztelet van, ünnepi szentmisét kell mondani Szent Mórról szóló szentbeszéddel. A délutáni rózsafüzér-ájtatosság keretében pedig mindenütt imádkozzák el a Szent Mórról szóló könyörgést és énekeljék el az ő tiszteletére írt egyházi éneket.

A nagyobb plébániákon feltétlenül, de lehetőleg másutt is mindenütt az ünnepet megelőző triduum tartandó esti Mór-áldással oly módon, mint az ünnepre elő van írva és szentbeszéddel. A lelkipásztorok buzdítsák a híveket, hogy az ünnepeken tömegesen járuljanak a szentségekhez. Ezzel kapcsolatban az előírt szokásos feltételek mellett 50 napi búcsut engedélyezek mindazoknak, akik a vasárnapi jubileumi szentmisén résztvesznek.

A pécsi templomi ünnepségek október 24-én este kezdődnek és nyolc napon át tartanak. Ezeknek az ünnepségeknek középpontja a székesegyház lesz s azért a többi plébániákon csak a vasárnapi ünnepség tartandó meg a fent leírt módon. A székesegyházi ünnepségeken minden este 6 órakor Szent Mór-áldás lesz, amint más években is szokásban volt, de szentbeszéddel. Ezekre a litániákra a többi plébániák hívei és az ifjúság lelkipásztoraik vezetése mellett körmenetileg vonulnak fel és ezek a lelkipásztorok mondják a szentbeszédet is. Éspedig: 24-én (szombaton) a székesegyházi, 25-én (vasárnap) a bányatelepi és gyárvárosi, 26-án (hétfőn) a belvárosi, 27-én (kedden) a budai külvárosi, 28-án (szerdán) a szigeti külvárosi plébániák, 29-én (csütörtökön) a közép- és középfokú iskolák, 30-án (pénteken) az egyetemi ifjúság, 31-én (szombaton) az elemi iskolák ifjúsága. A lelkipásztorok idejében lépjenek érintkezésbe az egyes iskolák igazgatóságaival a részletkérdések megbeszélése céljából. A székesegyházban vasárnap a 11 órás szentmisével kapcsolatban is ünnepi szentbeszéd lesz Szt. Mór-püspökről.

2. Az *iskolai* ünnepségekre nézve akként rendelkezem, hogy Szt.

Mór ünnepe körül az egyházmegye minden iskolájában Szt. Mór-émlék-ünnepély tartassék megfelelő ünnepi beszéddel (felolvasással), szavalatokkal és énekszámokkal, esetleg színielőadással.

3. A lelkipásztorok és plébániavezetők hassanak oda, hogy az összes *katolikus egyesületek* a folyó évben az adventi, vagy kulturális előadások keretén belül rendezzenek Szt. Mór-émlékünnepélyeket alkalmas műsorral.

Úgy a templomi, mint az iskolai és egyesületi ünnepségek rendezésének megkönnyítésére a Szt. Mór emlékkönyv-bizottság Szent Mór Könyv címen igen hasznos kézikönyvet ad ki, amely tartalmazza a Szent püspök életét, tiszteletének történetét, 11 költeményt, templomi és iskolai beszédeket, színműveket és hangjegyes himnuszokat s énekeket. A mű a közeli napokban jelenik meg, de már most megrendelhető Maurinum Pécs címen. Ára 2.50 P.

Ugyanez a bizottság Szent Mór Jubileumi Emlék Könyv címen hatalmas díszmunkát készített, amelyet a mai katolikus magyar irodalom legnagyobb kiválóságai írtak, komoly tudományos és irodalmi tartalommal. Ez a mű a bibliofil művészetnek is remeke és minden könyvtárnak minden időkre szóló ékessége lesz. Minthogy arra van hivatva, hogy a késő utódoknak is hirdesse mostani kegyeletes megemlékezésünket szent Pártfogónkról, már most elrendelem, hogy ez a díszkönyv a templompénztárak terhére minden plébániai könyvtár részére beszereztessek. Megjelenése október hó közepére várható és ugyancsak a Maurinum Pécs címen rendelőd meg 10 P-ös áron.

Hogy a jubileum ne legyen csupán múltó jelenség, hanem a hívek lelkében maradandó emlékként éljen tovább, Szent Mór-emlékképecskéket készítettünk a hívek közt leendő szétosztásra. Felhívom a plébániavezetőket, hogy mielőbb jelentsék be a Maurinum igazgatójának híveik számát és azt is, hogy milyen nyelvű felirással óhajtják a képecskéket. Ahol erre lehetőség van, ezek költségeit is a templompénztárak terhére engedélyezem.

Szívesen remélem, hogy tiszt. papjaim és kedves híveim búzgósága módot talál arra, hogy egyházmegyei jubileumunk a Mindenható kegyelmével bőséges lelki gyümölcsöket teremjen.

Kelt Pécssett, 1936. évi október hó 1-én.

† Ferenc s. k.
püspök.

3426

1936

S. Congregatio Rituum ad quaedam dubia ab Ordinario Brunensi exposita ddto 3. Martii 1936. responsa dedit, ex quibus etiam nos respiciunt sequentia :

Responsa
S. C. Rituum
ad proposita
dubia.

Die 3. Februarii in festo S. Blasii Ep. et Mart. datur benedictio gutturis S. Blasii, quam populus libenter accipit. Quum vero multi fideles, inter quos operarii et iuvenes studiosi, non possint aliis diebus, praeter Dominicam, ecclesiam adire ita ut hanc benedictionem non possint accipere, quaeritur :

a) Utrum benedictio dari valeat Dominica festum S. Blasii insequenti, uti juxta decretum n. 4373 Aquen. simili de causa permittitur impositio Cinerum etiam Dominica I. Quadragesimae ?

b) Potestne haec benedictio per totam diem dari ?

c) Estne danda haec benedictio semper candelis accensis ?

Et S. Congregatio respondit ad a) et b) *affirmative*, ad c) *negative*.

Sacerdos administrat duas ecclesias. In die commemorationis omnium fidelium defunctorum, in utraque ecclesia celebrant Missam.

Debetne idem sacerdos in illis duabus ecclesiis Missam canere iuxta primum formulare e tribus Missis pro Die Commemorationis Omnium fidelium defunctorum, an in una ecclesia iuxta primum et altera iuxta secundum formulare ?

Responsio S. Congregationis est : *affirmative* ad I. partem, *negative* ad II. partem. (Acta Curiae Ep. Brun. nr. 4000/5, 1936.)

3427

1936

Ssmus D. N. Pius div. Prov. Pp. XI. in audientia infra scripto Cardinali Paenitentiario Maiori die 14. Martii c. a. concessa, benigne largiri dignatus est in favorem locorum in quibus non celebratur pium exercitium et per Rescriptum „Dies pro Missionibus,, nuncupatum et per Rescrip-

Indulgentiae
extenduntur
pio exercitio
adnexae quod
„Dies pro
Missionibus“
nuncupatur.

tum S. Rituum C. diei 14. Aprilis anni 1926 pro paenultima mensis Octobris die Dominica statutum, Indulgentiam partialem septem annorum, eadem Dominica die lucranda a christifidelibus qui saltem corde contrito ac devote quamlibet ecclesiam vel publicum oratorium visitaverint et pro infidelium conversione oraverint, firma pro iisdem locis Indulgentia plenaria, per praefatum Rescriptum tributa iis qui, rite confessi, ad sacram Synaxim eo die accesserint atque uti supra pias preces fuderint. Praesentibus, absque Apostolicarum Litterarum expeditione, in perpetuum valituris, contrariis quibuslibet non obstantibus. — Datum Romae, ex Aedibus S. Paenitentiariae, die 25 Martii 1936. — L. S. — L. Card *Lauri*, Paenitentiarius Maior. — S. *Luzio*, Regens.

3428

1936

Absolutio
sacerdotum
ab excommu-
nicatione de
qua in can.
2388. § 1.

Lex sacri coelibatus inter Latinos adeo Sanctae Ecclesiae curae semper fuit atque est ut, si agatur de sacerdotibus, fere nunquam super ea retroactis temporibus dispensatum fuerit, nunquam prorsus, ne in mortis quidem periculo, in praesenti disciplina dispensetur.

Cum tamen, nequitia temporum, contingere aliquando soleat ut infelix aliquis sacerdos, suae vocationis oblitus in sacrilegum concubinatum lapsus, ob matrimonium etiam civiliter tantum attentatum aliasque gravissimas rationes, a cohabitatione sub eodem tecto cum suae desertionis complice, etsi forte tandem ad cor reversus, cessare impediatur, ideoque ad suae eiusdemque suae complicitis conscientiae consulendum, data fide de absoluta perfectaue in posterum continentia perpetuo servanda, ad participationem sacramentorum more laicorum petat admitti, Sancta eadem Ecclesia, pro sua erga devios etiam filios materna sollicitudine, ei, quantum in se est, si et quando peculiaria id suadeant rerum adiuncta, subvenire non renuit. Quod quidem cum conscientiam praesertim respiciat, Sacrae Paenitentiariae Apostolicae *exclusive* reservari congruum visum est.

Re igitur collata per infrascriptum Cardinalem Maiorem Paenitentiarium cum Ssmo D. N. Pio divina providentia Pp. XI, eadem Sanctitas Sua, in audientia diei 14 mensis Martii vertentis anni, eidem Cardinali Maiori Paenitentiario impertita, suprema Sua auctoritate decernere ac statuere dignata est ut, firma excommunicatione, de qua in canone 2388. §. 1. absolutio ab ea in casu supra exposito et consequens supplicantis admissio ad sacramenta more laicorum suscipienda, ab ipsa tantum Sacra Paenitentia Apostolica, servata speciali procedendi forma et sub peculiaribus quibusdam cautelis et conditionibus ab eadem Sanctitate Sua patefactis ac praescriptis, concedi possint; et si forte concedantur ab aliquo sacerdote in periculo

mortis, maneat obligatio ad ipsam Sacram Paenitentiarium recurrenti, ut praescribitur canone 2252. pro censuris a iure Sanctae Sedi specialissimo modo reservatis.

Hoc autem Decretum Sibi relatum in alia audientia diei 28. eiusdem mensis idem Ssmus Dominus Noster in omnibus adprobare et confirmare dignatus est, mandans ut, quo solet modo, publici iuris fiat.

Contrariis quibuscumque etiam speciali mentione dignis non obstantibus.

Datum Romae, ex Aedibus Sacrae Paenitentiariae Apostolicae, die 18. Aprilis 1936. — L. Card. *Lauri*, Paenitentarius Maior. — L. S. — S. *Luzio*, Regens.

3429

1936

Die 1. Octobris a. c. placide in Domino ex hac vita migravit *Franciscus Proksch* sacerdos jubilaris rudedonatus, anno aetatis suae 83-o, sacerdotii vero 58-o. Ab anno 1888. parochum egit in Hercegtóttös, dein ab anno 1910. in Püspökszenterzsébet, dum anno 1923. in statum quietis recessit. Vitam ductus pacatam, mortem sacramentis pie susceptis promeruit tranquillam.

Obitus Francis Proksch et Josephi Schmeller.

Tristi animo ven. clerum notum facio *Josephum Schmeller* assessorem consist. ad hon. parochum Köblényensem sacerdotem jubilem die 3. Novembris a. c. pie in Domino decessisse anno aetatis suae 74-o, sacerdotii vero 52-o. Anno 1889. nominatus est parochus in Köblény, quam parochiam per tempus fere semisaeculare zelo infatigabili paternaque animarum cura usque ad ultimum halitum rexit. Multis virtutibus, praeprimis vero charitate Dei et proximi coruscavit, qua animos omnium ad se convertit. Sacramentis moribundorum iterato confortatus ad aeternam haereditatem evolavit.

Animas denatorum confratrum ferventibus precibus suffragiisque trium Sacrorum iuxta Statuta Synodalia ven. clero enixe commendo.

3430

1936

Dr. Adalbertus Jakab praepositus tit., scholarum dioec. supremus inspector et director instituti candidatorum pro ludimagisterio, nominatus est canonicus magister Capituli Nostri Cathedralis.

Dr. Adalbertus Jakab canonicus Capituli Cathedr.

3431

1936

Dr. Georgius Hajós canonicus hon., professor Ss. Theologiae nominatus est director dioec. Actionis Catholicae.

Personalia.

Franciscus Fehérváry administrator Tengődensis nominatus et investitus est parochus in Koppányszántó. *Stephanus Bátai* administrator ad interim Koppányszántóensis in eodem munere translatus est ad Tengőd. *Petrus Feuerbach* factus est administrator ad interim in Köblény.

Aloysio Hetényi professore religionis in gymnasio Dombóvárensi valetudinis restituendae causa a munere eodem ad interim soluto *dr. Joannes Kovács* cooperator in Szászvár missus est ad Dombóvár officio ipsius functurus. *Ernestus Baranyai* cooperator Gyulajensis in qualitate eadem translatus est ad Szászvár. *Adamus Békés* neomysta missus est subsidiarius ad Kakasd.

3432

1936

Concursus
pro parochiis
Köblény
et Tengőd.

Beneficia parochialia Köblény et Tengőd — unum per obitum, alter translatione proprii parochi — vacantia reddita et primum patronatui Familiae L. B. Puchner, secundum vero liberae collationi nostrae episcopali obnoxium, usque ad 10. Januarii a. 1937. concursui publico exponuntur.

Sacerdotes dioecesani dicta beneficia assequi exoptantes hisce provocantur, ut recursus suos praefato Patrono, respective mihi inscribendos — si in examine synodali ceteroquin approbati sint — intra praedictum terminum Officio Dioecesano prosternere velint.

3433

1936

Imák a
szenvedő
Spanyol-
országért.

Nap-nap után borzongva olvasunk azokról a rémségekről, amelyek az egykor virágzó spanyol katolikus egyházat hónapok óta a szó szoros értelmében tűzzel-vassal pusztítják. Legelemibb emberiességünk is a legőszintébb részvéttel és szánalommal fordul a szenvedők milliói felé. Mivel pedig az Apostol szavai szerint mindnyájan ugyanazon egy Testnek a tagjai vagyunk, természetes, hogy az ő fájdalmuk a mi fájdalmunk, az ő szenvedésük a mi szenvedésünk is. Szentséges Atyánk szándéka szerint egyesült imában kérjük isteni Üdvözítőnket, hogy rövidítse meg a hős mártírok szenvedésének napjait, a szerencsétlen, elvakult üldözőket pedig vezesse a mielőbbi jobb belátás útjára. Ebből a célból elrendelem, hogy mindaddig, amíg a spanyolországi véres események tartanak:

1. minden szentmisében a rubrikák szerint *oratio imperata pro re gravi* mondassék *Contra persecutores et male agentes* (11. sz. inter orationes diversas), kivéve a duplex I. classis ünnepeket, virágvasárnapot, karácsony és pünkösöd vigiliáját;

2. minden vásár- és ünnepnapon a nagymise után közösen imádkozzunk üldözött spanyol katolikus testvéreinkért egy Miatyánkot és Üdvöz-

légyet az Egyházért szóló könyörgéssel együtt (Nyilvános ájtatosságok ima-könyve 61.1.);

3. az első pénteki ájtatosság és az oltáregyesületek közös imaórái ajánltassanak fel engesztelésül a Spanyolországban történt sok szentségtörésért ;

4. a híveket buzdítsuk, hogy szentmise-hallgatásaikat és szentáldozásaikat a fenti szándéokra ajánlják fel. Mi magunk pedig imáinkban és szentmiséinkben gyakran emlékezzünk meg a spanyol polgárháború áldozatairól.

3434

1936

A m. kir. külügyminisztérium 785768—1936. sz. alatt a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr útján a következő javaslatot küldötte a püspöki karhoz:

Külföldieknek szóló anyakönyvi kivonatok sürgős kiadása.

„Külföldről magánfelek gyakran fordulnak közvetlenül anyakönyvi hivatalokhoz, egyháziakhoz és polgáriakhoz egyaránt, anyakönyvi kivonatok beszerzése tárgyában. Az anyakönyvi hivatalok a kívánt adatok kikeresése után először az illetékek megküldését kérik és csak azután kézbesítik az anyakönyvi kivonatot, ami sokszor káros idővesztéssel jár. Ennek elkerülésére a külügyminisztérium azt ajánlja, hogy anyakönyvi kivonatok tárgyában a külföldről jövő megkeresések sürgősen intéztessenek el. Az anyakönyvvezetők a kivonatok az illetékek előlegezése mellett egyenesen a külügyminisztériumba küldjék, jelezvén a költségeket. A külügyminisztérium a kivonatot a félnek azonnal továbbítja és az érte járó összeget az anyakönyvi hivatalnak saját pénztárából napokon belül megküldi.“

Ennek értelmében utasítom a plébániavezetőket, hogy az esetre, ha külföldről *közvetlenül* hozzájuk megkeresés jön anyakönyvi kivonat tárgyában, a kivonatot a kérelmező pontos címével a külügyminisztériumhoz küldjék és egyúttal jelezzék a kivonat díját.

3435

1936

A m. kir. igazságügyminiszter 14.356/936. II. sz. alatt értesítette a püspöki kart, hogy az örökbefogadási szerződések jóváhagyása alkalmával fel fogja hívni a végrehajtó közegeket (árvaszékeket, nagykoruaknál a törvénszékeket), hogy az örökbefogadottnak érdekében állhat az új jogi helyzetet tanúsító állami anyakönyvi kivonat bemutatásával az illetékes felekezeti hatóságnál a felekezeti anyakönyv megfelelő kiegészítését szorgalmazni.

Örökbefogadások bejegyzése az egyházi anyakönyvekbe.

3436

1936

Lelki-
gyakorlatok
bejelen-
tendők.

Újabban magánszemélyek és világi testületek is toboroznak résztvevőket magukszervezte lelkigyakorlatokra. A püspöki kar határozata alapján szigorúan utasítom a világi és szerzetes papságot, hogy azon esetre, ha magánszemélyek vagy egyesületek lelkigyakorlatok céljára szónokot vagy templomot kérnek, a lelkigyakorlatok megtartására felkért pap, illetőleg a templom illetékes lelkésze tartsa kötelességének azt az Ordinariusnál bejelenteni és annak engedélyét kérni.

3487

1936

Katonák
vallás-
változtatása.

Felmerült a kérdés, vajjon katonák vallásváltoztatása esetén az 1868. LIII. t. c. 3. §-ában előírt kétszeri jelentkezésnek a polgári vagy katonai lelkész előtt kell-e történnie.

A püspöki kar f. é. október 7-iki határozata értelmében a jelentkezésnek az illetékes katonai vegyesdandár-lelkész előtt kell történnie.

3438

1936

Extra-
liturgikus
cselek-
mények
megtiltása.

Régebbi egyházhatósági rendelkezéseknek és a püspöki kar legutóbbi konferenciáján hozott határozatának megfelelően ismételten szigorúan megtiltom mindazon pap nélküli extraliturgikus cselekményeknek a templomokban való végzését, amelyekkel valamely liturgikus cselekményt kívánnának pótolni. Így nem szabad Rorate, éjféli mise, Jeremiás siralmi stb. címen énekelni a templomban, ha ugyanakkor a papság nem végez liturgikus ténykedést az oltárnál.

3439

1936

Illeték-
egyenérték
ügyében
ítéletek.

A m. kir. közigazgatási bíróság konkrét esettel kapcsolatban a következő közérdekű ítéletet hozta :

„4709/1935. P. szám. A Magyar Szent Korona nevében. A magyar királyi közigazgatási bíróság a kőrösladányi róm. kat. fiú- és leányiskola, valamint a harangozói alap illetékegyenértékügyét, amelyben a szeghalmi m. kir. adóhivatalnál az 1931. évi GG. 25. és 26. tételszámok alatt kiszabott 83 P és 29 P. 80 fillér illetékegyenérték ellen a róm. kat. plebános fellebbezését a gyulai m. kir. pénzügyigazgatóság 1934. évi december hó 16-án 12192/II/1934. sz. a. hozott végzésével elutasította, a róm. kat. plénos panasza folytán 1935. évi október hó 30. napján tartott nyilvános ülésben

tárgyalás alá vevén, a következőképen ítelt: A Harangozói Alap terhére G. G. 26. tétel alatt kiszabott 29 P 80 fillér illetékegyenérték törlését elrendeli. Egyebekben azonban a panasznak helyet nem ad. Indokok: 1. A Harangozói Alap terhére kiszabott illetékegyenérték törlését panaszos azon az alapon kéri, hogy igazolta azt, hogy az alap javadalmasának jövedelme alul van azon a határon, amely illetékegyenérték-köteles. Ez a panasz alapos. Mert az 1820:XXXIV. t.-c. 122. § (1) bekezdésének 2. pontja értelmében mentesek a javadalmak javadalmasai, ha az összes évi jövedelmük 2400 koronát meg nem halad. Ezt az értékhatárt később az 5004/1924. P. M. sz. rendelet 11. § (1) bekezdése 800 aranykoronában állapította meg. Ennélfogva azt most a 163.600/1926. P. M. sz. rendelet 73. §-a alapján 928 pengőben megállapítottanak kell tekinteni. Minthogy pedig az iratok közt levő 1934. január 23-án kelt községi bizonyítványból és a községi előjárásnak 1934. október 11-én kelt 3506/1934. sz. jelentéséből kitűnik, hogy a kőrösladányi róm. kat. harangozónak az összjövedelme évi 120 P házhaszonértékből, 19 hold 1233 □-ól szántó haszonélvezetéből és 80—100 pengőre tehető párbér és harangozásért járó díjból áll, aminek az összege nyilvánvalóan nem tesz ki 928 pengőt, azért az 1920:XXXIV. t.-c. 122. § (1) bekezdésének 2. pontja alapján, ennek az alapnak a terhére kiszabott illetékegyenértéket törölni kellett.

2. Az iskolák terhére kivetett illetékegyenérték szempontjából azonban, a m. kir. közigazgatási bíróság 11.589/1932. sz. a. végzése után megállapítást nyert, hogy az alapul vett ingatlanok telekkönyvileg nem az iskolák, hanem a róm. kat. egyház tulajdonai. Panaszos maga is kijelenti, hogy alapítólevél nincs annak igazolására, hogy azok alapítványt képeznek. Az 1860. május 31-én kelt másolatban becsatolt püspöki leirat is csak arról szól, hogy az $\frac{1}{4}$ telket br. Wenkheim József szóbelileg ajánlotta fel iskolafenntartási célokra. A telekkönyvek A. lapján levő az a megjelölés pedig, hogy iskola, vagy templomi, vagy harangozói javadalom, csak a B. lap szerint az egyház tulajdonát képező ingatlanoknak rendeltetési célok szerinti megjelölését képezi. Ezekből nem állapítható meg az alapítványi jelleg. Minthogy pedig az 1920. XXXIV. tc. 122. §. (2) bekezdése szerinti kedvezményes illetékkulcs csak akkor volna alkalmazható, ha az ingatlanok az iskola tulajdonát képeznék vagy oktatási célokra rendelt alapítványok volnának, azért ezek hiányában a panaszbeli kérelem teljesítésére törvényes alap nincs. A bíróság ennek a határozatnak két példányát a gyulai m. kir. pénzügyigazgatásának foganatosítás végett, azzal a meghagyással adja ki, hogy az egyik példányt a panaszosnak kézbesíttesse. Kelt Budapesten, a magyar királyi közigazgatási bíróságnak 1935. évi október hó 30. napján tartott üléséből. Széll József másodelnök, Dr. Bodó Farkas előadó.

3440

1936

A pécsi
Oltár-
egyesületnél
történő
rendelések.

Ismételten közöltem már, hogy a templomi ruhák készítését és javítását igen jutányosan és az egyházi előírásoknak megfelelően vállalja a pécsi központi Oltáregyesület.

Az egyesület vezetősége arról értesített, hogy a munkavezetőnő betegsége miatt a személyes megrendelések egyelőre nem a Káptalan-u. 2. szám alatt, hanem a Mi Asszonyunk zárda iskolaportájánál eszközölhetők. Írásbeli megrendelések ezután is Zichy Lujza grófnő Elnöknőhöz (Scitovszky-tér 7.) intézendők.

3441

1936

Lelki-
gyakorlatok
Lakócsán.

A Missziós Papok (Lazaristák) tartományfőnöksége arról értesített, hogy a rendnek lakócsai házában mostantól fogva úgy a papság, mint a falusi hívek végezhetnek zárt lelkigyakorlatokat a rendtagok vezetése alatt. A feltételeket illetőleg a lakócsai házfőnökségnél lehet érdeklődni.

3442

1936

Irodalmi
művek
ajánlása.

Most jelent meg az 1937. évre szóló Páduai Szent Antal missziós naptára, amely változatos gazdag tartalmával a kínai Ferences Misszió támogatását szolgálja. 50 filléres áron kapható a Ferences Missziók Országos Ügyvivőségénél (Budapest, II., Margit-körut 23).

Sinka Ferenc Pál szerkesztésében megjelent Páduai Sz. Antal csodáinak ismertetése s ezzel kapcsolatban a szegényügyet szabályozó kormányrendelet és az Egri Magyar Norma eddigi esztergomi működésének leírása. A két könyvecske a szegényügy helyes megoldására ad hasznos útmutatást. 1 P-ös áron kapható a Szent István Naptár szerkesztőségénél, Esztergom, Jókai-u. 24.

A Bold. Szűz, a Szentek, valamint ereklyéiknek és képeiknek tiszteletét apologetikus szempontból tárgyalja az a kis értékes munka, amely Isten, Szentek, Bálványok címen jelent meg *dr. Proity Márton* budatétényi lelkész tollából. 220 P-ös áron megrendelhető a szerzőnél.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 20. Novembris a. 1936.

† **Franciscus m. p.**
episcopus,

1936.

XIII.

3679

1936

Sacrae Poenitentiariae Apostolicae dubium, quod sequitur, pro opportuna solutione exhibitum fuit:

Dubium de
indulgentiis
in Maiore
Hebdomada
acquirendis.

Utrum in regionibus ubi mos est, a Romana Ecclesia probatus, Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, in Maiore Hebdomada, adorationi christifidelium etiam ultra biduum proponendi, acquiri possint singulis illis diebus indulgentiae per Decretum S. Poenitentiariae Ap. diei 20 Maii 1935 concessae.

Sacra Poenitentiaria Apostolica, die 18 Februarii 1936, re mature perpensa, respondendum censuit: *Affirmative*.

Facta autem de praemissis ratione Ssmo D. N. Pio div. Prov. Pp. XI ab infrascripto Cardinali Poenitentiario Maiore in audientia diei 14 vertentis mensis, idem Ssmus Dominus responsum Sacrae Poenitentiariae benigne approbare et confirmare dignatus est. — Datum Romae, ex aedibus S. Poenitentiariae, die 20 Martii 1936. L. Card. *Lauri*, Poenitentiarius Maior. L. S. S. *Luzio*, Regens.

3680

1936

Die 29. Novembris i. e. Dominica I. Adventus, ad S. Subdiaconatus Ordinem Deo adiuvante promovimus: *Ernestum Csertán*, *Antonium Gergely*, *Adamum Hoffmann*, *Josephum Káptalan*, *Geysam Kovács*, *Stephanum Kőszegi*, *Josephum Müller*, *Joannem Pohly*, *Julium Regős*, *Josephum Szantner*, theologos V. a. Semin. Nostri. Ad Ordines vero minores acolythatus et exorcistatus promoti sunt *Joannes Albert*, *Desiderius Angyal*, *Joannes Bárka*, *Ludovicus Biró*, *Josephus Gyenis*, *Joannes Hidasi*, *Julius Kiszler*, *Paulus dr. Légár*, *Ladislaus Rónaky*,

Ordinatio.

Ladislaus Siklósi, Carolus Takács, Josephus Tóth, Sigismundus Wagner, Ludovicus Zentai; ad ostiariatum et lectoratum Franciscus Brenner, Ladislaus Hirling, Josephus Horváth, Emericus Kaszás, Stephanus Lócsi, Jacobus Müller, Josephus Regert, Geysa Verhás. Prima tonsura initiati sunt duodecim alumni atque *Fr. Acatius Bolyós, Fr. Ignatius Borsos, Fr. Eugenius Csellár, Fr. Alphonsus Mayer, Fr. Carolus Suri, Fr. Franciscus Vezér et Fr. Dionysius Vigh* ex O. S. Pauli I. Er.

3681

1936

Novi Camerarii
Suae Sanct.

Ssmus Dominus noster Pius Papa XI. ad relationem nostram humilimam inter cubicularios suos honorarios suscipere dignatus est *Franciscum Schunk* v-a-diaconum, parochum Felsőnyékensem, *Desiderium Riedlinger* v-a-diaconum em., parochum Majsensem, *Aloysium Rausz* v-a-diaconum em., parochum Babarcensem et *Joannem Tihanyi* parochum in Mohács civ. int.

3682

1936

Pensio.

Ad propositum Commissionis rebus pensionis instruendis praefectae, accedente Capitulo nostro Cathedrali, de rudedonatione sacerdotum inde a 1. Januarii 1937., quae sequuntur, disposita sunt:

1. Inter sacerdotes pensionatos ordinarios suscepti sunt: *Josephus Kristóf* v-a-diaconus hon. hucusque partiali pensione extraordinaria procuratus, *Carolus Erdélyi* abbas tit., canonicus honorarius, parochus Lakócsaensis, *Michael Horváth* parochus Felsőszentmártonensis et *Josephus Dióssy* parochus Értényensis.

2. Pensione extraordinaria — dum inter rudedonatos ordinarios suscipi poterit — provisus est *Michael Takács* consiliarius eppalis, parochus in Szebény.

3. *Matthiae Rudolf* camerario S. Sanct., sacerdoti cum onere pensionis minoris beneficio parochiali Szászvár imposito rudedonato singulis mensibus P 80 subsidium assignatum est.

3683

1936

Előkészület
az 1938. évi
eucharisztikus
világkongresszus-
ra.

Mindnyájunkat boldog örömmel töltött el az a hír, hogy Szentséges Atyánk szerető gondoskodása folytán a XXXIV. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus első szent királyunk jubileumi esztendejében hazánk fővárosában, Budapesten lesz. A Szent Imre-jubileum felejthetetlen évében már volt alkalmunk látni, mit jelent az, ha az egész Világegyház katolikusai

eljönnek hozzánk, hogy velünk együtt ünnepeljenek. A most következő kettős ünnepi esztendőnek azonban mind jelentőségénél, mind külső megnyilvánulásainál fogva sokkal hatalmasabbnak, sokkal grandiózusabbnak kell lennie. Ez a katolikus magyarságnak, sőt az egész magyar nemzetnek szent, becsületbeli ügye, mely csak akkor jár megfelelő eredménnyel, ha idejében alkalmas módon felkészülünk rá. Az előkészületet pedig a maga egyéni és szűkebb körű társas életében mindenkinek magának kell elvégeznie. A külső keretek előkészítését majd elvégzik az arra hivatott tényezők, de ezeknek a kereteknek lélekkel való megtöltése már a mi feladatunk lesz.

Ezért óhajtom és kívánom, hogy a küszöbön álló 1937. esztendő egész egyházmegyeszerte a legszélesebb rétegekre kiterjedő nagy előkészület legyen a jubileumi évre és az eucharisztikus világkongresszusra. Szítsuk fel magunkban és híveinkben a Legmélt. Oltáriszentségben jelenlevő Úr Jézus iránt a legmélyebb tisztelet, hódolat, szeretet és odaadás érzelmeit. Mélyedjünk el az isteni szeretetnek ezen csodálatos titkában olyan bensőséggel, hogy átalakítsa egész életünket és valónkat. Megszentelődni és másokat is megszentelni, ebben áll a mi egyéni előkészületi munkánk és feladatunk.

Ennek megfelelően elrendelem, hogy a jövő év folyamán minden vásár- és ünnepnapon az egyházmegye valamelyik templomában egész napos szentségimádás tartassék, amelyet az ünnepi év sikeréért ajánljunk fel. Minthogy ebben az évben csak néhány olyan vásár- és ünnepnap (május 23, június 29, szeptember 5, november 7, december 5, december 25, december 30) lesz, amelyre az egyházmegye egyik templomában sem esik a szokásos évi szentségimádás napja, azért kívánatos volna, hogy olyan plébániák, ahol a szentségimádás hétköznapra esik, legalább az 1937. évben az itt felsorolt ünnepekre vagy vasárnapokra helyezték azt át, vagy ahol lehetséges, tartsanak ezen napok egyikén még egy szentségimádást. Felhívom tehát az érdekelt plébániavezetőket, hogy az áthelyezés, illetve a második szentségimádás engedélyezése iránt előterjesztésüket mielőbb tegyék meg.

A szentségimádásokkal kapcsolatban, de minden más kínálkozó alkalmat is megragadva, a szentbeszédekben és az emberekkel való egyéb érintkezéseinkben gyakran emlékezzünk meg az eucharisztikus kongresszus nagy jelentőségéről. Állandóan buzdítsuk a híveket az Eucharistia tiszteletére és imadására, a szentséglátogatásra, a szentmisehallgatásra, valamint a gyakori és tömeges szentáldozásra. Mindezekben pedig mindenkor mi magunk járjunk elől jó példával, hogy az ily módon lelkiileg is jól előkészített ünnepségek megteremjék legszebb gyümölcsüket, a magyar katolikus lelkek megújódását.

3684

1936

Az alapított
misék
összevonása.

A Statuta Synodalia 466. §-ának megfelelően az egész egyházmegye területén létesült azon alapított szent miséket, amelyeknek tőkéje a világháború és az azt követő gazdasági válság következtében elértéktelenedett és az alapítók a mai értéknek megfelelően nem egészítették ki, a Római Szentszéktől 1933. évi november hó 9-én nyert felhatalmazásom alapján az 1937. esztendőre összevonom oly módon, hogy amennyiben az elértéktelenedett tőkék évi kamata nem tenne ki 1 P-t, az összes ilyen alapított szent misék helyett egy csendes szent mise mondandó. Ha pedig az összes ilyen alapítványi tőkék évi kamata egy pengőnél több, akkor annyi csendes szent misét kell végezni, amennyi a teljes és megkezdett kamatpengők száma. *Az így összevont alapított szent misék elvégzése az esztendő végén bejelentendő az Egyházmegyei Hatóságnak.*

Jelen rendelkezéssel az eddig eszközölt külön miseösszevonások hatályukat veszítik. A rendelkezés végrehajtásában a lelkipásztorok ügyeljenek arra, hogy egyes alapítók érzékenységet ne sértsék és szükség esetén készségesen adjanak kellő felvilágosítást a hiveknek.

3685

1936

Az Egyházmegyei Papi
Betegsegélyző Alap.

Az egyházmegyei zsinat a Statuta Synodalia 563. §-ában kimondotta az Egyházmegyei Papi Betegsegélyző Alap létesítését és erre a célra a megállapított papi nyugdíjjárulék 5 %-át kötötte le.

1. Ezt a rendelkezést jelen soraimmal életbe léptetem oly módon, hogy 1937. évi január hó 1-től kezdődően az egyházmegye minden papja, aki papi nyugdíjjárulékot fizet, a nyugdíjjárulék felül évente akkora összeget köteles a betegsegélyző alapba is befizetni, amennyi a reá kirótt évi nyugdíjjárulék 5 %-ának megfelel.

2. A betegsegélyző-járulék befizetése évnegyedenként a nyugdíjjárulékkal együtt ugyanolyan módon és ugyanazon szabályok szerint történik, mint a nyugdíjjárulék befizetése.

3. Aki a betegsegélyző-járulék befizetésével hátralékban marad, a hátralék után $1\frac{1}{2}$ % késedelmi kamatot fizet és betegség esetén segélyben nem részesülhet mindaddig, míg hátralékát ki nem egyenlítette.

4. Betegsegélyre jogosult minden egyházmegyei pap, aki ezen járulékát rendesen fizeti és betegség, vagy gyógykezeltetés céljából, valamint jövedelmének elégtelen volta miatt a segélyre valóban rászorul. A jogosult-

ság természetesen mindenkor a betegsegélyző alap teljesítőképességének határáig értendő.

5. A jogosultság megállapítása az összes körülmények figyelembe vétele mellett kizárólag az Egyházmegyei Hatóság jogkörébe tartozik. Ha több kérvényező van, ugyancsak az Egyházmegyei Hatóság dönt arról, hogy ki milyen mérvű segélyezésben részesüljön.

6. A betegsegély kiutalása iránti kérvényt közvetlenül az Egyházmegyei Hatósághoz kell intézni, mellékelve a jogosultságot igazoló iratokat (orvosi bizonyítvány, költségjegyzék stb).

7. Az Egyházmegyei Papi Betegsegélyző Alap a Pécsegyházmegyei Alapítványi Hivatal kezelésében áll, amely azt a saját szabályai szerint kezeli, róla minden év végén számadást terjeszt az Egyházmegyei Hatóság elé. A számadás a nyugdíjalap számadásával együtt a püspöki körlevélben közzététetik.

8. Minthogy a betegsegélyző alapot a papság testvéri gondoskodása hozta létre és nem célja a tőkegyűjtés, azért az egyik évben esetleg fel nem használt összegek az Egyházmegyei Hatóság belátása szerint a következő években fellépő segélyszükségletekre is felhasználhatók.

3686

1936

A 70 év óta fennálló *Jézus Szentséges Szívének Hirnöke* képes havi folyóirat január 1-től 71. évfolyamában kis újságalakban jelenik meg. Ára számonkint 4 fillér lesz. Külön szám postán küldve 1 évre 70 fillér. 50 példányon felül 20% engedmény a 4 filléres árból. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VIII., Mária-u. 23.

Irodalmi mű-
vek ajánlása.

Szívesen hívom fel a hitoktatással foglalkozó papság figyelmét arra a segédkönyvre, melyet *Engedjétek Hozzám* címen dr. Turner Ferenc és Putnoky Jenő adtak ki. A hitoktatás keretén belül alkalmazott rajzok nemcsak megjelenítik az elvont igazságokat, vagy a régi eseményeket, hanem azáltal, hogy a gyermekek maguk készítik el azokat, összpontosítják a tanulók figyelmét és így a hitoktatás nemcsak ismeretben lesz gazdagabb, hanem formában is színesebb. A munkában közölt rajzokat értékes bevezető előzi meg a bibliai tanítás menetéről. Kapható Kiskunfélegyházán, az állami tanítóképző intézetben 2.50 P-ös áron.

A Szociális Missziótársulat „Liturgia” kegytárgy és könyvkiadó üzletében (Budapest, I., Krisztina-körut 127.) most jelent meg magyar fordítás-

ban Pius Parsch: *Jahr des Heiles* című kiváló liturgikus művének első kötete *Üdvösség éve* címmel 6 P árban. A két következő kötet, amely 1937. januárjában, illetőleg májusában fog megjelenni 7—7 P-be kerül.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 15. Decembris a. 1936.

† **Franciscus m. p.**
episcopus.

AZ
EGYHÁZMEGYEI PAPI NYUGDÍJALAP
1936. ÉVI SZÁMADÁSA.

<i>T á r g y</i>	Pengő	f	Pengő	f
<i>Kifizetett nyugdíjak :</i>				
Fülöp István, Pécs — — — — —	2880	—		
Proksch Ferenc, Pécs † 1936. X. 2. — — — — —	2400	—		
Bereck János, Pécs — — — — —	2880	—		
Jozgits János, Pécs — — — — —	2880	—		
Szalczér Sándor, Keszthely — — — — —	2880	—		
Magyar Zsigmond, Tamási — — — — —	2880	—		
Pál József, Siklós — — — — —	2880	—		
Pataki Antal, Sellye — — — — —	2880	—		
Szommer Gyula, Bonyhád 1936. II. 1-től, — — — — —	2640	—		
Vörös Kristóf, Mecsekalja — — — — —	2880	—		
Walter József, Pécs — — — — —	2880	—		
Szánthó Ignác, Köröshegy † 1936. XII. 14. — — — — —	2880	—		
Péhm Kristóf, Budapest — — — — —	2880	—		
Várady G. Viktor, Budapest — — — — —	1152	—		
Csizmadia Alajos, Nyergesújfalu — — — — —	2880	—		
Kristóf József, Felsőmindszent — — — — —	1540	—		
Molnár Márton, Nyomja † 1936. VI. 18. — — — — —	1440	—		
Sipos Imre, Kaposvár † 1936. III. 17. — — — — —	720	—		
Dobos Henrik, Mohács † 1936. IX. 13. — — — — —	2160	—		
Feuerbach Péter kisegítő lelk., Köblény 1936. IX. 1-től. — — — — —	180	—		
Deák István kisegítő lelk., Felsőszentmárton 1936. IX. 15. — — — — —	210	—		
Balásy Ernő kisegítő lelk., Értény 1936. IX. 15. — — — — —	210	—		
Reisz Lajos kisegítő lelk., Szebény 1936. X. 1-től. — — — — —	180	—		
<i>Mátyás Flórián-utca 19. sz. ház kiadásai</i> — — — — —			47.392	—
			278	46
Kiadás összesen :			47.670	46

Hátralékos papi nyugdíjárulék
1936. évi papi nyugdíjárulék
Késedelmi kamatok

1936. évben befizetett papi nyugdíj-
1936. évben befizetett papi nyugdíj-
Hátralékos papi nyugdíj-

Pécs, 1936.

Kereszty Ferenc s. k.
h. igazgató

Ezt a számadást átvizsgáltuk

A N Y U G D Í J-

Pécs, 1937.

Romaisz Ferenc
biz. elnök

Czernohorszky József
biz. tag

Blandl György
biz. tag

Gasparich György dr.
biz. tag

BEVÉTEL

<i>T á r g y</i>	Pengő	f	Pengő	f
<i>Maradvány 1935. évről — — — — —</i>			139.889	50
<i>Befolyt nyugdijjáruléka — — — — —</i>			41.370	20
<i>Államsegély — — — — —</i>			16.565	64
<i>Gazdák Biztosító Szövetk. adománya — — — — —</i>			1.015	37
<i>Hagyományok :</i>				
I. b. Reisz Antal hagyatéka — — — — —	65	74		
I. b. Sipos Imre hagyatéka — — — — —	236	10		
I. b. Hradek Károly hagyatéka — — — — —	104	22	406	06
<i>Mátyás Flórián-utca 19. sz. ház bére — — — — —</i>			850	—
<i>Értékpapírok osztaléka</i>				
10 db. Dunántúl Nyomda Rt. rv. után — — — — —	10	—		
2 db. Pécségyszármegyei Takaréktár. Rt. rv. után — — — — —	5	—	15	—
Kamat — — — — —			5.837	69
<i>Bevétel összesen : —————</i>			205.949	46
<i>Kiadás összesen : —————</i>			47.670	46
Papi nyugdíj alap készpénztökéje 1936. december 31-én			158.279	—

volt 1935. december 31-én	P 28.798'82
előírás — — — —	P 38.531'39
— — — — —	P 129'80
	P 67.460'01
járlék P 41.984'37	
járlék túlfizetés P 614'17	P 41.370'20
járlék 1936. december 31-én	P 26.089'81

december 31.

Komócsy István s. k.
prelátus kanonok, püspöki biztos

és rendben levőnek találtuk:

BIZOTTS Á G.

március 10-én.

v. Horváth Lajos dr.
biz. tag

Piliván Mihály dr.
biz. tag

Hantos Béla
biz. tag

Petrovich Ede
biz. tag

Németh László
biz. tag